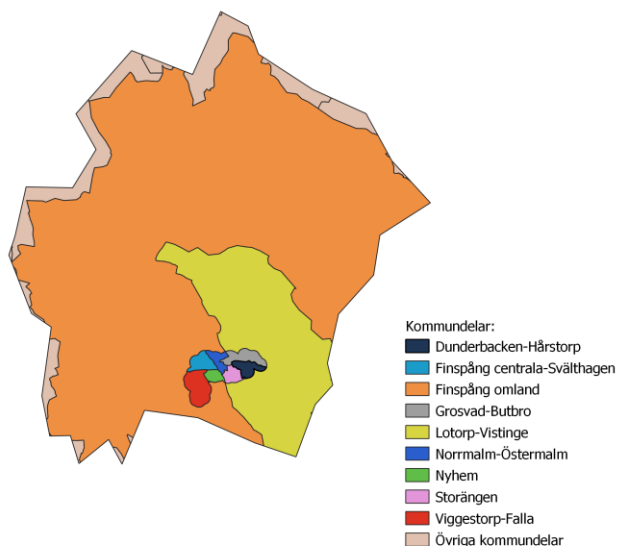

April 2022

Kunskapsunderlag för minskad segregation i Finspångs kommun

Nulägesanalys, behovsanalys samt förslag på vägval för att minska segregationen

Finspång Regso

Om rapporten

Denna rapport är resultatet av ett projekt som finansierats av myndigheten Delegation mot segregation (Delmos) som består av en kartläggning över Finspångs socioekonomiska segregation. Syftet har varit att skapa en fördjupad kunskap om relationen mellan olika stadsdelar inom kommunen såväl som hur Finspång förhåller sig till andra kommuner i Östergötland, för att skapa förutsättningar att bedriva ett långsiktigt arbete med att motverka segregationens orsaker i kommunen. Projektet har utförts i samarbete mellan Finspång kommun och konsultbolaget Urban Utveckling.

Urban Utveckling är ett kunskapsföretag som arbetar med att lyfta socioekonomiskt utsatta områden genom att ta fram analysunderlag genom kartläggningar och medborgarinflytande.

Projektledare:

Dirie Abukar
dirie.abukar@urbanutveckling.se
070-494 40 28

Projektmedarbetare:

Oliver Berger
oliver.berger@urbanutveckling.se
073-068 93 61

Malin Lorge
malin.lorge@urbanutveckling.se
070 462 91 88

Beställare:

Suada Talic
Finspångs kommun
suada.talic@finspang.se
0122-853 31

Innehåll

Sammanfattning	5
1.0 Inledning	7
1.1. Bakgrund, syfte och mål	7
1.2. Genomförande.....	7
1.3. Disposition.....	8
2.0 Forskningsöversikt	9
2.1 Vad är segregation?.....	9
2.2. Segregationens orsaker.....	10
2.3. Segregationens konsekvenser.....	10
2.4. Att motverka och minska segregationen.....	11
2.5 Segregation ur olika perspektiv	12
2.5.2 Unga som varken arbetar eller studerar (UVAS)	12
2.5.3 Fritidsgårdar och öppna verksamheter	13
2.5.4 Hälsa	13
2.5.5 Demokrati.....	14
2.5.6 Arbetslöshet	14
2.5.7 Landsbygdsperspektivet.....	14
3. Kartläggning av områdesstatistik i Finspångs kommun	16
3.1 Disponibel inkomst.....	16
3.2 Låg ekonomisk standard	20
3.3 Bostad	23
3.4 Förvärvsarbetare	26
3.5 UVAS.....	29
3.6 Utbildning.....	30
3.7 Valdeltagande.....	34
3.8 Antal ohälsodagar.....	36
4. Statistik från "Regressioner 4" (Excel) och "ca arbetsdokument" (SPSS-analyser)	38
4.1 Antal ohälsodagar.....	38
4.2 Meritvärde grundskolan.....	42
4.3 Valdeltagande - riksdag.....	44
4.4 Samband landstingsval och Kommunval	50
4.5 Sammanfattning	56
5. Enkätstudie	58
5.1 Sammanställning.....	58
5.1. 2 Deskriptiv statistik.....	58
5.1. 3 Totala självskattad hälsa i Finspång.....	60
5.1. 4 Självskattad hälsa utifrån RegSO-områden i Finspång	61
5.1. 5 Självskattad hälsa fördelat på kön i Finspång	66
5.1. 6 Självskattad hälsa fördelat på inrikes- eller utrikesfödda i Finspång	67
5.1. 7 Självskattad hälsa utifrån ålder i Finspång.....	68
5.1. 8 Självskattad hälsa fördelat på utbildningsnivå i Finspång	72
5.1. 9 Hälsa utifrån sysselsättning i Finspång.....	75
5.2 Sammanfattning	78
6. Intervjustudie med tjänstepersoner	79
6.1 Sammanställning.....	79
6.1.2 Den nuvarande lägesbilden i kommunen.....	79
6.1.3 Utmaningar	80
6.1.4 Möjligheter och potentiella lösningar	80
6.1.5 Förmågan att arbeta sektor överskridande	81
6.1.6 Politikens påverkan	82
6.1.7 Direktiv för arbete mot segregation	82
6.1.8 Delaktighet.....	82

6.1.9 Föreningslivet.....	83
6.1.10 Arbetsmarknaden	83
6.1.11 Bostadsutbudet	84
6.1.12 Utbildning	84
6.1.13 Tryggheten i kommunen.....	85
6.1.14 Aktörer som borde vara delaktiga i arbetet med segregation	85
6.1.15 Befintliga insatser	86
7. Platsbaserade intervjuer med	87
invånare	87
7.1 Organiserade intervjuträffar	87
7.2 Spontana platsintervjuer	88
7.3 Sammanställning.....	88
7.3.1 Behov	88
7.3.2 Bostad.....	90
7.3.3 Utbildning och arbetsmarknad	90
7.3.4 Politik och samhällsdeltagande	92
7.3.5 Trygghet och områdesupplevelser.....	93
8. Omvärldsanalys	95
8.1 Bostad och transport i Söderköping.....	95
8.2 Arbetsmarknadsintegration och transport i Gnosjö	95
8.3 Mötesplatser och lokala föreningsliv för unga i Linköping.....	97
8.4 Mötesplatser och meningsfulla aktiviteter i Malmö.....	97
8.5 Delaktighet och platsidentitet i Örebro och Gävle	98
9. Förslag på rekommendationer för att minska och motverka segregation i Finspångs kommun	99
9.1 Gemensam nulägesbild för förbättrad samordning	99
9.2 Arbetsmarknad och utbildning - utöka förbindelser i kollektivtrafiken och med näringslivet	100
9.3 Tydlig viljeriktning i bostadsförsörjningsprogrammet och kopplingen till skolegregationen	100
9.4 Förbättrad information för ökad trygghet och minskad områdesstigmatisering	101
9.5 Insatser för förbättrad hälsa och ökad delaktighet	102
Referenser.....	103
Bilaga 1 – Regressionsanalyser	106
Bilaga 2 – Totala enkätsvar	108
Bilaga 3 – Enkätsvar fördelat på RegSO-område.....	110
Bilaga 4 – Enkätsvar fördelat på kön	113
Bilaga 5 – Enkätsvar fördelat på inrikes- och utrikesfödda	116
Bilaga 6 – Enkätsvar fördelat på ålderskategorier	119
Bilaga 7 – Intervjupersoner	122
Bilaga 8 – Intervjumall kommunanställda	123
Bilaga 9 – Intervjumall externa aktörer	125

Sammanfattning

Denna rapport presenterar resultatet av den kunskapskartläggning som genomförts under mellan våren 2021 och 2022 i Finspång kommun gällande kommunens socioekonomiska segregation. Utifrån underlaget presenterar rapporten även förslag på hur kommunen kan fortsätta arbetet med att minska och motverka segregation och skapa bättre förutsättningar för kommunens invånare att uppnå jämlika livsvillkor. Arbetet har genomförts med stöd från den statliga myndigheten Delegation mot segregation. Bakgrunden till rapporten är att Finspång kommun upplevt ökade skillnader mellan invånares livsvillkor, där det finns ett behov av en övergripande kartläggning och kunskapsunderlag för att kunna bromsa den negativa utvecklingen. Syftet med rapporten är således att möta detta behov och bidra med kunskap om hur den socioekonomiska segregationen ser ut i Finspång kommuns geografiska områden.

Rapporten har baserats på fem underlag: 1) en forskningsöversikt, 2) områdesstatistik, 3) enkätstudie, 4) plastbaserade intervjuer med invånare, 3) intervjustudie med tjänstepersoner i Finspångs kommun och 5) en omvärldsanalys. Sammantaget har materialet legat till grund för en strategisk handlingsplan med fokus på riktlinjer för framtida arbete för att motverka och minska segregationen inom kommunen, vilket redovisas i rapportens sista del.

Den nationella forskningen om segregation visar att segregation till stor del beror på två olika inriktningar; strukturella orsaker och individuella preferenser, varav strukturella orsaker handlar om de möjligheter och restriktioner som samhället skapat och som inte individen kan styra över, medan individuella preferenser handlar om de val och beteenden som en individ har. I merparten av fallen samverkar dessa två med varandra vilket gör det viktigt att man inom en kommun samverkar mellan olika sektorer, organisationer och discipliner. Samhällsplaneringen kan i sin tur bidra till att motverka segregationen genom att planera för blandad upplåtelseform och prislägen, samt främja serviceutbuden i samtliga delar inom kommunen och likaväl stärka sambanden sinsemellan. Genom att samverka och stärka sambanden mellan kommunens olika delar kan negativa grannskapseffekter undvikas, som i annat fall kan ha en negativ inverkan på en individ under hela livet.

Områdesstatistiken synliggör att de socioekonomiska utmaningarna i Finspång kommun är koncentrerade till områdena Storängen, Dunderbacken-Hårstorp, Nyhem. Storängen har högst andel arbetslösa, lägst ekonomiska standard, sjunkande inkomstnivåer och lägst meritvärde bland elever i årskurs 9 i grundskolan. Dunderbacken-Hårstorp har störst skillnader i ekonomisk standard i jämförelsen mellan inrikes- och utrikesfödda. Sedan 2015 har det dock skett en förbättrande trend i att den ekonomiska standarden har ökat och arbetslösheten och andelen unga som varken arbetar eller studerar har minskat. Utifrån intervjuer har det även framkommit att området är stigmatiserat och att många invånare känner sig otrygga i området. Nyhem har nästa lika hög andel unga som varken arbetar eller studerar som Nyhem. Den låga ekonomiska standarden ökar över tid, dock uttyds en positiv trend de senaste åren. Viggstorp-Falla och Lotorp-Vistingen är två områden i kommunen som sticker ut i positiv bemärkelse med avseende på bland annat valdeltagande, ekonomisk standard och andel förvärvsarbetare.

Enkätstudien påvisade att enkätdeltagare från ålderskategorin 16–25 år skattade sitt välbefinnande lägre än resterande åldersgrupper. Vidare skattade enkätdeltagare med lägre utbildningsnivå, sjukskrivna och arbetsökande även sitt välbefinnande lägre i jämförelse med övriga grupper. Enkäten är utformad från WHO-5 välbefinnande index där varje enkät summeras till ett resultat mellan 0–100, där 0 är lägsta möjliga värde och 100 är högsta möjliga

värde. Enkättagare från RegSO-området Norrmalm- Östermalm hade lägst medianvärde i jämförelse med enkättagare från övriga områden. I sammanställningen av alla enkättagares svar var medianen 72. Enligt Psychiatric Research Unit, (1998) kan ett index från WHO-5 som är lägre än 52 vara en indikation på lågt välbefinnande och ökad risk för depression.

I intervjuer med tjänstepersoner framgick att det finns ett behov av en gemensam nulägesbild och förbättrad samordning av insatser för att motverka segregation. Det finns engagemang och insatser riktade mot problem som identifierats i kommunen där det skulle vara fördelaktigt att tydliggöra roll- och ansvar samt att koordinera insatserna. I intervjuer med invånare framkom att det finns utmaningar kring utanförskap, klyftor mellan inrikes- och utrikesfödda på arbetsmarknaden, låg delaktighet och stigmatisering. Det framkom även att det finns ett behov av fler mötesplatser, verksamheter och föreningar för unga och unga vuxna.

Utifrån det framtagna kunskapsunderlaget föreslås rekommendationer och riktningar i det fortsatta arbetet med att minska och motverka segregation. Det är av största vikt att ha ett holistiskt perspektiv eftersom segregation är ett relationellt fenomen. För att motverka problembilden behövs ett sektorsöverskridande angreppssätt som inte bara fokuserar på enskilda områden utan har en bred ansats. Genom att lyfta blicken och se områdena med socioekonomiska utmaningar i relation till angränsade områden kan vi skapa oss en bredare förståelse för segregationens orsaker.

För att motverka och minska segregation i kommunen rekommenderas följande insatser:

- **Utveckla samverkan** - Ett pedagogiskt styrdokument som tydligt definierar roll- och ansvarsfördelning inom kommunens organisation kring integrationsarbetet, för att förbättra förutsättningarna för samkoordinering. Utveckla samverkan både internt och med externa aktörer i civilsamhället.
- **Arbetsmarknad och utbildning** - Se över hur man kan skapa bättre förutsättningar i kollektivtrafiken för ökad mobilitet både inom kommunen och till närliggande storstäder. Se över hur det går att stärka förbindelsen mellan utbildningarna och det lokala näringslivet.
- **Bostads- och skolsegregation** - Skapa en tydlig viljeriktning i bostadsförslagsprogrammet för att alla invånare ska kunna ha god boendekvalitet och överkomliga hyror. Inventera hur skolor är placerade i relation till områden med socioekonomiska utmaningar samt vilka förbindelser som finns mellan dem.
- **Trygghet och områdesstigmatisering** - Utveckla det pågående trygghetsarbetet i kommunen och förbättra informationen kring detta för invånare. Använd ett holistiskt angreppssätt som ser till segregationens två poler, för att förändra såväl innanför- som utanförskap.
- **Hälsa och delaktighet** - Systematisera och gör kontinuerliga medborgardialoger med kommunens invånare. Utveckla arbetet med att skapa meningsfull fritid bland kommunens unga.

1.0 Inledning

1.1. Bakgrund, syfte och mål

Finspång kommun har beviljats stöd av Delegationen mot Segregation (Delmos) för att ta fram och utveckla kunskap om segregationens nuläge samt insatser för att minska och motverka segregation på lokal och regional nivå. Bakgrunden till kartläggningen är att Finspångs kommun upplever ökande skillnader i invånarens livsvillkor mellan olika delar av kommunen. Det finns ett behov av kunskap om vilka insatser kommunen bör göra för att motverka denna utveckling, där bland andra kommundelen Finspångs östra tätort har en mer negativ socioekonomisk utveckling i förhållande till övriga kommundelar. Denna strukturella utveckling påverkar såväl näringslivet som skola och bostadsmarknaden. Kommunens storlek och landsbygdskaraktär gör även att en ökad socioekonomisk segregering skapar ökade sociala klyftor mellan invånare i olika delar av kommunen. Utöver detta väljer många invånare i åldrarna 20–30 år att flytta från kommunen, vilket är ett mönster som kommunen vill motverka för att i stället behålla och attrahera nya invånare.

Kommunen ämnar få fördjupad kunskap om segregationens orsaker och skapa underlag för att förebygga fortsatt segregering. Det huvudsakliga syftet med kartläggningen är att undersöka den geografiska och demografiska variationen av socioekonomi och invånarnas syn på levnadsmiljö och framtid. Detta möjliggör för kommunen att kartlägga olika sociala behov i olika delar av kommunen.

Utförandet av arbetet och sammanställningen av dess delmoment har gjorts på uppdrag av Finspångs kommun och genomförts av Urban Utveckling, som specialiserar sig på områdesutveckling och socialt hållbar samhällsplanering.

1.2. Genomförande

Genomförandet av studien har utförts genom fyra angreppssätt som beskrivs nedan.

- En forskningsöversikt kring segregationen i Sverige med utgångspunkt från studiens fokusområden för kontext och teoretisk förankring av centrala begrepp.
- En kartläggning av befintlig områdesstatik i Finspångs kommun utifrån skillnader i boendesituation, utbildning, arbetsmarknad, hälsa, demokrati och samhälle baserad på demografi och bostadsområde (RegSO-nivå) från en tio års period. Statistiken är hämtad från Segregationsbarometern (Delmos) och statistikmyndigheten SCB. För att undersöka sambandet mellan variablerna används regressionsanalyser. Data är fördelat på kön för möjliggörandet av ett jämställdhetsperspektiv.
- Ett enkätutskick till slumpmässigt urval på 750 hushåll i kommunen för att skapa en nyanserad förståelse av segregationen kopplat till plats och hälsa. Enkäten distribuerades av surveyföretaget Origo Group. Totalt svarade 308 hushåll på enkäten vilket innebar en svarsfrekvens på 41%.

- Semistrukturerade intervjuer har genomförts med tjänstepersoner inom kommunen för förståelse kring vilka insatser som bedrivs i kommunen i nuläget och varför, vilket skapar förankring i slutsatser från det statistiska materialet.
- Platsbaserade intervjuer utfördes för att tillföra kvalitativt kunskapsunderlag om invånarnas uppfattning om sina bostadsområden och möjliggöra djupare förståelse kring orsaker till statistiken.
- En omvärldsanalys har gjorts för att samla in goda exempel från kommuner i andra delar av landet med liknande förutsättningar och utmaningar som Finspångs kommun.

1.3. Disposition

Rapporten inleds med en kortfattad sammanfattning av studien i sin helhet samt en sammanställning av rekommendationer. Därefter beskrivs studiens bakgrund, syfte och mål. Vidare presenteras forskningsöversikten kring segregation i Sverige med koppling till utmaningar som finns i Finspångs kommun. Efterföljande avsnitt utgår från studiens kvantitativa undersökning, där resultatet av kartläggningen och enkätutskicket redovisas. Vidare presenteras det kvalitativa underlaget baserat på intervjuerna från tjänstepersoner och invånare. Avslutningsvis presenterar det sista avsnittet omvärldsanalysen samt en övergripande analys och rekommendationer gällande hur kommunen kan arbeta för att motverka fortsatt socioekonomisk segregation i Finspångs kommun.

2.0 Forskningsöversikt

För kontext och sammanhang redogör denna del för centrala begrepp och relevant forskning angående segregation ur ett svenskt perspektiv. Med utgångspunkt från studiens fokusområden berörs socioekonomisk utsatthet i relation till olika perspektiv inom segregation.

2.1 Vad är segregation?

Segregation kan definieras som att individer eller grupper av individer lever och verkar rumsligt åtskilda från varandra, inom boende, skola och arbetsmarknad. I Vetenskapsrådets kartläggning av svensk forskning om segregation nämns huvudsakligen tre aspekter som är dominerande: demografisk segregation, socioekonomisk segregation och etnisk segregation. Demografisk segregation uppstår när människor är uppdelade efter kön, ålder eller hushållstyp. Socioekonomisk segregation uppstår när människor är uppdelade utifrån tillgången till ekonomiska resurser, utbildningsnivå eller yrkesgrupp. Etnisk segregation uppstår när människor är uppdelade utifrån nationalitet, migrationsbakgrund, religion eller etnisk tillhörighet (Vetenskapsrådet, 2018, s.9).

Delegationen mot segregation (Delmos), skriver i sin årsrapport 2021 att segregation även kan belysas utifrån den fysiska platsen. Då studeras huruvida grupper med olika karaktäristiska drag eller egenskaper möts på en plats. Boendesegregation uppstår när olika grupper av befolkningen med liknande karaktäristiska drag lever åtskilda från varandra i olika bostadsområden. Vart man bor kan ha stor inverkan på en individs livschanser, exempelvis genom barns tillgång till utbildning och vuxnas möjligheter till arbete. Därmed har platsen stor betydelse för konsekvenserna av segregationen. Skolsegregation uppstår när skolelever med liknande karaktäristiska eller liknande förutsättningar, exempelvis i form av föräldrars inkomst- eller utbildningsnivå, är uppdelade mellan olika skolor. Arbetsmarknadssegregation uppstår när individer med olika drag arbetar inom olika typer av yrken, i olika geografiska områden eller inom olika yrken men på samma arbetsplats (Delegationen mot segregation, 2021, s. 23–24)

Forskning visar att de socioekonomiska förutsättningarna, i form av exempelvis inkomst- och utbildningsnivå, förklarar mycket av den etniska och demografiska segregationen (Delegationen mot segregation, 2021, s. 24). Den här rapporten tar sin utgångspunkt i den socioekonomiska boendesegregationen, alltså den rumsliga åtskillnaden av olika grupper, i olika bostadsområden, utifrån dess socioekonomiska förutsättningar.

Vissa av de nyckelbegrepp som utvecklats av socialekologerna är fortsatt relevanta när man pratar om segregationens dynamik. Det gäller "succession", som handlar om hur vissa grupper lämnar ett område för att ge plats åt nyanlända grupper. Det handlar också om "invasion", ett från växtbiologin lånat begrepp som innebär att en ny grupp flyttar in i ett område, samt "selektion"; med selektion avses selektiva flyttningar där människor med olika karaktäristika sorteras/sorteras in sig i olika områden och segregation uppstår och förstärks. (Vetenskapsrådet, 2018, s.9)

2.2. Segregationens orsaker

Forskningen om segregationens orsaker har i Sverige och internationellt främst kretsat kring att segregationen beror på skillnader i tillgång till resurser och geografiskt ursprung. Segregationens tredje dimension, den demografiska, är mindre studerad. All svensk forskning pekar mot att socioekonomisk- och etnisk segregation samverkar och ofta sammanfaller (Vetenskapsrådet, 2018, s.32). Svensk forskning om orsakerna bakom segregation belyser framför allt två olika inriktningar; strukturella orsaker, som innefattar de möjligheter och de restriktioner som finns i samhället och inte grundar sig i individens val, samt individuella preferenser, som innefattar de beteenden och val som individer gör. Strukturella och individuella orsaker samverkar med varandra, vilket visar att arbetet med att motverka segregationen behöver ske över fler olika typer av sektorer, organisationer och discipliner (Delegationen mot segregation, 2021, s. 25).

De strukturella orsakerna till att segregation uppstår härstammar från de strukturer som samhället skapar och upprätthåller. Det innefattar exempelvis tillgång till kollektivtrafik, hur stadsplaneringen eller bostadsbyggandet ser ut, inkomstjämligheten. Gemensamt för dessa faktorer är att de är sådana som den enskilda individen inte kan påverka. De strukturella orsakerna leder till ojämlikhet i de möjligheter som individer har, men den socioekonomiska boendesegregationen påverkas även av varje individs preferenser och beteenden. Det tar sig exempelvis i uttryck genom att individer eller grupper bosätter sig i ett specifikt bostadsområde som ett livsstilsval och genom att individer undviker vissa områden som uppfattas som mindre attraktiva (Delegationen mot segregation, 2021, s. 26–28).

Orsakerna bakom etnisk segregation anses vara mer komplexa. Svensk forskning pekar i stor uträkning mot att den etniska segregationen kan förklaras med inkomstskillnader mellan etniska kategorier och främst i relation till majoritetsbefolkningen. Därtill har forskare påpekat förekomst av diskriminering samt handlingsmönster hos majoritetsbefolkning som påverkansfaktorer gällande stadens etniska uppdelning. Ett exempel på det är att majoritetsbefolkningen tenderar att flytta från områden med växande närvaro av minoriteter, samt undvika dessa områden vid flytt. Till saken hör att hushåll med begränsade resurser har begränsade möjligheter att realisera sina boendepreferenser (Vetenskapsrådet, 2018, s.32).

Individens sociala förutsättningar har också en påverkan på var de bosätter sig där exempelvis sociala nätverk och information om bostadsmarknaden kan spela en avgörande faktor. Dessutom pekar forskningen på att bostadsmarknadens institutioner missgynnar vissa individer och grupper i samhället, framför allt utrikesfödda (Ramboll, 2018, s. 1).

2.3. Segregationens konsekvenser

Forskning pekar på att segregation medför negativa ekonomiska och sociala konsekvenser för samhället. Trots den forskning som har gjorts finns det fortfarande kunskapsluckor som sannolikt beror på att forskningsområdet framstår som komplext. Det gäller framför allt segregationens långsiktiga effekter på samhället (Vetenskapsrådet, 2018, s.33).

Forskningen visar även att segregation även har en påverkan på individens livschanser, även kallat grannskapseffekter. Det starkaste sambandet som har identifierats är segregationens inverkan på hälsa och hälsoriskbeteende. Det går även att tyda dess effekter på arbetsmarknadsutfall, där beläggen inte är lika tydliga. Däremot finns det starkare belägg för att grannskapet påverkar utbildningsutfall, vilket i ett senare led tenderar att påverka arbetsmarknadsutfall. Att studera segregationens konsekvenser är komplext och det är svårt att identifiera vilka mekanismer som ligger bakom grannskapseffekter. Forskning visar även att det grannskap som en individ växer upp i påverkar var man bor senare i livet genom att man tenderar att bo och verka i områden med likvärdig socioekonomisk status. Det innebär att de begränsningar och den negativa påverkan som ett grannskap kan ha för en individ fortsätter att ha en inverkan på denne under hela livet (Ramboll, 2018, s. 1–2).

2.4. Att motverka och minska segregationen

För att kunna motverka och minska dessa negativa konsekvenser behövs kunskap om hur den socioekonomiska boendesegregationen ser ut och hur förutsättningar kan skilja sig åt mellan olika områden (Delmos, 2021, s.9). Att förstå de skilda socioekonomiska förutsättningarna i befolkningen utifrån fakta och statistik är en viktig utgångspunkt i arbetet med att minska och motverka segregation. Med kunskapsunderlag skapas förutsättningar för att frambringa förändring. Även om styrkan i den socioekonomiska segregationen varierar mellan kommuner, ökar den generellt. För att skapa jämlika livchanser behövs konsekvenser av att bo och växa upp i ett område med socioekonomiska utmaningar tas i beaktande. På det sättet kan individer få tillgång till rätt stöd, oavsett var de bor.

Eftersom inkomstjämligheten i samhället till stor del förklarar segregationens tillväxt har förslag ofta en riktning mot att stärka förutsättningar för utbildning och arbete. Dock visar utvärderingar av tidigare satsningar på att insatser också behövs riktas mot bakomliggande orsaker till segregation. Det handlar om att påverka de mekanismer och strukturer som leder till segregation på lokal, regional och nationell nivå. Gerell, Hallin, Nilvall & Westerdahl (2020) nämner två olika dimensioner av integration, social- och systemintegration. Det förstnämnda innefattar vardagligt erkännande och respekt i sociala möten som att visa öppenhet från alla samhällsgrupper. Systemintegration innebär att samhället binds samman av olika delsystem som till exempel ekonomi, politik, rättsväsende och utbildning. Det är genom dessa integrerade delsystem som människor knyts samman och påverkar individens tillträde i samhället (Ibid, s. 34).

För att motverka och minska segregation krävs därför en balans mellan olika typer av insatser (Delmos, 2021, 13). En viktig del i arbetet mot att minska och motverka segregation är att kartlägga och analysera hur den faktiska segregationen ser ut i ett område, för att sedan kunna arbeta med de bakomliggande orsakerna som kan finnas.

2.5 Segregation ur olika perspektiv

2.5.1 Skolan

Forskning om segregation i skolan kopplas ofta ihop med boendesegregation, på grund av att de delvis sammanfaller. Svensk forskning har kartlagt barn och ungas dagliga omgivning för att undersöka konsekvenser av de uppväxtvillkor som formar framtida utbildning, arbetsmöjligheter och välfärd. Forskare som svarat på Vetenskapsrådets enkätundersökning anser att det råder bristande kunskap om hur boendesegregationen styr föräldrars val av förskola (Vetenskapsrådet, 2018, s. 11). Den ökade bostadssegregationen i Sverige och skolval ses som en avgörande faktor bakom en ökad skolsegregation.

Begreppet skolsegregation definieras av Skolverket som att elever med liknande socioekonomisk och etnisk bakgrund går i samma skolor. Holmlund m.fl. (2020) menar att de ökade skillnaderna i skolresultat som skett sedan 1990 beror på att elever med samma bakgrund går i samma skolor. Även Skolverket understryker den relationella synen på segregation – deras interna utredningar visar att skolors elevsammansättning har blivit mer uppdelat efter elevernas familjebakgrund samt socioekonomiska bakgrund. Detta har fått större betydelse för elevernas resultat. Skolväsendet ska verka för att kompensera för elevernas skilda förutsättningar att tillgodo göra sig utbildningen, men skolsegregationen riskerar att påverka denna förmåga negativt där utfallet drabbar elever med mindre privilegierad familjebakgrund hårdast. Skolsegregationen innebär även andra risker såsom stigmatisering av elever och en negativ påverkan på den sociala sammanhållningen i samhället (Skolverket, 2018, s. 3).

2.5.2 Unga som varken arbetar eller studerar (UVAS)

Andelen unga som varken arbetar eller studerar är störst i områden med socioekonomiska utmaningar. Ungdomspolitikerna har en handlingsplan med målet att alla unga ska ha goda levnadsvillkor, makt att forma sina liv och inflytande över samhällsutvecklingen (Regeringskansliet, 2021). Ungdomar som bor i områden med socioekonomiska utmaningar är särskilt utsatta och har generellt sämre uppväxtvillkor och livschanser än andra ungdomar och är därför en prioriterad målgrupp (Delmos, 2021, s.80).

Enligt Forte (Forskningsrådet för hälsa arbetsliv och välfärd) har forskare länge intresserat sig för gruppen unga som varken arbetar eller studerar (UVAS) och att intresset ökats ytterligare under senare år (Forte, 2020, s.19). UVAS innefattar unga arbetslösa som inte deltar i studier såväl som unga som heller söker jobb. Forte menar att potentiellt är detta ett bättre mått på risk för marginalisering än att endast undersöka arbetslöshet bland unga, eftersom det fångar upp gruppen unga som står så långt från arbetsmarknaden att de inte ens söker arbete (ibid, s.14).

UVAS är en heterogen grupp i termer av genomsnittliga egenskaper, särskilt ursprung, utbildningsnivå och funktionsvariationer. Sammantaget innebär detta att det inte finns en likande ekonomiskt-politisk insats som kan fungera för alla (Forte, 2020, s.18). Ett sätt att försöka minska antalet UVAS är att vidta åtgärder för att unga ska fullfölja skolan, bland annat tidiga interventioner riktade till unga från utsatta grupper. För att kunna genomföra det är det viktigt att unga i behov av stöd identifieras tidigt.

2.5.3 Fritidsgårdar och öppna verksamheter

Ungas möjlighet till fritid och organisering är viktiga för individens utveckling, det stärker ungas självständighet, främjar hälsan samt stärker etableringen och delaktigheten i samhället. MUCF har undersökt hur ungdomars lokala möjlighet till fritid och organisering ser ut där resultatet visade att fritiden är mycket viktig för unga men att det finns skillnader mellan låg- och högstatusområden när det kommer till fritidsaktiviteter. Det är vanligare att utrikes födda, nyanlända och unga med funktionsnedsättning inte är medlemmar i en förening och upplever att de har för lite att göra i större utsträckning än andra ungdomar. Resultatet visar även att var åttonde ungdom avstår från aktiviteter på grund av bristande ekonomi. I lågstatusområden är det vanligare att ungdomarna besöker fritidsgårdar eller bibliotek och mindre vanligt att delta i en förening eller kulturskola som ofta kostar pengar (MUCF, 2020).

De skillnader som finns mellan ungas fritid är viktiga att försöka minska. För unga med begränsade ekonomiska resurser, utrikes födda tjejer, nyanlända, hbtqi- personer och unga med funktionshinder ska kunna delta i fritidsaktiviteter som de vill krävs större satsningar för att öka deltagandet. Några förslag som MUCF (2020) föreslår är att staten bör höja ungas kunskap och möjliggöra delaktigheten i föreningslivet via skolan, utveckla fritidsaktiviteter och föreningslivets roll för nyanländas samhällsetablering samt stärka arbetet med att öka marginaliserade gruppers delaktighet genom stimulansmedel och uppföljning.

Öppna mötesplatser ses ofta som ett verktyg för att fånga upp socialt utsatta ungdomar och förebygga kriminalitet och förbättra ungas livsval. Därtill bidrar öppna verksamheter till en positiv utveckling och möjliggöra genom att utveckling av nya intressen. Utsatta ungdomar är den grupp unga som använder fritidsgårdar som mötesplats i störst utsträckning. Vissa menar att utsatta ungdomar ska prioriteras i dessa rum, medan andra menar att en blandning av olika grupper är viktigare (Ungdomsstyrelsen 2008).

2.5.4 Hälsa

Forskning visar att segregationen har konsekvenser för individers hälsa. Livsvillkor som sociala och ekonomiska förhållanden, boende, arbete och arbetsmiljö, levnadsvanor och möjlighet till kontroll över det egna livet samverkar och är i ett dynamiskt samspel med människors hälsa under hela livet och är ojämnt fördelade mellan olika grupper i samhället (Rostila och Toivanen, 2018).

Forskning kring hälsans bestämningsfaktorer illustrerar hur hälsa delvis handlar om förhållanden på samhälls nivå som socialpolitik, sjukvårdssystemets utformning och boendemiljöns kvalitet. Delvis handlar det även om förhållanden som ligger närmare individen såsom relationer, alkoholkonsumtion, rökning, kostvanor, påfrestningar och stress i vardagslivet och arbetslivet (ibid). Ett antal svenska studier har visat att grannskapet påverkar risken för diabetes, sjukhusinläggningar, hjärt- och kärlsjukdomar och cancer.

Det finns ännu kunskapsluckor vad gäller vilka mekanismer som påverkar beteenden som har en negativ inverkan på hälsa. De mekanismer som är främst

förekommande i forskningen är tillgänglighet och pris på hälsosam mat och fritidsaktivitetsanläggningar, samt sociala faktorer såsom normativa attityder till hälsosamt beteende och social support. Även upplevd stress, som en konsekvens av att bo i områden med socioekonomiska utmaningar, lyfts som en potentiell mekanism (Ramboll, 2018 s. 30–31).

Regeringen tillsatte år 2015 en kommission för jämlik hälsa i uppdrag att lämna förslag på att minska hälsoklyftorna i samhället (Regeringen, 2015). I den efterföljande rapporten fastställdes att jämlik hälsa är resultatet av ett tålmodigt arbete med många olika frågor inom flera sektorer. Mer kan och behövs göras för att stärka både individer och samhällets förmåga att skapa mer likvärdiga livsvillkor. Möjligheter till god uppväxt, bra utbildning, ett gott arbete och rimlig försörjning lägger grund för en mer jämlik hälsa.

2.5.5 Demokrati

Sverige har under en lång tid haft ett jämförelsevis stort deltagande i demokratiska processer i form av valdeltagande, namninsamlingar, deltagande i demonstrationer och dylikt. Sverige har dessutom höga medlemssiffror i politiska partier, folkrörelsen och andra frivilliga organisationer. Studier av medlemskap och medborgarnas engagemang i civilsamhället visar sällan hur den geografiska fördelningen ser ut. Däremot visar forskningen att medlemskap och engagemang i civilsamhället samvarierar med inkomst, utbildning och etnicitet. Givet att segregationen i Sverige följer klass- och etnicitetslinjer kan man dra slutsatsen att det finns ett underskott av engagemang hos medborgare i områden med socioekonomiska utmaningar. De organisationer som man finner i dessa områden är främst strukturerade kring etnicitet och är engagerade i frågor av lokal karaktär. De saknar därmed ofta kopplingar till det etablerade civilsamhället eller politiken vilken kan bidra till känsla av utanförskap (Vetenskapsrådet, 2018, s.11–12).

2.5.6 Arbetslöshet

I befintlig forskning förklaras relationen mellan segregation och arbetslöshet vanligtvis med selektion och sorteringsmekanismer. Forskning studerar även en omvänd kausalitet, det vill säga att grannskapet och dess socioekonomiska status kan förklara varierande utfall gällande inkomstskillnader och arbetslöshet. Låginkomsttagare tenderar att bo långt ifrån potentiella arbetsplatser och avståndet till arbetsmarknaden påverkar individens möjligheter till arbete. Sociala relationer i grannskapet kan också påverka tillgången och möjligheten till arbete. En etnisk koncentration i ett grannskap kan bidra till ett etniskt kapital och nätverk som kan gynna informationsutbyte och möjligheter till arbete. Detta gäller främst om sysselsättningen är hög i grannskapet, annars tenderar det att leda till det motsatta (Vetenskapsrådet, 2018, s.11).

2.5.7 Landsbygdsperspektivet

Forskning om boendesegregation har i huvudsak intresserat sig för skillnader inom urbana områden snarare än skillnader mellan landsdelar, regioner eller mellan stad och landsbygd (Vetenskapsrådet, 2018, s.8). Forskningen om rumslig segregation på landsbygden är inte heller lika välutvecklad som segregationen i tätorter eller större städer är.

Landsbygden präglas ofta av en glesare befolkningsstruktur i relation till tätorter och större städer, vilket leder till svårigheter att uppnå tillräckliga underlag för att till exempel hantera transportkostnader. Forskning visar att det sker en minskning av antalet serviceinrättningar, som exempelvis skolor och vårdinrättningar, i landsbygdsområden i hela västvärlden. Det gäller även för landsbygdsområden med befolkningstillväxt (Cras, 2018, s. 64–65). Det finns framför allt tre perspektiv på serviceinrättningars betydelse som används i argumentationen för att bevara utbudet på landsbygden: De har en praktisk betydelse i människors vardagsliv, en social betydelse av exempelvis spontana mötesplatser och för den sammantagna känslan av service knuten till bygden (ibid, s. 69).

3. Kartläggning av områdesstatistik i Finspångs kommun

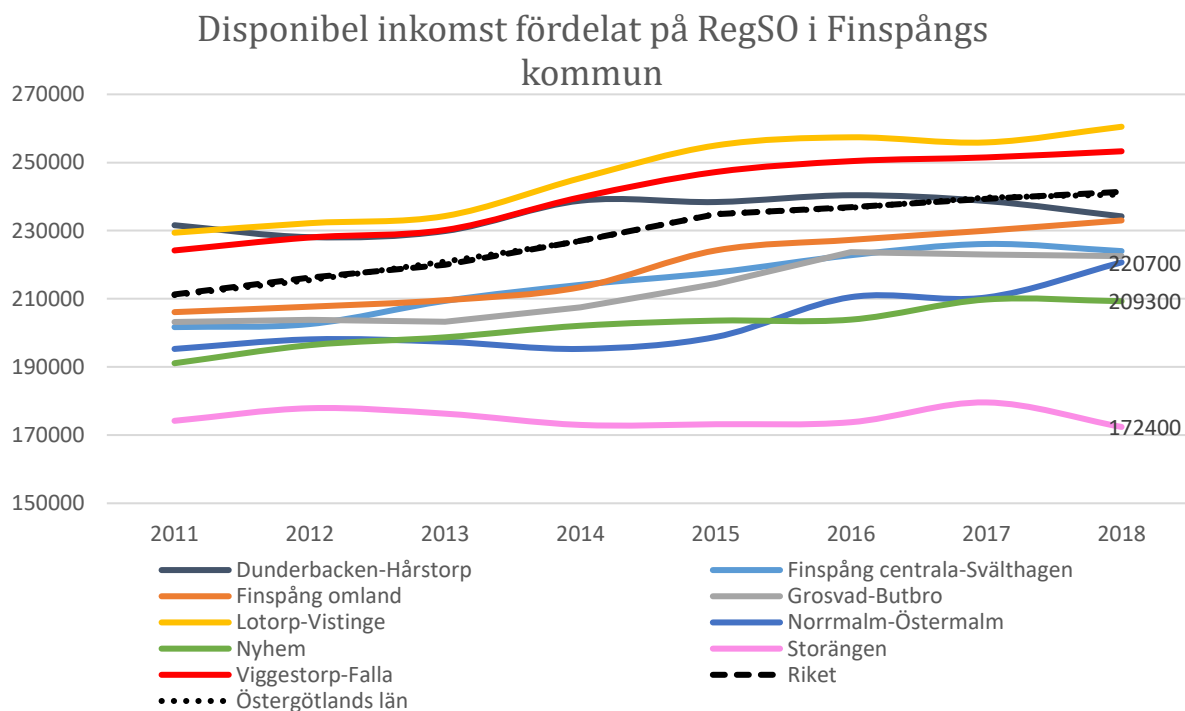
När man mäter segregation kan man utgå ifrån fem geografiska nivåer för att synliggöra skillnader; Nationell, regional (län), kommunal samt RegSO och DeSO –nivå. I offentlig statistik är ofta den kommunala nivån den mest geografiskt nyanserade som är tillgänglig, RegSO och DeSO är nya geografiska indelningar inom en kommun för att möjliggöra analys av socioekonomiska förutsättningar bland invånare. Det är inte politiskt avgränsade ytor utan enbart statistiska mått för att studera skillnader inom olika områden i en kommun.

Denna del syftar till att redogöra för befintlig områdesstatistik i Finspångs kommun utifrån skillnader i boendesituation, utbildning, arbetsmarknad, hälsa, demokrati och samhälle baserad utifrån RegSO-område under en tio års period. Statistiken är hämtad från Segregationsbarometern och SCB. RegSO är förkortning för Regionala statistikområden inom kommun och län och innebär en geografisk indelning som ofta, men inte alltid, överlappar med stadsdelar eller mindre tätorter. Målet med kartläggningen är således att jämföra socioekonomiska data utifrån kommunens geografiska områden i Finspång, med syftet att möjliggöra en konsekvent lägesbild. Statistiken är uppdelad på variabler¹ som redogörs för följande.

3.1 Disponibel inkomst

Med disponibel inkomst avses summan av alla hushållsmedlemmars skattepliktiga och skattefria inkomster, där den slutgiltiga skatten och andra negativa transfereringar, däribland avgifter, subtraheras (ex. återbetalt studielån och andra transfereringar i form av bidrag) (Delmos, 2021). Den disponibla medianinkomsten i Finspång kommun är lägre i jämförelse med Östergötlands län och riket. År 2018 var den disponibla medianinkomsten i Finspång kommun 229 800 kr. I länet och riket var den disponibla medianinkomsten 240 600 kr respektive 241 400 kr samma år.

¹ Dessa variabler är hämtade från Segregationsbarometern och SCB.

Det som kan utläsas i ovanstående diagram är att RegSO-området Storängen har lägst disponibel inkomst i Finspång kommun. År 2018 var den disponibla inkomsten 172 400 kr i området. Det följande RegSO-området hade samma år en disponibel inkomst om 209 300 kr.

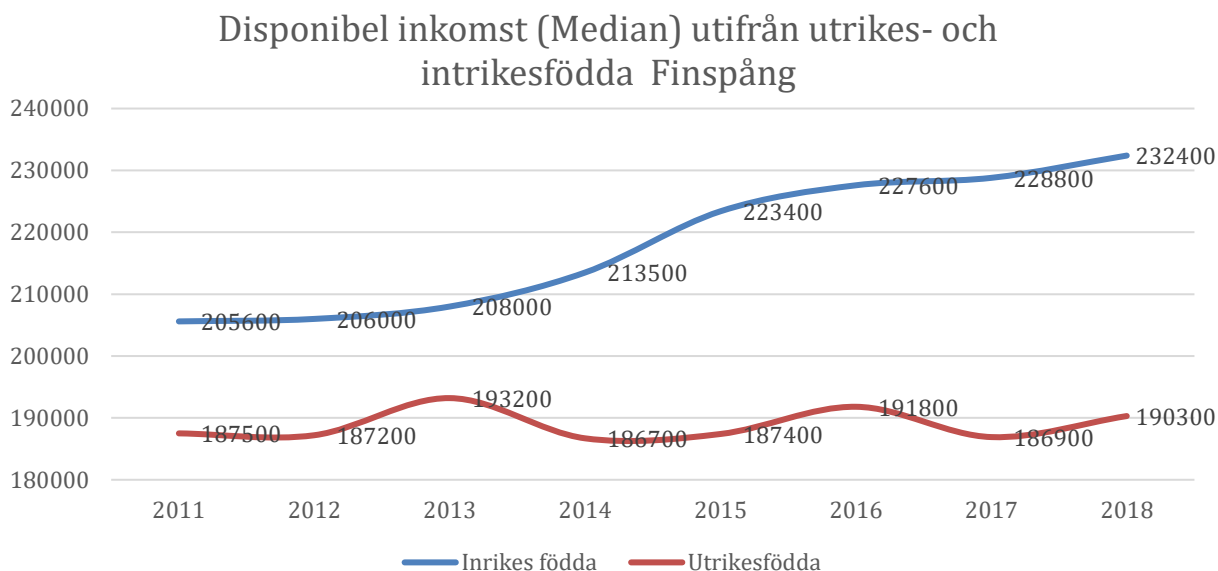
I Storängen skiljer sig medianinkomsten kraftigt beroende på vilken utbildningsnivå en person har. Medianinkomsten bland de som år 2018 hade en för-gymnasial utbildning som högst avslutade utbildning var 142 900 kr. Samma år var medianinkomsten bland de som har en eftergymnasial utbildning som är två år eller längre 269 200 kr. Vid en jämförelse av in- och utrikes födda framgår det de som är utrikesfödda i Storängen har en längre medianinkomst i jämförelse med de som är inrikes födda.

I RegSO-området Nyhem har en genomsnittlig disponibla inkomsten varit relativt låg i jämförelse med övriga områden, Östergötlands län och riket, och år 2018 var den genomsnittliga disponibla inkomsten 209 300 kr per år. I Nyhem har den genomsnittliga disponibla inkomsten minskat bland de som endast har en förgymnasial utbildning mellan år 2011 och år 2018, från 187 800 kr till 165 200 kr. Den genomsnittliga disponibla inkomsten har ökat för bland de in-vånare som har en högre utbildningsnivå i Nyhem under samma tidsperiod.

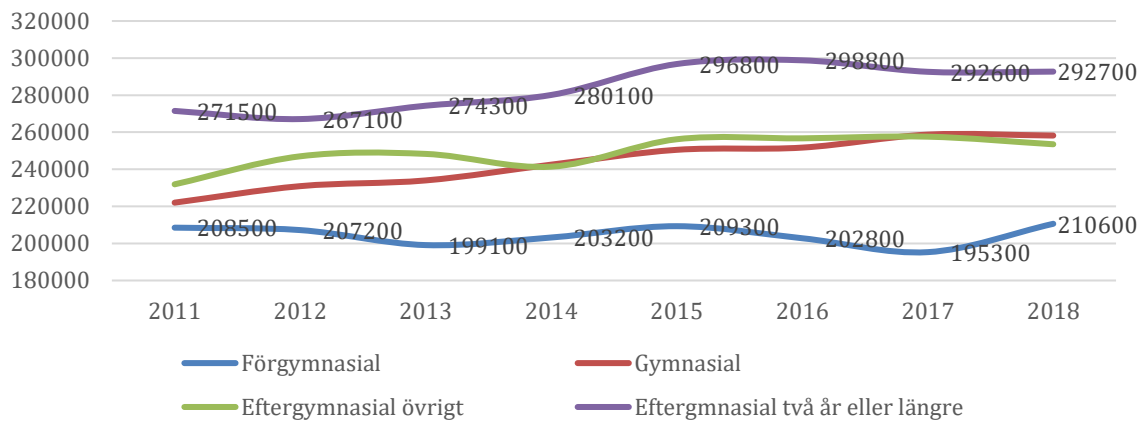
Den genomsnittliga disponibla inkomsten i RegSO-området Dunderbacken-Hårstorp var år 2011 högst i jämförelse med övriga RegSO-områden i Finspång kommun. Vidare var genomsnittet även högre i jämförelse med genomsnittet i länet och riket. Utvecklingen i Dunderbacken-Hårstorp följer däremot inte den i länet och riket. Mellan år 2011 och år 2013 minskade den genomsnittliga disponibla inkomsten i området, från 231 600 kr per år till 229 900 kr per år, medan genomsnittet i länet och riket

ökade. I Dunderbacken-Hårstorp ökade genomsnittet igen, för att därefter förbli relativt oförändrad i jämförelse med utvecklingen i länet och riket. Mellan år 2017 och 2018 skedde minskade genomsnittet återigen, och år 2018 var den genomsnittliga disponibla inkomsten i Dunderbacken-Hårstorp 234 200 kr per år. Denna utveckling innebär att Dunderbacken år 2018 hade en lägre genomsnittlig disponibel inkomst i jämförelse med länet och riket. Notera att området inte följer den positiva utveckling som skett i länet och riket.

Som utläses i nedanstående diagram, skiljer sig den disponibla medianinkomsten mycket mellan in- och utrikesfödda i Finspång kommun. År 2018 var medianinkomsten hos inrikes födda 232 400 kr, och samma år var medianinkomsten hos utrikesfödda 190 300 kr. Notera även att medianinkomsten bland inrikes födda följer utvecklingskurvan i såväl länet som riket, medan medianinkomsten för utrikesfödda är relativt oförändrad sedan 2011, då medianinkomsten var 187 500 kr.

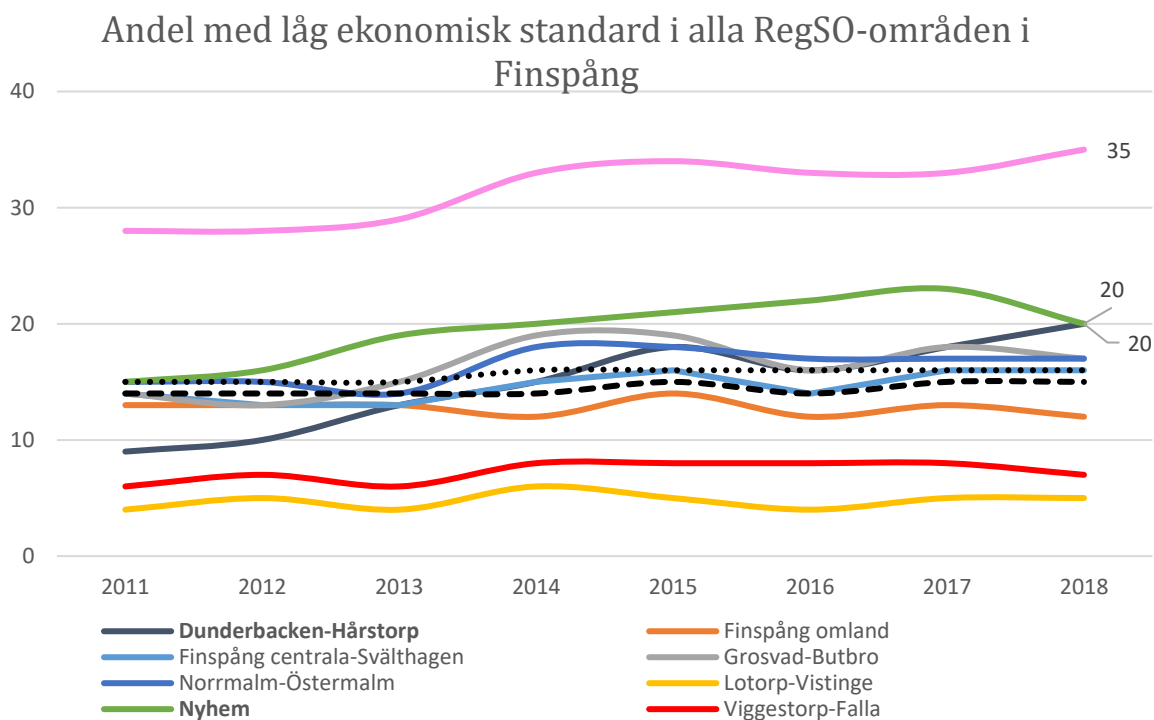
Disponibel inkomst (Median) utifrån utbildningsnivå i Finspång kommun

Som utläses i ovanstående diagram, skiljer sig även medianinkomsten mycket mellan de olika utbildningsnivåerna. Medianinkomsten för de som har en förgymnasial utbildning som högst avslutade utbildning var 210 600 kr år 2018. Samma år var medianinkomsten för de som har en eftergymnasial utbildning som är två år eller längre 292 700 kr.

3.2 Låg ekonomisk standard

När ett hushåll klassificeras som ett med låg ekonomisk standard så avser man de hushållen med en disponibel inkomst (per konsumtionsenhet) som är mindre än 60% av medianvärdet för riket. En hög ekonomisk standard innebär en inkomst som är minst 200% av medianinkomsten. (Delmos, 2021). Andelen personer med låg ekonomisk standard har ökat i kommunen. År 2011 var det 13% av kommuninvånarna som hade en låg ekonomisk standard, vilket var en mindre andel i jämförelse med länet och riket. År 2014 var andelen med låg ekonomisk standard 16% i såväl Finspång kommun som i Östergötlands län, vilket är 2 procentenheter större än andelen i riket. Fram till år 2018 har andelen med låg ekonomisk standard varierat mellan 15%-16% i kommunen. Vidare är det en något större andel kvinnor som har en låg ekonomisk standard i jämförelse med män. År 2018 hade 17% av kvinnorna i Finspång kommun en låg ekonomisk standard, medan 15% av männen hade en låg ekonomisk standard.

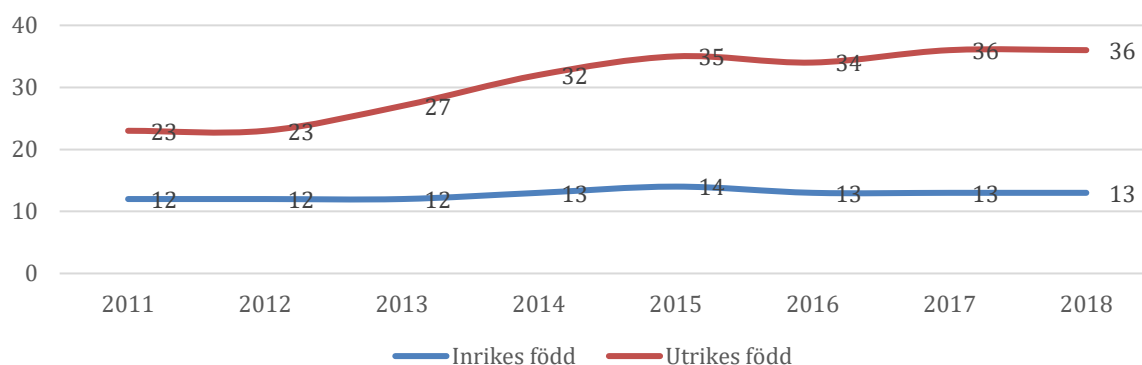

Vad som kan utläsas i ovanstående diagram är att andelen med en låg ekonomisk standard är större i RegSO-området Storängen i jämförelse med övriga områden, länet och riket. Andelen med låg ekonomisk standard har även ökat över tid, och år 2018 var det 35% av invånarna i Storängen som hade en låg ekonomisk standard. Vidare framgår det att det är en större andel utrikesfödda som har en låg ekonomisk standard i jämförelse med inrikes födda, samt att andelen utrikesfödda med en låg ekonomisk standard har ökat mer i jämförelse med andelen inrikes födda med en låg ekonomisk standard. År 2018 var det 53% av utrikesfödda i Storängen som hade en låg ekonomisk standard, medan 28% av inrikes födda hade en låg ekonomisk standard.

Andelen personer med en låg ekonomisk standard har ökat i Nyhem mellan år 2011 och år 2018, och i jämförelse med övriga RegSO-områden i Finspång kommun är andelen med en låg ekonomisk standard stor. Vidare har andelen utrikesfödda med en låg ekonomisk standard ökat under tidsperioden, medan andelen inrikes födda med en låg ekonomisk standard är relativt förändrad. År 2017 var den 50% av utrikes födda som hade en låg ekonomisk standard i Nyhem, och andelen minskade till 39% år 2018.

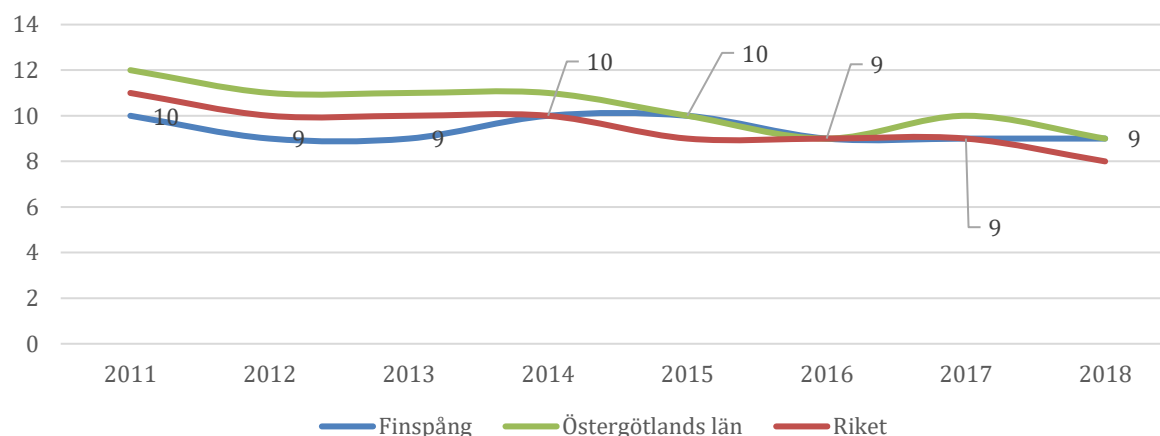
Andelen personer med en låg ekonomisk standard i Dunderbacken-Hårstorp har ökat under tidsperioden år 2011 och år 2018. År 2011 var andelen 9%, vilket var lägre i jämförelse med länet och riket, samt majoriteten av övriga RegSO-områden i Finspång kommun. Vidare år 2018 var det 20% av invånarna i Dunderbacken-Hårstorp som hade en låg ekonomisk standard, vilket är en större andel i jämförelse med länet och riket, samt en större andel i jämförelse med majoriteten av övriga områden i Finspång kommun. Andelen inrikes födda med en låg ekonomisk standard i Dunderbacken-Hårstorp ökade något mellan år 2011 och år 2018, från 8% till 11%. Andelen utrikes födda med en låg ekonomisk standard har ökat kraftigt under samma tidsperiod, från 16% till 54%. Störst andel uppmättes år 2015, då 57% av utrikes födda i Dunderbacken-Hårstorp hade en låg ekonomisk standard.

Andel inrikes- och utrikesfödda personer med låg ekonomisk standard

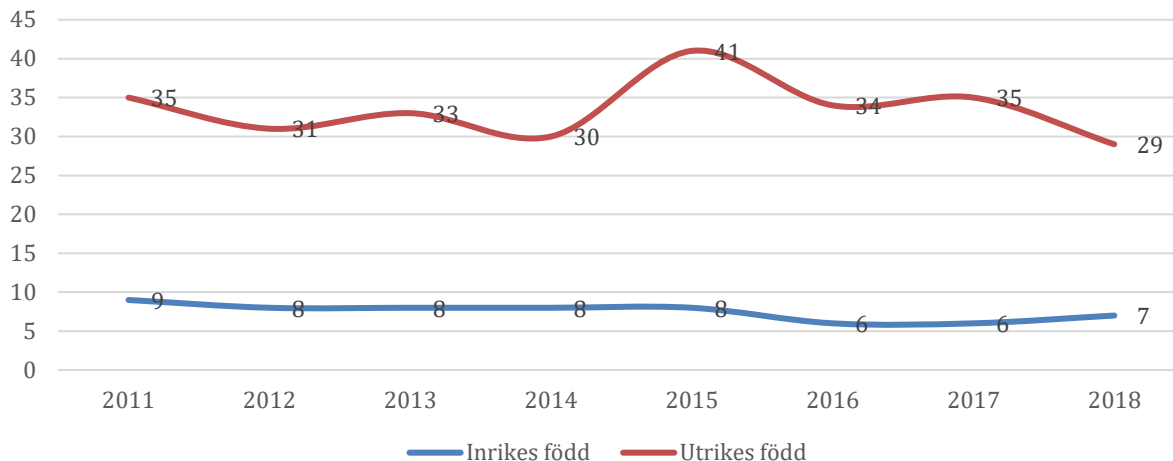
Andelen utrikesfödda med låg ekonomisk standard har ökat i Finspång kommun. År 2011 var andelen 23%, och år 2018 hade andelen ökat till 36%. Under samma tidsperiod har andelen inrikes födda med låg ekonomisk standard varierat något, mellan 12%-14%.

Andel hemmaboende barn 0–17 år i familjer med låg inkomststandard (i %)

Andelen hemmaboende barn som bor i en familj med låg inkomststandard i Finspång kommun har varit relativt oförändrad mellan år 2011–2018, då andelen varierat mellan 9%-10%. Andelen är även ungefär lika stor som i länet samt riket.

Andel hemmaboende barn 0–17 år i familjer med låg inkomststandard (i %) Finspång kommun

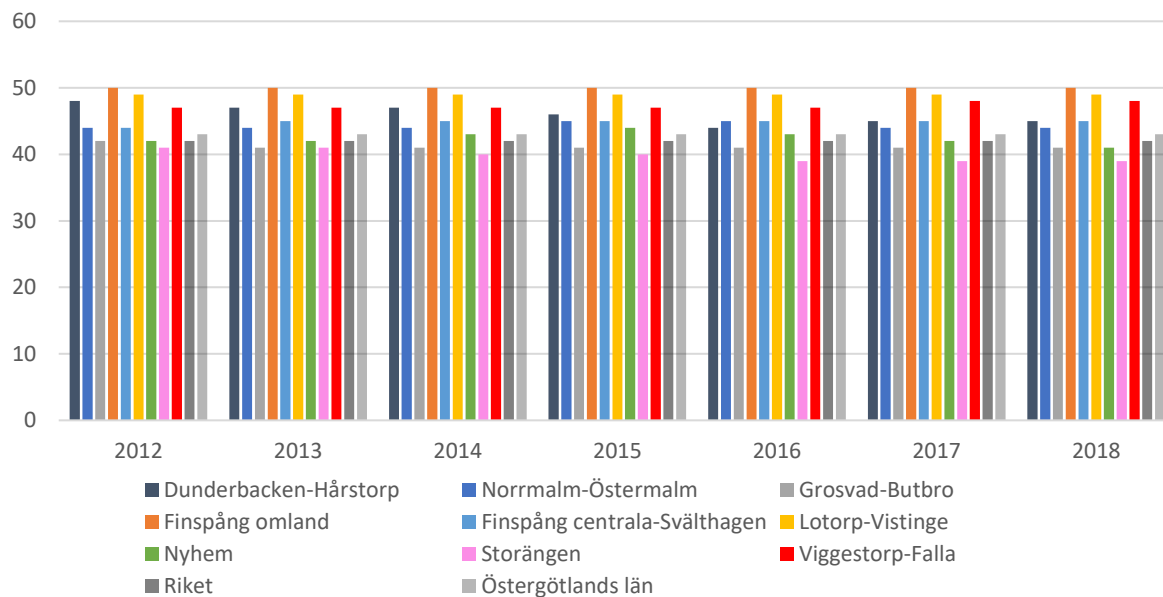
Andelen utrikesfödda barn i familjer med en låg inkomststandard är större i jämförelse med inrikes födda barn. Andelen utrikesfödda barn i familjer med en låg inkomststandard har varierat över tid. År 2011 var andel 35%, och hade år 2015 minskat till 30%. År 2016 var andelen 41%, och därefter minskade den, och år 2018 var andelen utrikesfödda barn i familjer med låg inkomststandard 29%. Andelen inrikes födda barn i familjer med låg inkomststandard har varierat mellan 6%-9% under samma tidsperiod.

3.3 Bostad

Indikatorns syfte är att beskriva den genomsnittliga bostadsarean per person utifrån olika geografiska nivåer. Forskning om vilka konsekvenserna av trångboddhet ger inga entydiga svar kring orsak och verkan. Däremot finns belägg för att trångboddhet kan leda till sämre fysisk och psykosocial hälsa och att barn presterar sämre i skolan (Delmos, 2021). Den genomsnittliga bostadsarean i Finspång kommun är större i jämförelse med Östergötlands län och riket. Bland kommuninvånarna i Finspång kommun bor störst andel i äganderätt, år 2019 var andelen 58%. Vidare bodde 28% i en hyresrätt och 12% i en bostadsrätt samma år.

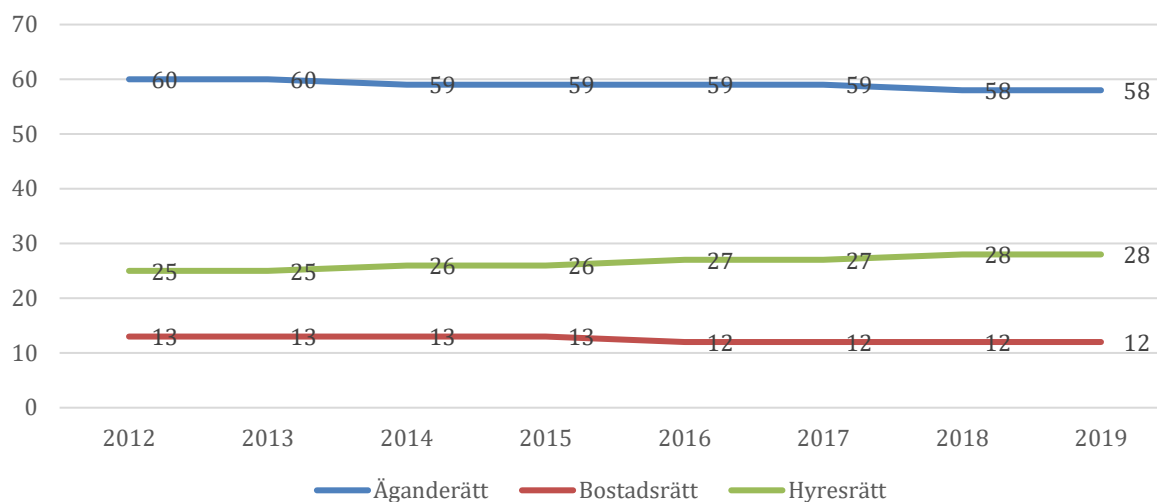
Som kan utläsas i nedanstående diagram har invånarna i Storängen en mindre genomsnittlig bostadsarea i jämförelse med övriga RegSO-områden, länet och riket. Vidare har även den genomsnittliga bostadsarean i området minskat något över tid, från 41 kvm per person.

Genomsnittlig bostadsarea per person - RegSO

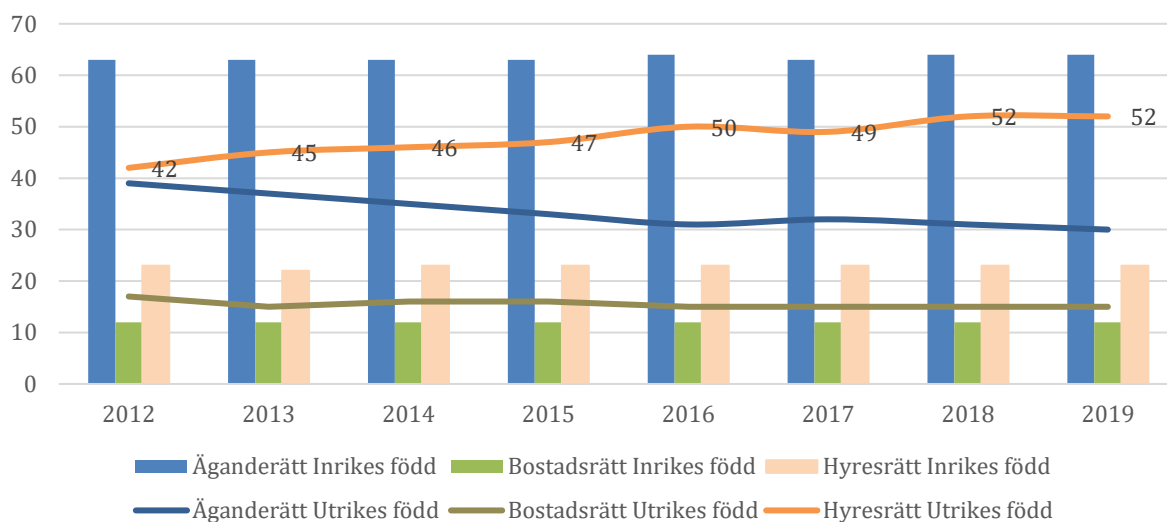
I Finspångs kommun har inrikes födda i genomsnitt en större bostadsarea per person i jämförelse med utrikes födda. Den genomsnittliga bostadsarean för inrikes födda har varit oförändrad under tidsperioden år 2012–2018, om 47 kvm per person. Under samma tidsperiod har den genomsnittliga bostadsarean för utrikes födda minskat från 45 kvm per person till 42 kvm per person. Notera att 42 kvm per person är genomsnittet i riket. Vidare har personer med en eftergymnasial utbildning som är två år eller längre en större genomsnittlig bostadsarea per person i jämförelse med övriga utbildningsnivåer.

Upplåtelseform (i%) Finspång kommun

Upplåtelseformerna i Finspångs kommun har varit relativt oförändrade sedan 2012. 2019 var 58 % äganderätt, 28 % hyresrätt och 12 % bostadsrätt.

Upplåtelseform (i%) inrikes- och utrikesfödda Finspång kommun

Vad som kan utläsas i ovanstående diagram, vid en jämförelse mellan in- och utrikesfödda i kommunen, framgår att det är en större andel inrikes födda som bor i äganderätt i jämförelse med utrikesfödda. Andelen inrikes födda som bor i en äganderätt har varierat mellan 63%-64% under tidsperioden 2012–2019.

Under samma tidsperiod minskade andelen utrikesfödda som bor i en äganderätt från 39% till 30%.

Andelen inrikes födda som bor i en bostadsrätt är oförändrad under tidsperioden (12%), medan andelen utrikes födda som bor i en bostadsrätt är något större, och varierat mellan 15%-17% under samma tidsperiod. Vidare framgår det att det är en större andel utrikesfödda som bor i en hyresrätt, i jämförelse med andelen inrikes födda som bor i en hyresrätt. Andelen inrikes födda är relativt stabil över tidsperioden, då den varierar mellan 22%-23%, medan andelen utrikes födda som bor i hyresrätt har ökat från 42% till 52%.

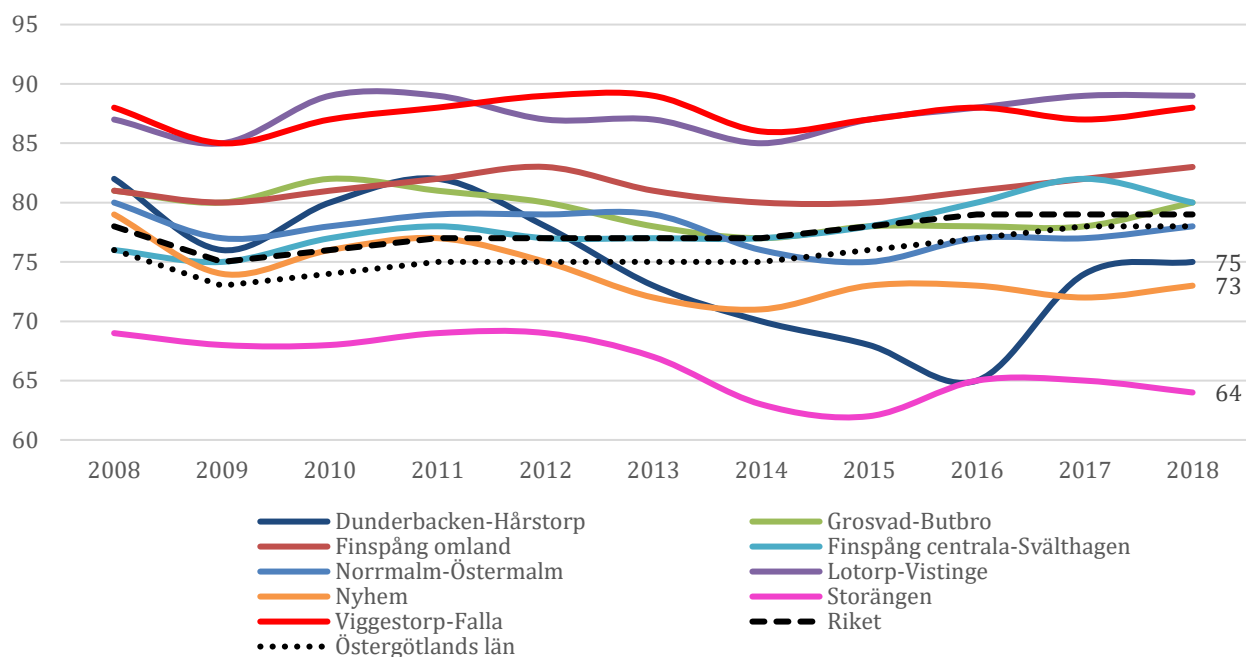
3.4 Förvärvsarbetare

Förvärvsarbetande avser personer 20–64 år som inte är studenter där löne- och företagarinkomst överstiger två basbelopp samt är större än hälften av den sammanräknade förvärvsinkomsten. Personer som är folkbokförda i Sverige och som arbetar i svenska företag utomlands eller på havet på svenskregistrerade båtar ingår också i populationen (Delmos, 2021).

Andelen arbetslösa i Finspång kommun har varierat mellan 1%-2% under tidsperioden år 2009–2018. Desamma gäller andelarna i länet och riket. År 2018 var andelen arbetslösa i kommunen 2%. Andelen förvärvsarbetande som har varit arbetslösa längre än sex månader har sedan 2013 varit lägre i Finspång kommun i jämförelse med länet och riket. 2016 var andelen förvärvsarbetande i kommunen lägst, då endast 65% av kommuninvånarna var förvärvsarbetande. Därefter ökade andelen, och år 2018 var andelen förvärvsarbetande 75%. Samma år var andelen förvärvsarbetande i länet och riket 78% respektive 79%.

Andelen inrikes födda förvärvsarbetande i Finspång kommun har följt utvecklingen i såväl länet som riket, och var år 2018 84%. Andelen utrikesfödda förvärvsarbetande var större i kommunen i jämförelse med länet och riket mellan år 2008 och år 2012. Därefter minskade andelen, och år 2014 var andelen utrikesfödda förvärvsarbetande 53% i kommunen. År 2016 ökade andelen något, och år 2018 var andelen utrikesfödda förvärvsarbetande 59%.

Andel förvärvsarbetande

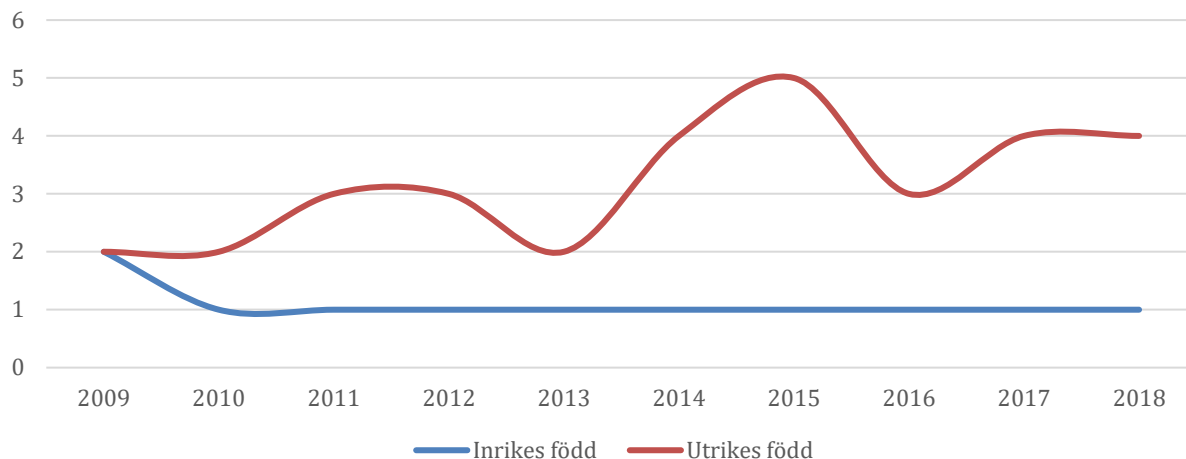
I ovanstående diagram presenteras andelen förvärvsarbetande i respektive RegSO-område, Östergötlands län och riket. Andelen förvärvsarbetande har sedan 2013 varit lägre i Finspång kommun i jämförelse med länet och riket. 2016 var andelen förvärvsarbetande i kommunen lägst, då endast 65% av kommuninvånarna var förvärvsarbetande. Därefter ökade andelen, och år 2018 var andelen förvärvsarbetande 75%. Samma år var andelen förvärvsarbetande i länet och riket 78% respektive 79%.

Andelen förvärvsarbetande i Storängen har varit lägre i jämförelse med övriga områden under tidsperioden år 2008–2018. Över tid har andelen i Storängen även minskat, från 69% förvärvsarbetande år 2008 till 64% förvärvsarbetande år 2018. Andelen var som lägst år 2015, då 62% av invånarna i Storängen var förvärvsarbetande.

Andelen förvärvsarbetande i Nyhem minskade mellan år 2008 och år 2018, medan andelen förvärvsarbetande ökade i länet och riket under samma tidsperiod. År 2018 var det 73% av invånarna i Nyhem som var förvärvsarbetande.

Mellan år 2008 och år 2011 var andelen förvärvsarbetande i Dunderbacken-Hårstorp större i jämförelse med länet och riket. Därefter minskade andelen kraftigt, och år 2016 var det 65% av invånarna i Dunderbacken-Hårstorp som var förvärvsarbetande. Andelen ökade följande år, och år 2018 var det 75% av invånarna i Dunderbacken-Hårstorp som var förvärvsarbetande, vilket var en mindre andel i jämförelse med länet och riket.

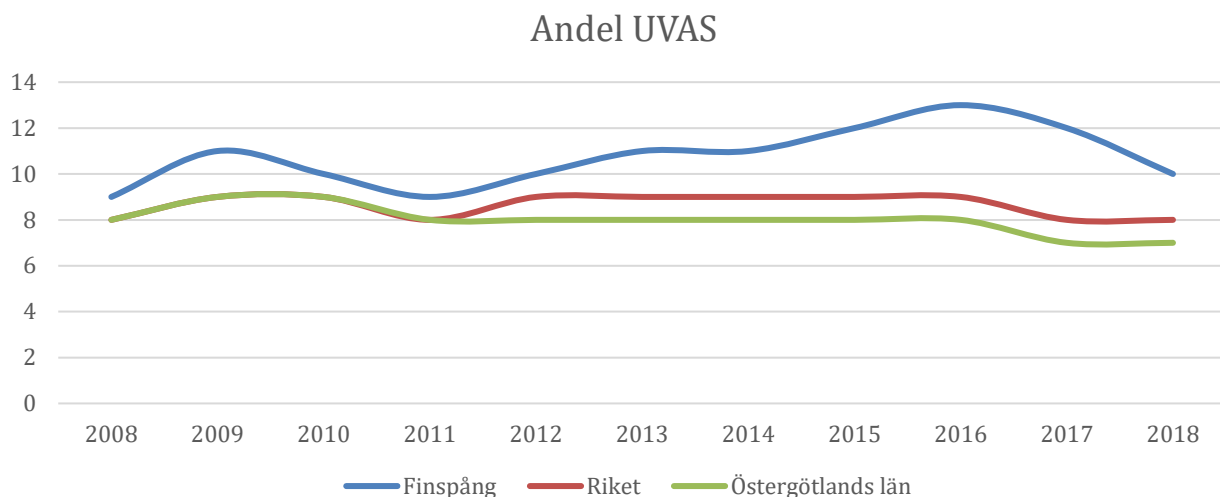
Andel arbetslösa - Inrikes- och Utrikesfödda

År 2009 var 2% av såväl inrikes födda som utrikes födda arbetslösa i Finspång kommun. Andelen inrikes födda som är arbetslösa minskade år 2010 till 1% och har inte förändrats fram till 2018. Andelen arbetslösa bland utrikesfödda ökade år 2011 till 3%, och var som högst år 2015 då 5% av utrikesfödda var arbetslösa. År 2018 var andelen arbetslösa bland utrikesfödda 4%.

3.5 UVAS

För att en individ ska räknas till gruppen som varken arbetar eller studerar så ska individen under ett helt kalenderår: inte haft inkomster som överstiger ett basbelopp, inte haft studiemedel, varit registrerad vid utbildning eller varit verksam som student för SFI mer än 60 timmar eller arbetspendlat till Norge eller Danmark (Delmos, 2021).

Vad som kan utläsas i ovanstående diagram, är andelen unga som varken studerar eller arbetar är större i Finspång kommun i jämförelse med länet och riket. Under tidsperioden år 2008–2018 har andelen UVAS varierat mellan 9% och 13%. Hade andel noterades år 2016, och därefter minskade den något, och var 10% år 2018. Samma år var andelen UVAS i länet och riket 7% respektive 8%.

Utifrån RegSO-nivå går att uttyda att andelen unga som varken studerar eller arbetar i Storängen har varierat en del över tid, och var år 2018 13%, vilket var en större andel i jämförelse med Finspång kommun, Östergötlands län och Riket.

Andelen unga som varken arbetar eller studerar varierade mellan 4% och 11% under tidsperioden år 2008–2018 i Lotorp-Vistinge.

Andelen unga som varken studerar eller arbetar i Viggestorp-Falla varierade mellan 5% och 10% under tidsperioden år 2008 och år 2018. Under samma tidsperiod varierade andelen i länet mellan 7% och 9%, medan andelen i riket varierade mellan 8% och 9%.

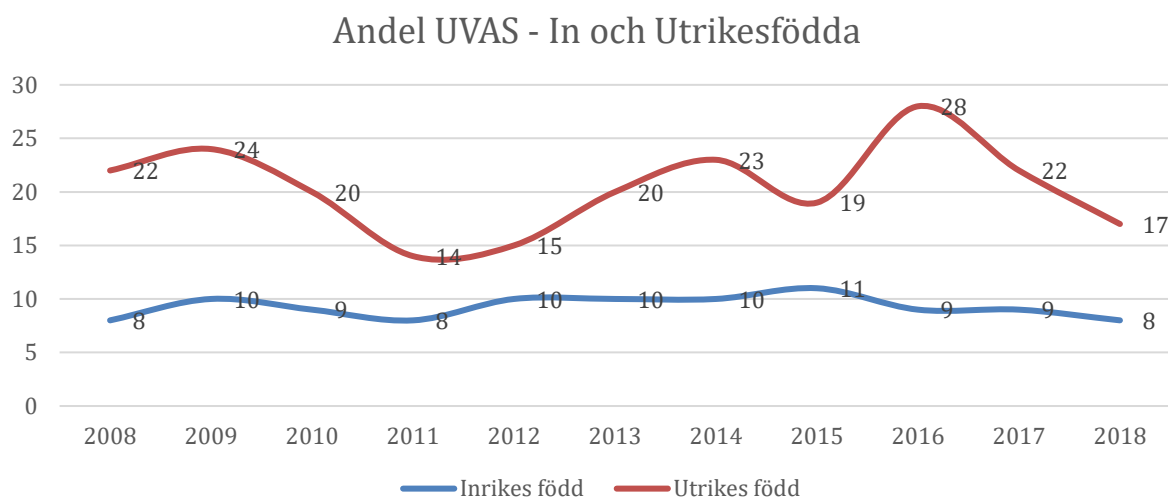
Andelen unga som varken studerar eller arbetar eller studerar i Dunderbacken-Hårstorp var år 2008 lika stor som i länet och riket. År 2009 ökade andelen i området, för att därefter minska. Mellan år 2010 och år 2012 var andelen mindre i Dunderbacken-Hårstorp i jämförelse med länet och riket. Därefter ökade andelen kraftigt, och år 2016 av andelen 28%. År 2018 hade andelen återigen minskat, och var då längre i jämförelse med länet och riket.

Andelen unga som varken arbetar eller studerar har varit större i Norrmalm-Östermalm i jämförelse med länet och riket, bortsett från år 2011, då 7% av unga in området varken studerade eller arbetade. År 2018 var andelen 12% i Norrmalm-Östermalm.

Andelen unga som varken arbetar eller studerat har ökat i Grosvad-Butbro, och är sedan år 2011 större än andelen i såväl Östergötlands län som riket.

Andelen unga som varken arbetar eller studerar i Nyhem är större i jämförelse med andelen i länet och riket, och har ökat över tid. År 2018 var det 12% av unga i Nyhem som varken studerade eller arbetade.

Andelen UVAS är större bland utrikesfödda in jämförelse med inrikes födda i såväl Finspång kommun som länet och riket. Mellan år 2008 och år 2018 varierade andelen UVAS bland inrikes födda mellan 8% och 11%, och under samma tidsperiod varierade andelen UVAS i länet och riket mellan 6% och 9%. Andelen utrikesfödda UVAS år 2018 i länet och riket var 12% respektive 13%.

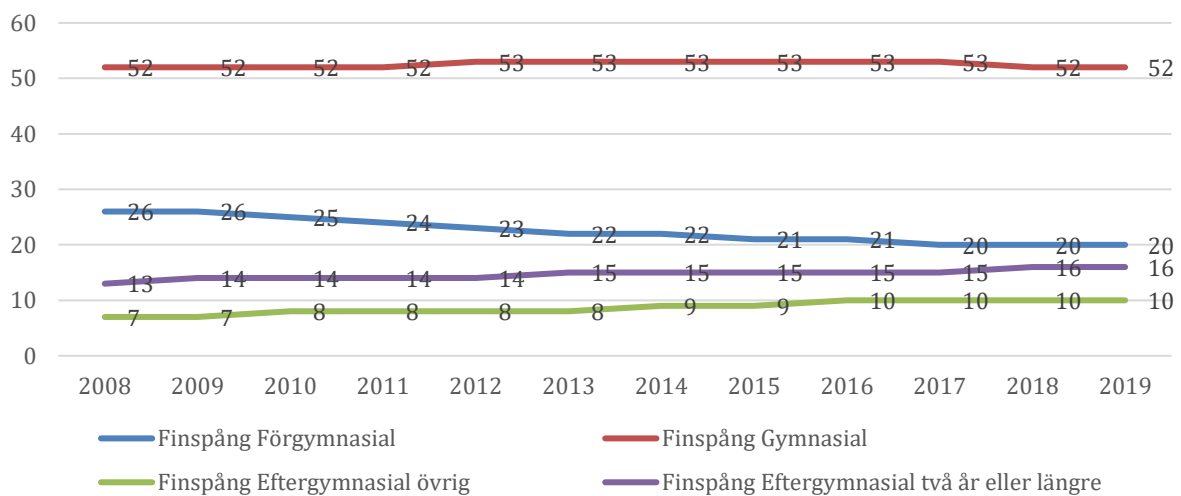
Andelen utrikesfödda UVAS var år 2008 22% i Finspång kommun, och ökade år 2009 till 24%. Därefter minskade andelen, och år 2011 var andelen UVAS i kommunen 14%, vilket då var lägre än i länet och riket. Mellan 2011 och 2016 ökade andelen utrikesfödda UVAS från 14% till 28%, då andelen ännu en gång minskade till 17% år 2018.

3.6 Utbildning

I kommunen är det en större andel män som har en förgymnasial utbildning som högst avslutad utbildning i jämförelse med kvinnor. Vidare är det en större andel kvinnor som har en eftergymnasial utbildning som är två år eller längre i jämförelse med män.

Andelen inrikes födda med en förgymnasial utbildning som högst avslutad utbildning har minskat från 26% till 18% under tidsperioden 2008–2018, medan andelen utrikesfödda har förblivit relativt oförändrad under samma tidsperiod, då den varierat mellan 25%-27%. Andelen inrikes födda med en eftergymnasial utbildning som är två år eller längre har ökat något, från 14% till 16%. Andelen utrikes födda med en eftergymnasial utbildning som är två år eller längre har varierat mellan 11–13%.

Utbildningsnivå (i%) Finspång kommun

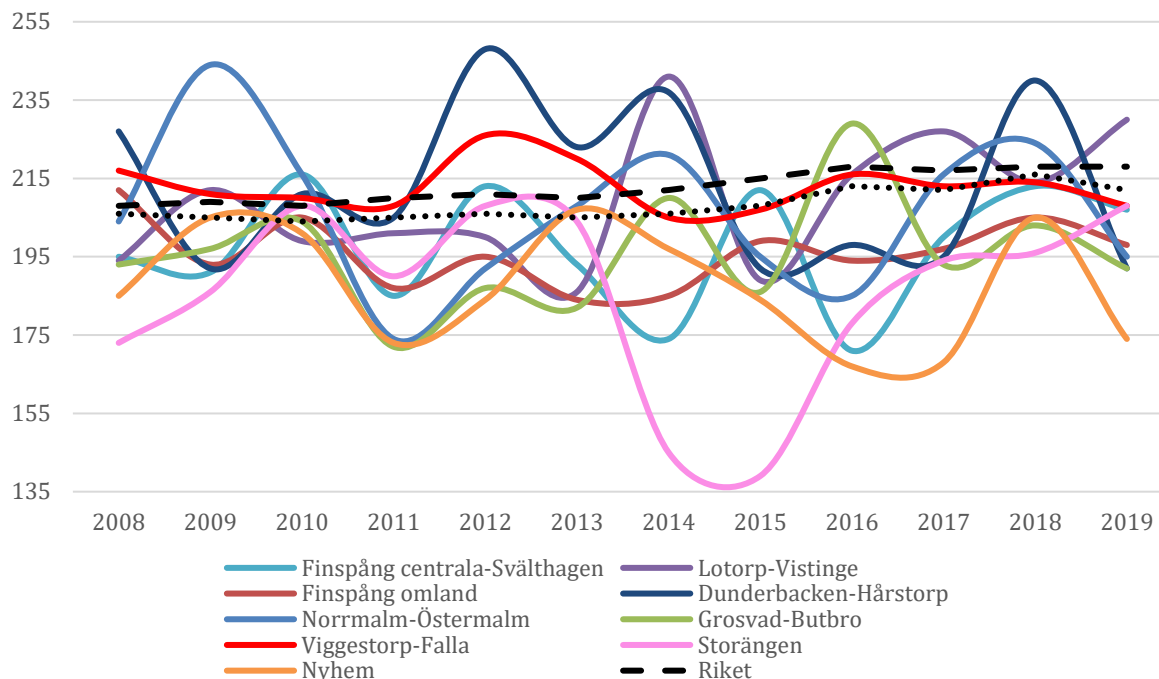
I Finspång kommun har andelen med en gymnasial utbildning som högst avslutad utbildning varierat mellan 52%-53% under tidsperioden 2008–2019. Andelen med en förgymnasial utbildning som högst avslutade utbildning har minskat något under samma tidsperiod, från 26% år 2008 till 20% år 2019. Vidare har andelen med en eftergymnasial utbildning ökat. Andelen med en eftergymnasial utbildning har ökat från 7% till 10%, medan andelen med eftergymnasial utbildning som är två år eller längre har ökat från 13% till 16% mellan år 2008–2019.

Det genomsnittliga meritvärdet från grundskolan är lägre i Finspång kommun i jämförelse med Östergötlands län och riket. Meritvärdet beräknas som summan av betygsvärdena av de 16 bästa betygen i elevens slutbetyg. Elevens betyg omvandlas till betygsvärden där E=10, D=12.5, C=15, B=17.5, A=20 samt tidigare G=10, VG=15, MVG=20. Eleven kan maximalt nå 320 poäng. Gällande elever som läst moderna språk som språkval och har godkänt betyg tillkommer ett 17:e ämne i meritvärdet. Det högsta möjliga meritvärdet för elever som läst 17 ämnen är därför 340 poäng (Delmos, 2021).

År 2011 var genomsnittet i Finspångs kommun 188 poäng, och har därefter varierat mellan 193 och 210 poäng. Genomsnittet var 2019 var 200 poäng, och samma år var genomsnittet i länet och riket 212 poäng respektive 218 poäng. I

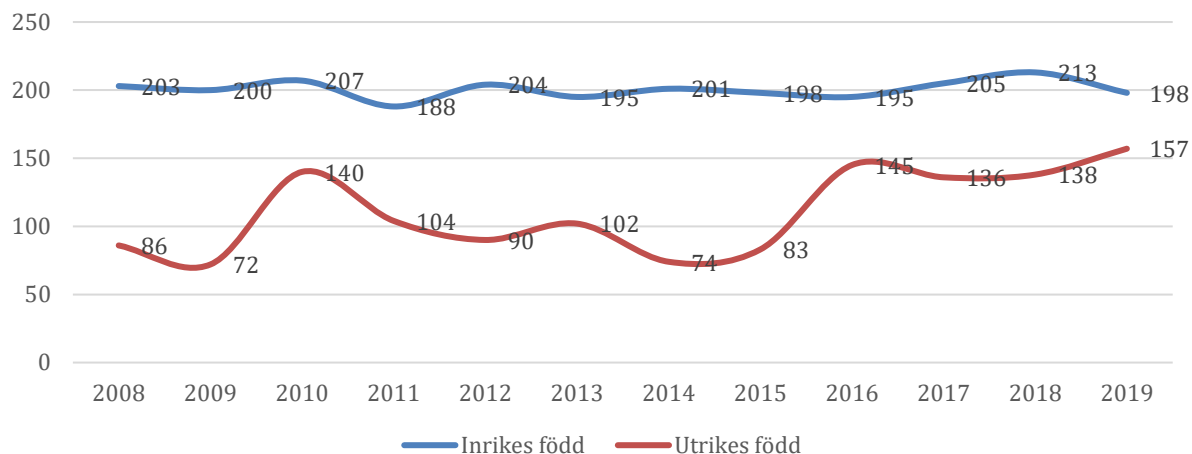
Finspångs kommun har kvinnor ett högre meritvärde i genomsnitt i jämförelse med män.

Genomsnittligt meritvärde från grundskolan (i poäng)

Det genomsnittliga meritvärdet i grundskolan varierar mycket över tid i samtliga områden. I Storängen var det genomsnittliga meritvärdet lägst år 2015 (139 poäng i genomsnitt). Det är även det lägsta genomsnittliga meritvärdet under tidsperioden vid en jämförelse med samtliga RegSo-områden. Det genomsnittliga meritvärdet i Storängen under tidsperioden år 2008–2019 är 187,75 poäng, vilket är bland de lägsta i jämförelse med övriga områden. Endast Nyhem hade ett lägre genomsnittligt meritvärde under tidsperioden (187,5 poäng).

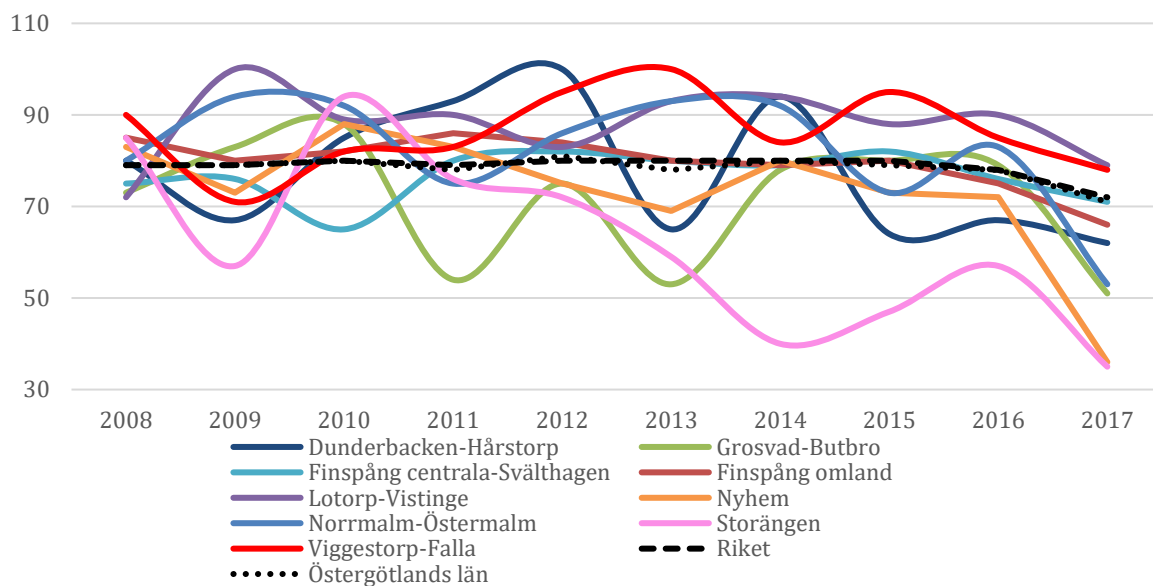
Genomsnittligt merit värde i grundskolan In- och utrikesfödda

Vad som kan utläsas i ovanstående diagram är att inrikes födda har ett högre meritvärde i genomsnitt i jämförelse med utrikes födda. Mellan år 2011 och år 2015 var skillnaderna mellan inrikes- och utrikesfödda stora. Mellan år 2015 och år 2016 ökade det genomsnittliga meritvärdet för utrikesfödda från 83 poäng till 145, och år 2019 var det genomsnittliga meritvärdet 157 poäng.

Mellan år 2008 och år 2012 var andelen elever som slutfört gymnasieskolan inom 3–5 år större i Finspång kommun i jämförelse med Östergötlands län och riket. År 2013 minskade andelen till 76% vilket var något lägre i jämförelse med länet och riket. År 2017 hade endast 60% av eleverna slutfört gymnasieskolan inom 3–5 år.

Andel elever som slutfört gymnasieskolan inom 3–5 år (i %)

Andelen elever som slutfört gymnasieskolan inom 3–5 år i Storängen har minskat kraftigt sedan år 2010, då 94% av eleverna hade slutfört gymnasieskolan inom 3–5 år. Vidare år 2017 var det endast 35% av eleverna som hade slutfört gymnasieskolan inom 3–5 år.

Även andelen elever som slutfört gymnasieskolan inom 3–5 år har minskat i Nyhem. År 2008 var det 83% av eleverna i Nyhem som slutfört gymnasieskolan inom 3–5 år, medan det år 2016 var 72%. År 2017 minskade andelen till 36% i Nyhem. En liknande förändring skedde i många av de övriga RegSO-områdena.

Andelen elever som slutfört gymnasieskolan inom 3–5 år i Dunderbacken-Hårstorp har varierat mycket under tiden 2008 till år 2017. Mellan år 2015 och år 2017 vara andelen mindre i jämförelse med länet och riket.

Andelen elever som slutfört gymnasieskolan inom 3–5 år har varierat över tid. Mellan år 2008 och år 2016 var andelen större än, eller endast något lägre än genomsnittet i länet och riket. År 2017 minskade andelen kraftigt, då 53% av eleverna hade slutfört gymnasieskolan inom 3–5 år. Notera att ett liknande mönster återfinns i andra RegSo-områden, samt att andelen i samtliga områden, länet och riket minskade mellan år 2016 och år 2017.

3.7 Valdeltagande

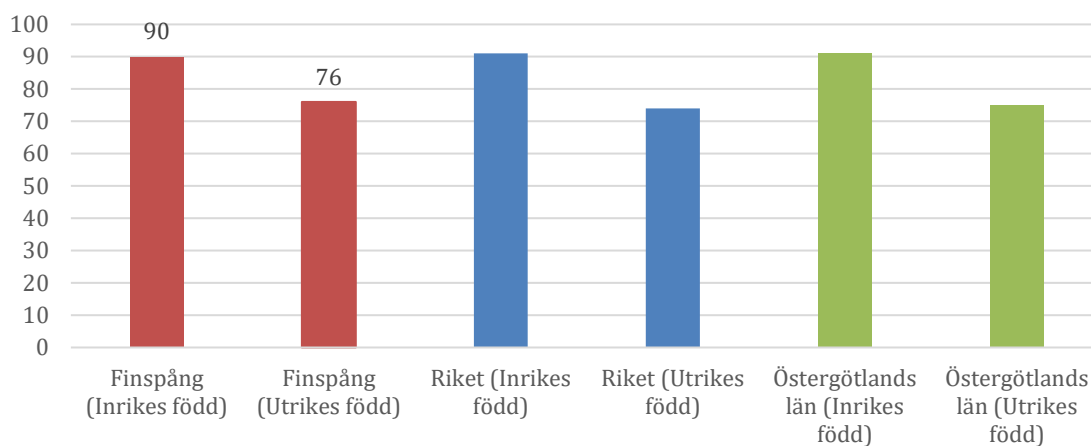
Valdeltagandet i riksdagsvalet år 2018 var 89% i så väl Finspång kommun som Östergötlands län, medan valdeltagandet i riket var 88%. Vidare i landstingsvalet var valdeltagandet större i Finspång kommun i jämförelse med länet och riket. 86% av kommuninvånarna i Finspång kommun deltog i landstingsvalen år 2018, medan valdeltagandet i länet och riket var 85% respektive 84%. Även i

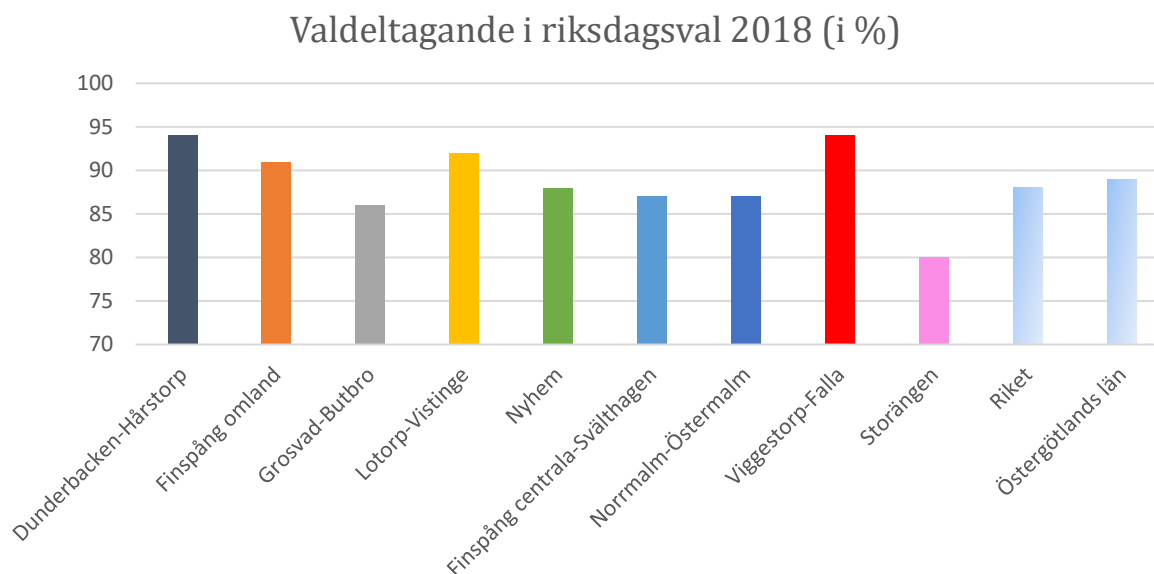
kommunvalet var valdeltagandet 86% i Finspång kommun. Valdeltagandet i länet och riket var 86% respektive 84%.

I såväl Finspång kommun som länet och riket så var det en större andel inrikes födda som deltog i riksdagsvalet i jämförelse med utrikesfödda röstberättigade. I val till riksdagen är endast svenska medborgare röstberättigade. Utländska medborgare är röstberättigade i landstings- och kommunalval men inte i riksdagsval.

I Finspång kommun deltog 90% av inrikes födda och 76% av utrikesfödda i riksdagsvalet. I landstingsvalet var skillnaderna mellan in- och utrikesfödda något större än i riksdagsvalet. I Finspång kommun deltog 89% av inrikes födda i landstingsvalet, medan 65% av utrikesfödda deltog år 2018. I länet och riket var valdeltagandet bland utrikesfödda något lägre, 64% respektive 61%. Valdeltagandet i kommunvalet samma år liknade det i landstingsvalet. I Finspång kommun var det 89% av inrikes födda och 65% av utrikesfödda som deltog, medan det i länet och riket var 90% av inrikes födda, samt 64% respektive 62% av utrikesfödda som deltog.

Valdeltagande i riksdagsval (i %) 2018

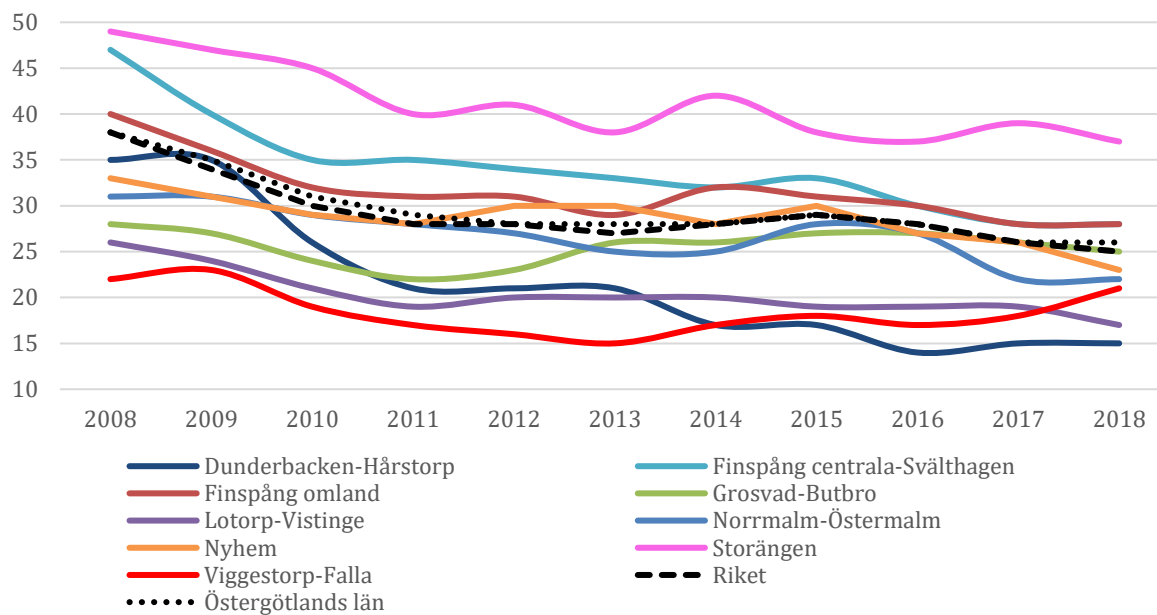
I ovanstående diagram går att utläsa att år 2018 var valdeltagandet lägst i Storängen i jämförelse med övriga RegSO-områden, länet och riket.

3.8 Antal ohälsodagar

Ohälsotalet är ett mått på utbetalda dagar från socialförsäkringen relaterat till antal registrerat försäkrade i åldern 20–64 år. Det handlar om utbetalda dagar med sjukpenning, arbetsskadesjukpenning, rehabiliterings-penning samt sjukersättning/aktivitetsersättning (förtidspension/sjukbidrag). Alla dagar är omräknade till nettodagar (Delmos, 2021).

Det genomsnittliga antalet ohälsodagar i Finspång kommun följer utvecklingen i såväl länet som riket. År 2018 var det genomsnittliga antalet ohälsodagar i Finspång kommun 25 dagar. Det genomsnittliga antalet ohälsodagar hos utrikesfödda har minskat sedan år 2008, och genomsnittet har minskat mer i Finspång kommun i jämförelse med länet och riket. År 2008 var det genomsnittliga antalet ohälsodagar för utrikesfödda 45 dagar, och år 2018 hade det minskat till 17 dagar i genomsnitt. Genomsnittet i länet och riket har minskat från 44 dagar till 22 dagar, respektive 45 dagar till 22 dagar.

Genomsnittligt antal ohälsodagar

Storängen har högst antal ohälsodagar i jämförelse med övriga RegSo-områden, dock med en nedåtgående trend mellan år 2008 till 2018. Dunderbacken-Hårstorp hade år 2008 35 antal ohälsodagar, vilket har minskat kraftigt till 15 ohälsodagar år 2018. Även Nyhem har minskat antal ohälsodagar från 31 år 2008, till 23 år 2018.

4. Statistik från ”Regressioner 4” (Excel) och ”ca arbetsdokument” (SPSS-analyser)

Ett inledande urval av data har använts för att potentiellt finna samband med Genomsnittligt antal ohälsodagar, Valdeltagande och Skolresultat. För att undersöka sambanden används regressionsanalyser, som är ett användbart verktyg när samband mellan två variabler och dess korrelation ska studeras. Resultatet av regressionsanalyserna visar ett visst antal samband med statistisk signifikans, vilket innebär att sambanden inte har uppkommit av slumpen.

Ytterligare sambandsanalyser har gjorts som visuellt kan visa på generella trender i och inom kommunen och olika faktorer som samvarierar med Ohälsodagar, Valdeltagande och Skolresultat. Det kan finnas en viss snedfördelning i statistiken där statistiken inte rättvist skildrar de faktiska förhållandena i området. Exempelvis finns inte nyanlända invånare med i statistiken vilket gör att områden där många nyanlända bosätter sig, kan få ett missvisande resultat.

För att undersöka styrkan av sambandet mellan X och Y användes R² (coefficient of determination). R²-värdet är ett statistiskt verktyg för att undersöka hur stark relationen är mellan två variabler när den ena variabeln är oberoende och den andra beroende. Värdet går från 0 till 1, ju närmre 1 R² värdet är, desto starkare är sambandet, som regel brukar 0,1–0,3 räknas som en låg korrelation, 0,3–0,5 som medelhög och 0,5+ som en hög korrelation. Är R² värdet 1 finns det ett perfekt samband, detta är dock sällsynt då det oftast finns fler påverkande variabler, är värdet 0 finns det inget samband (Harris, 2016). De regressionsanalyser som visar på en låg korrelation presenteras i Bilaga 1.

4.1 Antal ohälsodagar

Tabell 1

Variabel	Korrelation	R Square
Antal ohälsodagar (konstant)	43,033 (intercept)	0,515
Andel med eftergymnasial utb. nivå 2 år+	-1,173	

Resultatet av regressionsanalysen visar att det genomsnittliga antalet ohälsodagar sjunker med -1,173 % när man kontrollerar för andel med eftergymnasial utbildning 2 år. Modellen har en förklaringskraft på 51,5% vilket innebär att variansen i det genomsnittliga antalet ohälsodagar till 51,5% kan förklaras av variabeln Utbildningsnivå eftergymnasial 2 år. Interceptet bygger på antal ohälsodagar om övriga variabler är satta till 0.

Tabell 2

Variabel	Korrelation	R Square
Antal ohälsodagar (konstant)	106,393 (intercept)	0,593
Genomsnittligt meritvärde från grundskolan	-0,387	

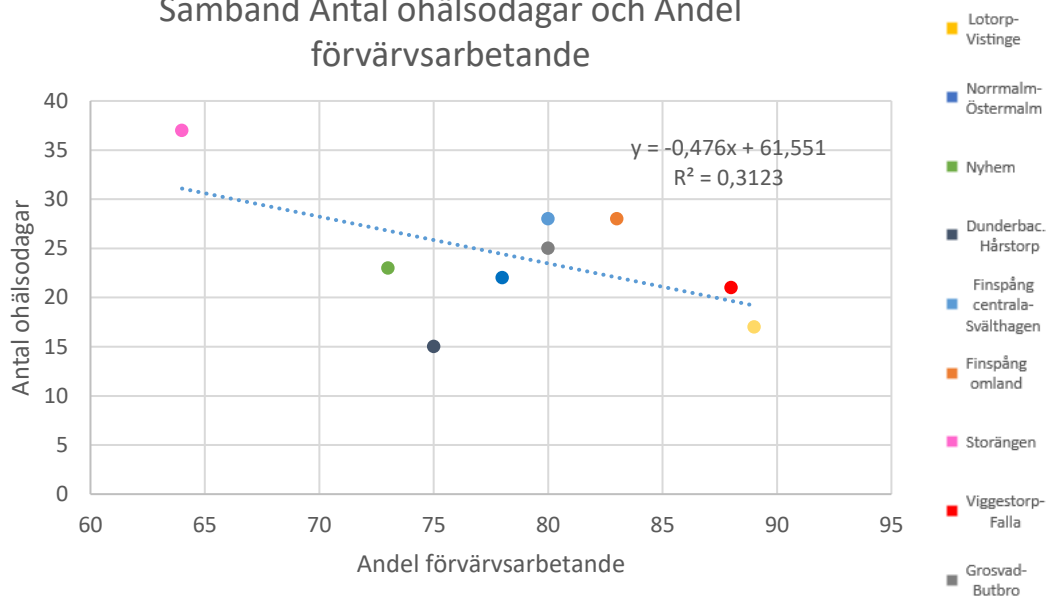
Resultat från regressionsanalysen visar att Genomsnittligt antal ohälsodagar sjunker med 0,387 dagar när Genomsnittligt meritvärde ökar med en enhet (ett poäng). Det finns alltså ett samband där ett högre Genomsnittligt meritvärde kan påverka det genomsnittliga antalet ohälsodagar där effekten uppmätts till -0,387 dagar per ökad meritvärdespoäng. Vidare så kan vi se att modellen har en förklaringskraft på 59,3% som innebär att variansen i det genomsnittliga antalet ohälsodagar till 59,3% kan förklaras av variabeln Genomsnittligt meritvärde från grundskolan. Interceptet bygger på antal ohälsodagar om övriga variabler är satta till 0.

Tabell 3

Variabel	Korrelation	R Square
Antal ohälsodagar (konstant)	-9,057 (intercept)	0,768
Andel med förgymnasial utbildning	1,681	

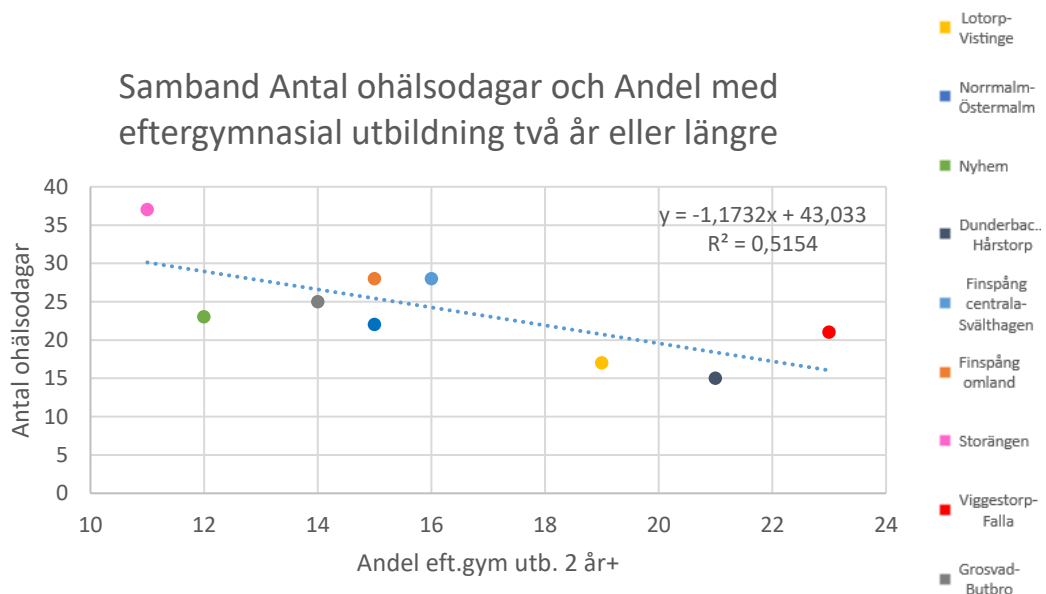
Regressionsmodellen visar att det finns ett statistiskt signifikant samband mellan genomsnittligt antal ohälsodagar och Utbildningsnivå förgymnasial utbildning. När man kontrollerar för de som har förgymnasial utbildning så verkar de ta ut 1,68% fler ohälsodagar. Modellen har en förklaringskraft på 76,8% vilket innebär att variansen i variabeln Genomsnittligt antal ohälsodagar till 76,8% kan förklaras av variabeln Utbildningsnivå förgymnasial utbildning. Interceptet bygger på antal ohälsodagar om övriga variabler är satta till 0.

Samband Antal ohälsodagar och Andel förvärvsarbetande

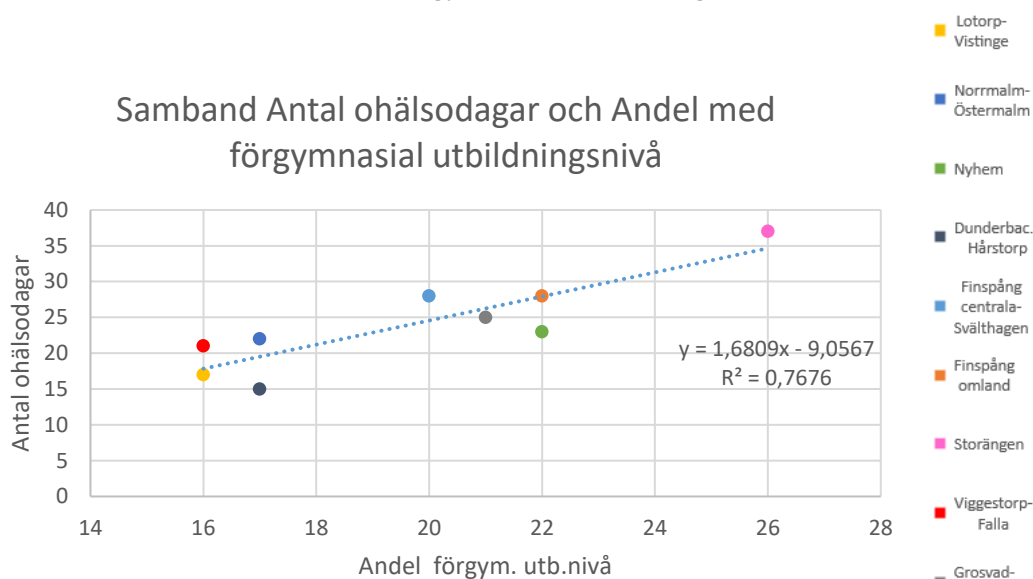
Sambandet visar en trend mellan Antal ohälsodagar och Andel förvärvsarbetande. Storängen har högst antal ohälsodagar och lägst andel förvärvsarbetande, Dunderbacken-Hårstorp har lägst antal ohälsodagar och Lotorp-Vistinge har högst andel förvärvsarbetande. Trenden visar ett negativt samband då ett lägre antal ohälsodagar samvarierar med en högre andel förvärvsarbetande. Förklaringskraften eller styrkan i sambandet uppmäts till ca 31% där variationen i antal ohälsodagar till 31% kan förklaras av andel förvärvsarbetande.

Samband Antal ohälsodagar och Andel med eftergymnasial utbildning två år eller längre

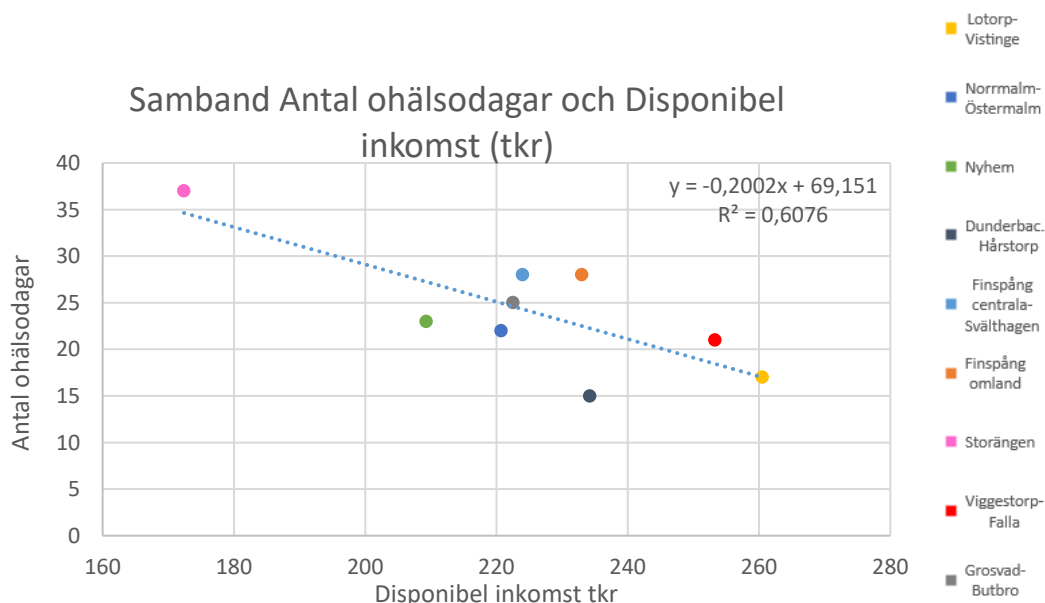

Sambandet visar en trend mellan Antal ohälsodagar och Andel med eftergymnasial utbildning två år eller längre. Storängen har högst antal ohälsodagar och minst andel med eftergymnasial utbildning 2 år + medan Dunderbacken-Hårstorp har minst antal ohälsodagar men en hög andel med eftergymnasial utbildning 2 år+, Viggestorp-Falla har högst andel. Trenden visar ett negativt samband då ett lägre antal ohälsodagar samvarierar med en högre andel med

eftergymnasial utbildning 2 år eller mer. Förklaringskraften eller styrkan i sambandet uppmäts till ca 51% där variansen i antal ohälsodagar till 51% kan förklaras av andel med eftergymnasial utbildning 2 år eller mer.

Sambandet visar en trend mellan Antal ohälsodagar och Andel med förgymnasial utbildningsnivå. Storängen har högst antal ohälsodagar och högst andel med förgymnasial utbildning medan Dunderbacken-Hårstorp har minst antal ohälsodagar och Lotorp-Vistinge och Viggestorp-Falla har lägst andel med förgymnasial utbildning. Trenden visar på ett positivt samband där ett högre antal ohälsodagar samvarierar med en högre andel med förgymnasial utbildningsnivå. Förklaringskraften eller styrkan i sambandet uppmäts till ca 76% där variansen i antal ohälsodagar till 76% kan förklaras av andel med förgymnasial utbildning.

Sambandet visar en trend mellan Antal ohälsodagar och Disponibel inkomst (i tusentals kronor). Storängen har högst antal ohälsodagar och lägst disponibel inkomst medan Dunderbacken-Hårstorp har lägst antal ohälsodagar och Lotorp-Vistinge har högst disponibel

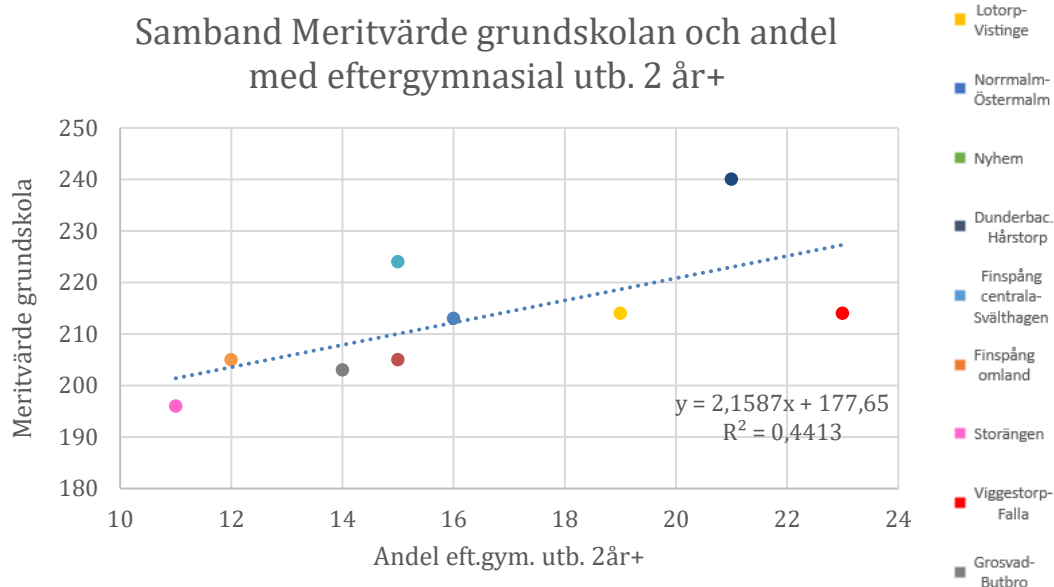
inkomst. Trenden visar på ett negativt samband där ett högre antal ohälsodagar samvarierar med en lägre disponibel inkomst. Förklaringskraften eller styrkan i sambandet uppmäts till ca 60% där variansen i antal ohälsodagar till 60% kan förklaras av disponibel inkomst.

4.2 Meritvärde grundskolan

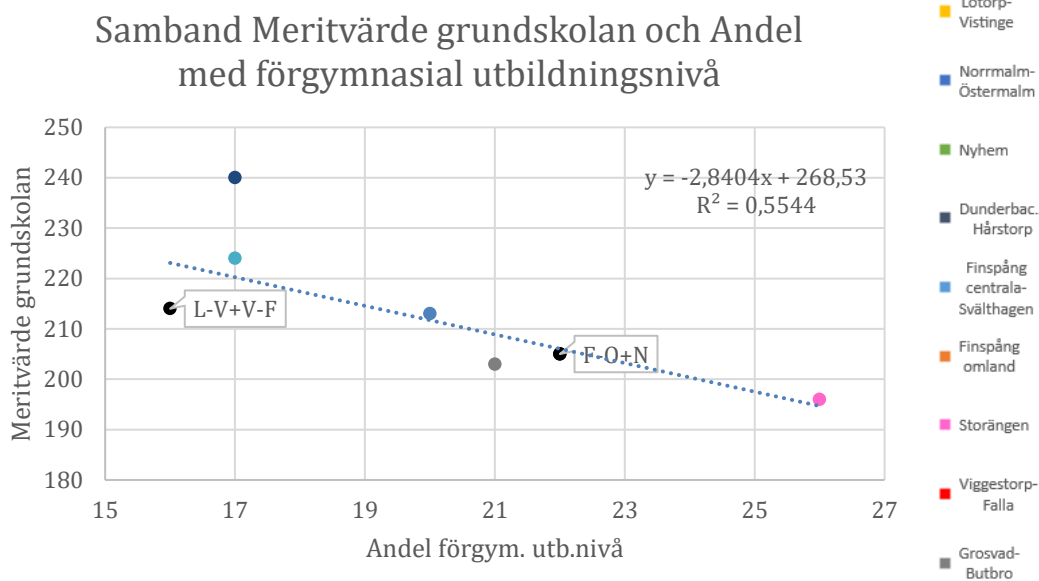
Tabell 4

Variabel	Korrelation	R Square
Genomsnittligt meritvärde grundskolan (konstant)	268,528 (intercept)	0,554
Andel med förgymnasial utbildning	-2,840	

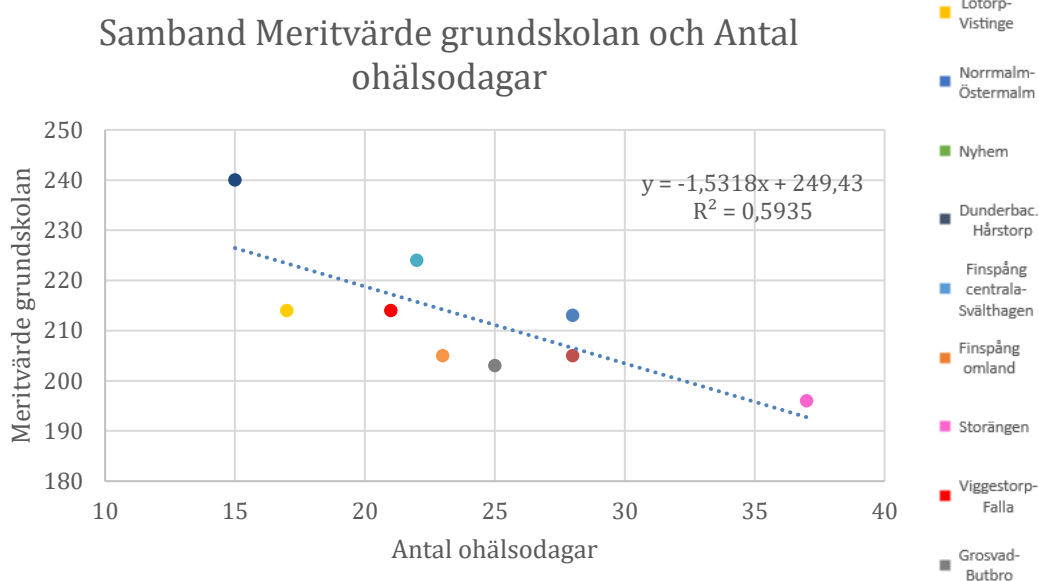
Regressionsanalysen visar att det finns ett statistiskt samband mellan genomsnittligt meritvärde och andel med förgymnasial utbildning. När man kontrollerar för de med förgymnasial utbildning så verkar det genomsnittliga meritvärdet sjunka med 2,84% per ökad enhet. Förklaringskraften för modellen bygger på "R Square"-värdet och uppgår till 55,4%. Alltså kan variansen i det genomsnittliga meritvärdet till 55,4% förklaras av variabeln Andel med förgymnasial utbildning. Interceptet bygger på genomsnittligt meritvärde om övriga variabler är satta till 0.

Sambandet visar en trend mellan Meritvärde i grundskolan och Andel med eftergymnasial utbildning 2 år+. Storängen har lägst meritvärde och lägst andel med eftergymnasial utbildning 2år+ medan Dunderbacken-Härstorp har högst meritvärde. Viggestorp-Falla har högst andel med eftergymnasial utbildning 2år+. Trenden visar ett positivt samband där ett högre meritvärde samvarierar med en högre andel med eftergymnasial utbildning 2år+. Förklaringskraften eller styrkan i sambandet uppmäts till ca 44% där variansen i meritvärde i grundskolan till 44% kan förklaras av andel med eftergymnasial utbildning 2 år eller mer.

Sambandet visar en trend mellan Meritvärde i grundskolan och Andel med förgymnasial utbildning. Storängen har lägst meritvärde och högst andel med förgymnasial utbildning medan Dunderbacken-Hårstorp har högst meritvärde. Trenden visar på ett negativt samband där ett högre meritvärde samvarierar med en lägre andel med förgymnasial utbildning. Förklaringskraften eller styrkan i sambandet uppmäts till ca 55% där variansen i meritvärde i grundskolan till 55% kan förklaras av andel med förgymnasial utbildning.

Sambandet visar en trend mellan Meritvärde i grundskolan och Antal ohälsodagar. Storängen har lägst meritvärde och flest antal ohälsodagar medan Dunderbacken-Hårstorp har högst meritvärde och lägst antal ohälsodagar. Förklaringskraften eller styrkan i sambandet uppmäts till ca 59% där variansen i meritvärde i grundskolan till 59% kan förklaras av antal ohälsodagar.

4.3 Valdeltagande - riksdag

Tabell 5

Variabel	Korrelation	R Square
Valdeltagande Riksdagsvalet (konstant)	53,597 (intercept)	0,790
Disponibel inkomst (tkr)	0,156	

Regressionsanalysen visar att det finns ett statistiskt signifikant samband mellan valdeltagande i riksdagsvalet och disponibel inkomst. När man kontrollerar för disponibel inkomst så verkar valdeltagandet i riksdagsvalet öka med 0,156 procentenheter för varje enhet som disponibel inkomst ökar. Förklaringskraften för modellen är 79% vilket innebär att variansen i valdeltagande till 79% kan förklaras av variabeln Disponibel inkomst. Interceptet bygger på andel valdeltagande i riksdagsvalet om övriga variabler är satta till 0.

Tabell 6

Variabel	Korrelation	R Square
Valdeltagande Riksdagsvalet (konstant)	95,422 (intercept)	0,608
Andel med låg ekonomisk standard	-0,401	

Regressionsanalysen visar att det finns ett statistiskt signifikant samband mellan valdeltagande i riksdagsvalet och andel med låg ekonomisk standard. När man kontrollerar för andel med låg ekonomisk standard så minskar variabeln valdeltagande i riksdagsvalet med 0,401 procentenheter när andel med låg ekonomisk standard ökar med en enhet. Förklaringskraften för modellen är 60,8% vilket innebär att variansen i valdeltagande till 60,8% kan förklaras av variabeln Andel med låg ekonomisk standard. Interceptet bygger på andel valdeltagande i riksdagsvalet om övriga variabler är satta till 0.

Tabell 7

Variabel	Korrelation	R Square
Valdeltagande Riksdagsvalet (konstant)	109,002 (intercept)	0,615
Andel med förgymnasial utbildning	-1,028	

Regressionsanalysen visar att det finns ett statistiskt signifikant samband mellan valdeltagande i riksdagsvalet och Andel med förgymnasial utbildning. När man kontrollerar för andel med förgymnasial utbildning så minskar variabeln valdeltagande i riksdagsvalet med 1,028 procentenheter när andel med förgymnasial utbildning ökar med en enhet.

Förklaringskraften för modellen är 61,5% vilket innebär att variansen i valdeltagande till riksdagsvalet om 61,5% kan förklaras av variabeln Andel med förgymnasial utbildning. Interceptet bygger på att andel valdeltagande i riksdagsvalet om övriga variabler är satta till 0.

Tabell 8

Variabel	Korrelation	R Square
Valdeltagande Riksdagsvalet (konstant)	73,196 (intercept)	0,740
Andel med eftergymnasial utbildning 2 år+	0,961	

Regressionsanalysen visar att det finns ett statistiskt signifikant samband mellan valdeltagande i riksdagsvalet och andel med eftergymnasial utbildning 2 år+. När man kontrollerar för andel med eftergymnasial utbildning 2 år+ så ökar variabeln valdeltagande i riksdagsvalet med 0,961 procentenheter när andel med låg ekonomisk standard ökar med en enhet. Förklaringskraften för modellen är 74% vilket innebär att variansen i valdeltagande till riksdagsvalet om 74% kan förklaras av variabeln Andel med eftergymnasial utbildning 2 år+. Interceptet bygger på att andel valdeltagande i riksdagsvalet om övriga variabler är satta till 0.

Tabell 9

Variabel	Korrelation	R Square
Valdeltagande Riksdagsvalet (konstant)	81,992 (intercept)	0,627
Andel med äganderätt som upplåtelseform	0,126	

Regressionsanalysen visar att det finns ett statistiskt signifikant samband mellan valdeltagande i riksdagsvalet och andel med äganderätt som upplåtelseform. När man kontrollerar för andel med äganderätt som upplåtelseform så ökar variabeln valdeltagande i riksdagsvalet med 0,126 procentenheter när andel med äganderätt som upplåtelseform ökar med en enhet. Förklaringskraften för modellen är 62,7% vilket innebär att variansen i valdeltagande till riksdagsvalet om 62,7% kan förklaras av variabeln andel med äganderätt som upplåtelseform. Interceptet bygger på att andel valdeltagande i riksdagsvalet om övriga variabler är satta till 0.

Tabell 10

Variabel	Korrelation	R Square
Valdeltagande Riksdagsvalet (konstant)	94,385 (intercept)	0,779
Andel med hyresrätt som upplåtelseform	-0,186	

Regressionsanalysen visar att det finns ett statistiskt signifikant samband mellan valdeltagande i riksdagsvalet och andel med äganderätt som upplåtelseform. När man kontrollerar för andel med hyresrätt som upplåtelseform så minskar variabeln valdeltagande i riksdagsvalet med 0,186 procentenheter när andel med hyresrätt som upplåtelseform ökar med en enhet. Förklaringskraften för modellen är 77,9% vilket innebär att variansen i valdeltagande till 77,9% kan förklaras av variabeln andel med hyresrätt som upplåtelseform. Interceptet bygger på andel valdeltagande i riksdagsvalet om övriga variabler är satta till 0.

Tabell 11

Variabel	Korrelation	R Square
Valdeltagande Riksdagsvalet (konstant)	76,940 (intercept)	0,540
Andel elever som slutfört gymnasieskolan inom 3–5 år	0,201	

Regressionsanalysen visar att det finns ett statistiskt signifikant samband mellan valdeltagande i riksdagsvalet och andel elever som slutfört gymnasieskolan inom 3–5 år. När man kontrollerar för andel elever som slutfört gymnasieskolan inom 3–5 år så ökar variabeln valdeltagande i riksdagsvalet med 0,201 procentenheter när andel elever som slutfört gymnasieskolan inom 3–5 år ökar med en enhet. Förklaringskraften för modellen är 54% vilket innebär att variansen i valdeltagande till 54% kan förklaras av andel elever som slutfört gymnasieskolan inom 3–5 år. Interceptet bygger på andel valdeltagande i riksdagsvalet om övriga variabler är satta till 0.

Tabell 12

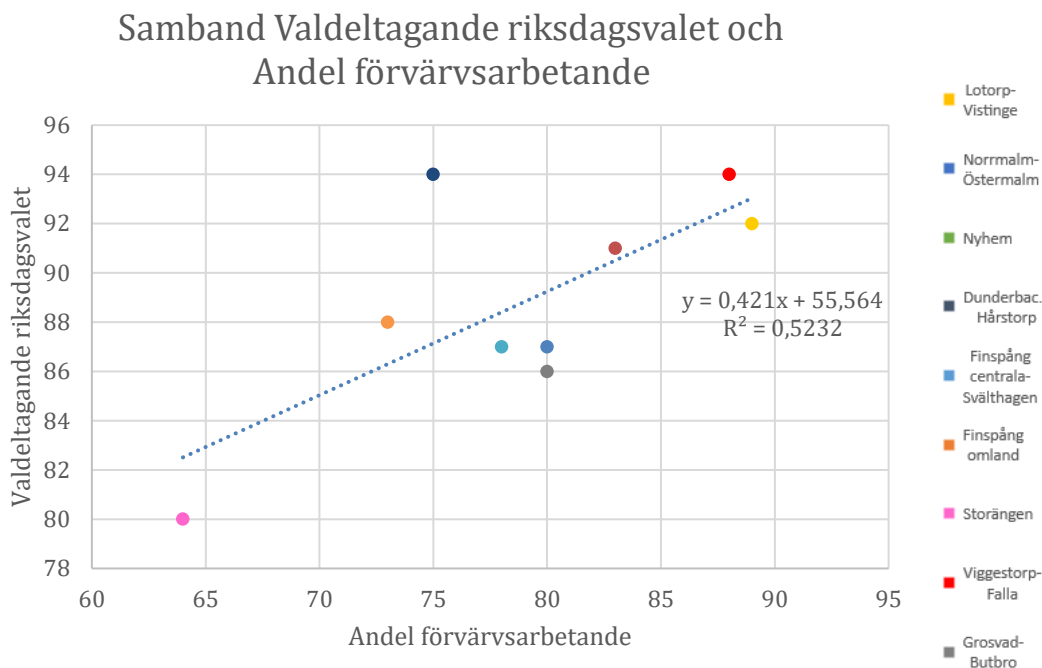
Variabel	Korrelation	R Square
Valdeltagande Riksdagsvalet (konstant)	55,564 (intercept)	0,523
Andel förvärvsarbetande	0,421	

Regressionsanalysen visar att det finns ett statistiskt signifikant samband mellan valdeltagande i riksdagsvalet och andel förvärvsarbetande. När man kontrollerar för andel förvärvsarbetande så ökar variabeln valdeltagande i riksdagsvalet med 0,421 procentenheter när andel förvärvsarbetande ökar med en enhet. Förklaringskraften för modellen är 52,3% vilket innebär att variansen i valdeltagande till 52,3% kan förklaras av andel förvärvsarbetande. Interceptet bygger på andel valdeltagande i riksdagsvalet om övriga variabler är satta till 0.

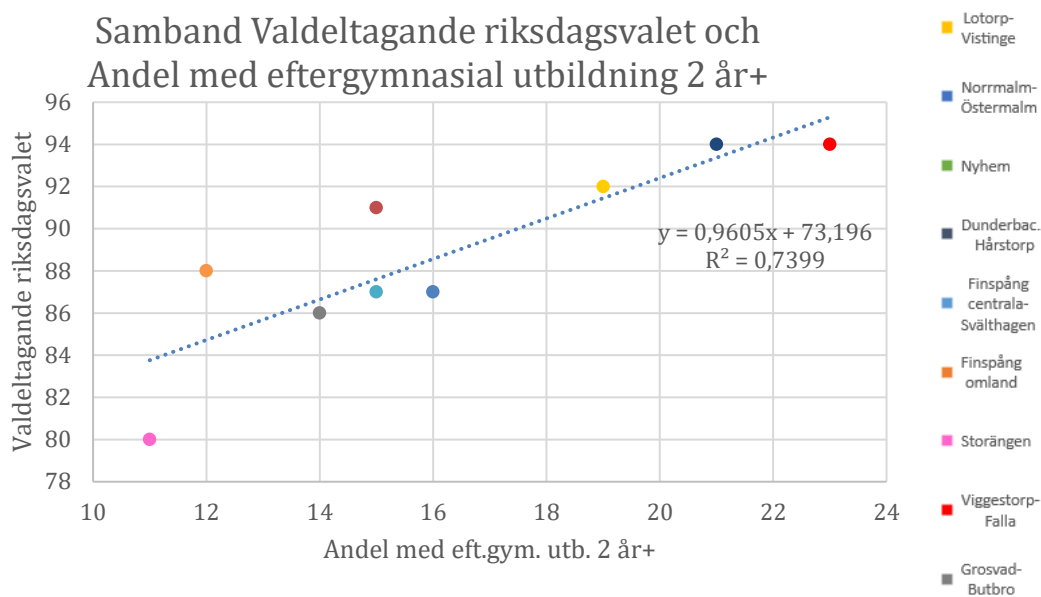
Tabell 13

Variabel	Korrelation	R Square
Valdeltagande Riksdagsvalet (konstant)	101, 527 (intercept)	0,495
Andel UVAS	-1,319	

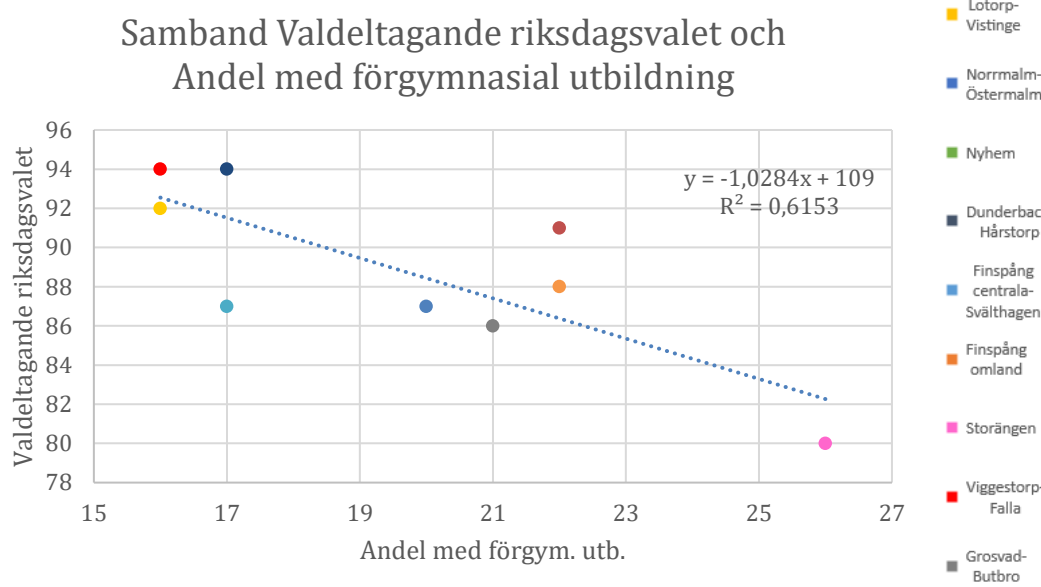
Regressionsanalysen visar att det finns ett statistiskt signifikant samband mellan valdeltagande i riksdagsvalet och andel UVAS. När man kontrollerar för andel UVAS så minskar variabeln valdeltagande i riksdagsvalet med 1,319 procentenheter när andel förvärvsarbete ökar med en enhet. Förklaringskraften för modellen är 49,5% vilket innebär att variansen i valdeltagande till 49,5% kan förklaras av andel UVAS. Interceptet bygger på andel valdeltagande i riksdagsvalet om övriga variabler är satta till 0.

Sambandet visar en trend mellan Valdeltagande i riksdagsvalet och Andel förvärvsarbete. Storängen har lägst valdeltagande och lägst andel förvärvsarbete medan Dunderbacken-Hårstorp och Viggestorp-Falla har högst valdeltagande. Trenden visar på ett positivt samband där ett högre valdeltagande samvarierar med en högre andel förvärvsarbete. Förklaringskraften eller styrkan i sambandet uppmäts till ca 52% där variansen i valdeltagande i riksdagsvalet till 52% kan förklaras av andel förvärvsarbete.

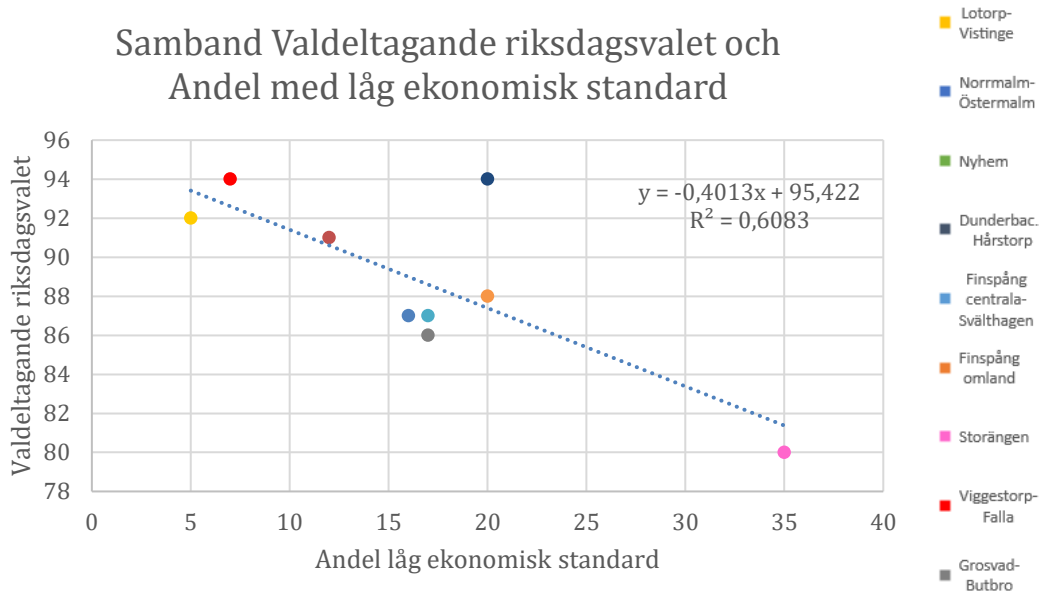

Sambandet visar en trend mellan Valdeltagande i riksdagsvalet och Andel med eftergymnasial utbildning 2 år+. Storängen har lägst valdeltagande och lägst andel med eftergymnasial utbildning medan Dunderbacken-Hårstorp och Viggestorp-Falla har högst valdeltagande. Trenden visar på ett positivt samband där ett högre valdeltagande samvarierar med en högre andel med eftergymnasial utbildning 2 år+. Förklaringskraften eller styrkan i sambandet uppmäts till ca 73% där variansen i valdeltagande i riksdagsvalet till 73% kan förklaras av andel med eftergymnasial utbildning 2 år eller mer.

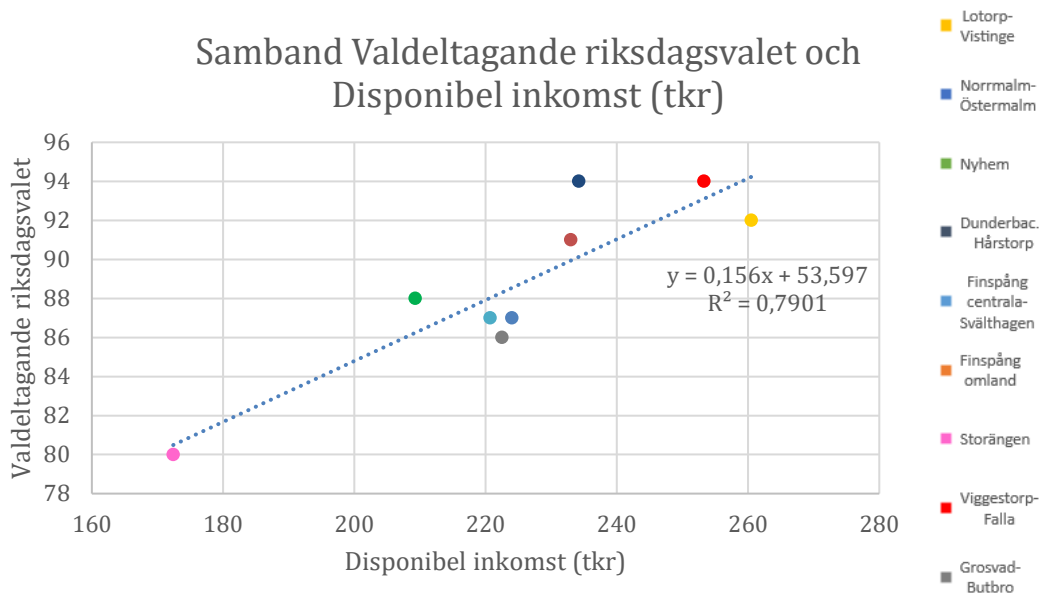

Sambandet visar en trend mellan Valdeltagande i riksdagsvalet och Andel med förgymnasial utbildning. Storängen har lägst valdeltagande och högst andel med förgymnasial utbildning medan Dunderbacken-Hårstorp och Viggestorp-Falla har högst valdeltagande. Trenden visar på ett negativt samband där ett lägre valdeltagande samvarierar med en högre andel med

förgymnasial utbildning. Förklaringskraften eller styrkan i sambandet uppmäts till ca 61% där variansen i valdeltagande i riksdagsvalet till 61% kan förklaras av andel med förgymnasial utbildning.

Sambandet visar en trend mellan Valdeltagande i riksdagsvalet och Andel med förgymnasial utbildning. Storängen har lägst valdeltagande och högst andel med låg ekonomisk standard medan Dunderbacken-Hårstorp och Viggestorp-Falla har högst valdeltagande och Lotorp-Vistinge har lägst andel med låg ekonomisk standard. Trenden visar på ett negativt samband där ett lägre valdeltagande samvarierar med en högre andel med låg ekonomisk standard. Förklaringskraften eller styrkan i sambandet uppmäts till ca 60% där variansen i valdeltagande i riksdagsvalet till 60% kan förklaras av andel med låg ekonomisk standard.

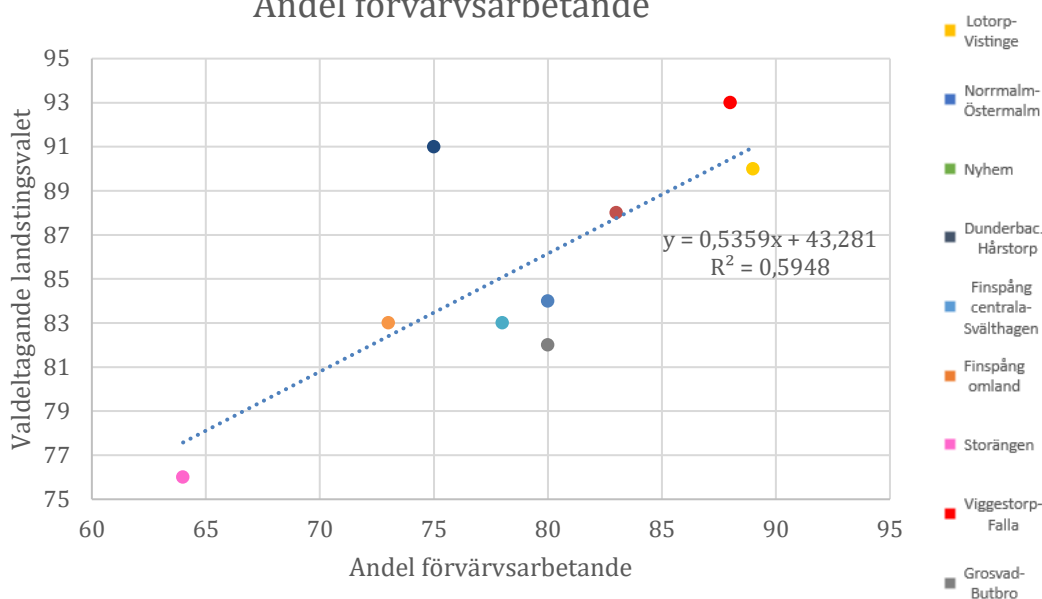

Sambandet visar en trend mellan Valdeltagande i riksdagsvalet och Disponibel inkomst. Storängen har lägst valdeltagande och lägst disponibel inkomst medan Dunderbacken-Hårstorp

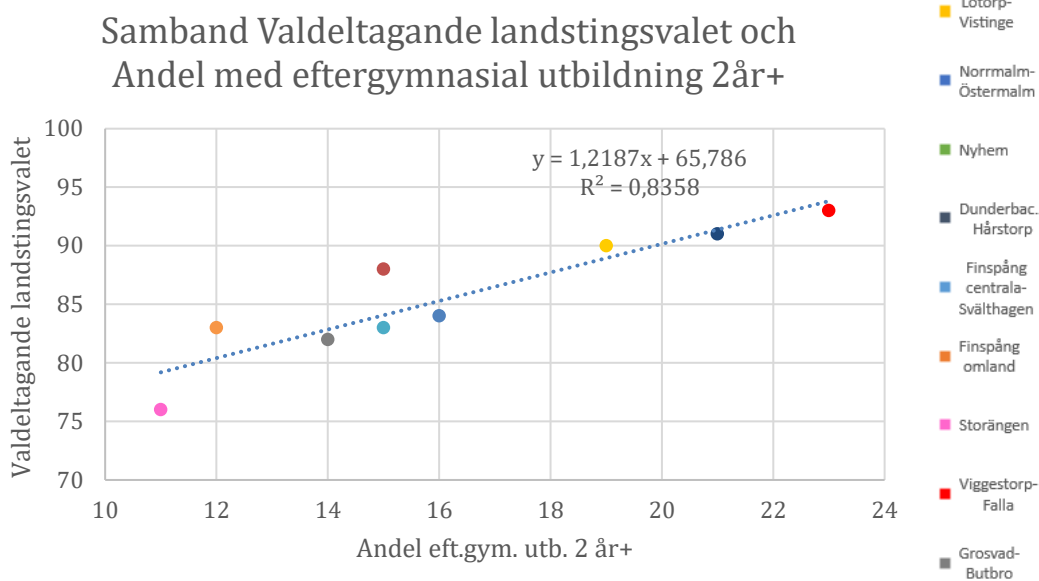
och Viggestorp-Falla har högst valdeltagande och Lotorp-Vistinge har högst disponibel inkomst. Trenden visar på ett positivt samband där ett högre valdeltagande samvarierar med disponibel inkomst. Förklaringskraften eller styrkan i sambandet uppmäts till ca 79% där variansen i valdeltagande i riksdagsvalet till 79% kan förklaras av disponibel inkomst.

4.4 Samband landstingsval och Kommunval

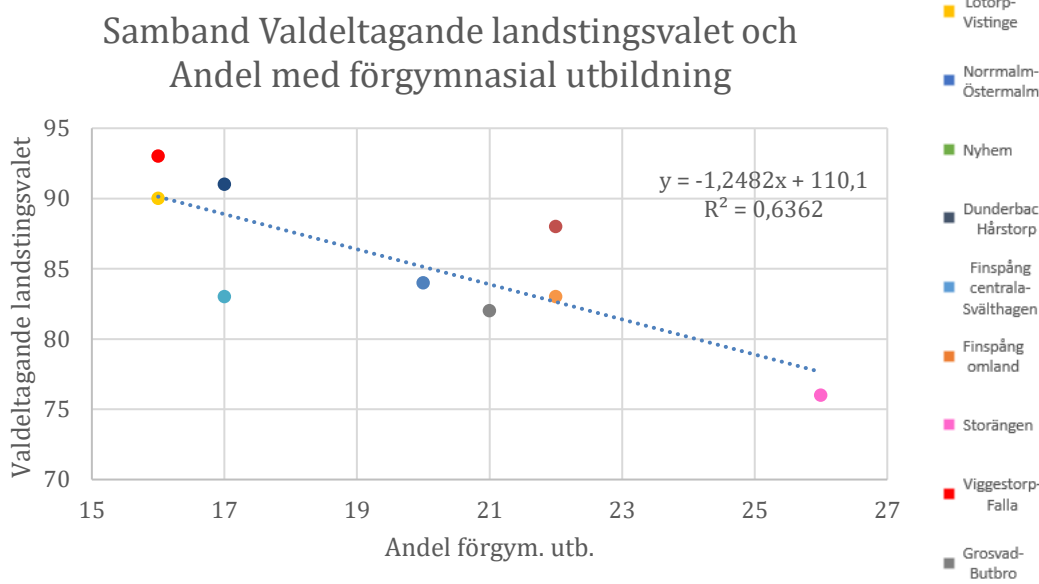
Samband Valdeltagande landstingsvalet och Andel förvärvsarbetande

Sambandet visar en trend mellan Valdeltagande i landstingsvalet och Andel förvärvsarbetande. Storängen har lägst valdeltagande och lägst andel förvärvsarbetande medan Viggestorp-Falla har högst valdeltagande och Lotorp-Vistinge har högst andel förvärvsarbetande. Trenden visar på ett positivt samband där ett högre valdeltagande samvarierar med en högre andel förvärvsarbetande. Förklaringskraften eller styrkan i sambandet uppmäts till ca 59% där variansen i valdeltagande i landstingsvalet till 59% kan förklaras av andel förvärvsarbetande.

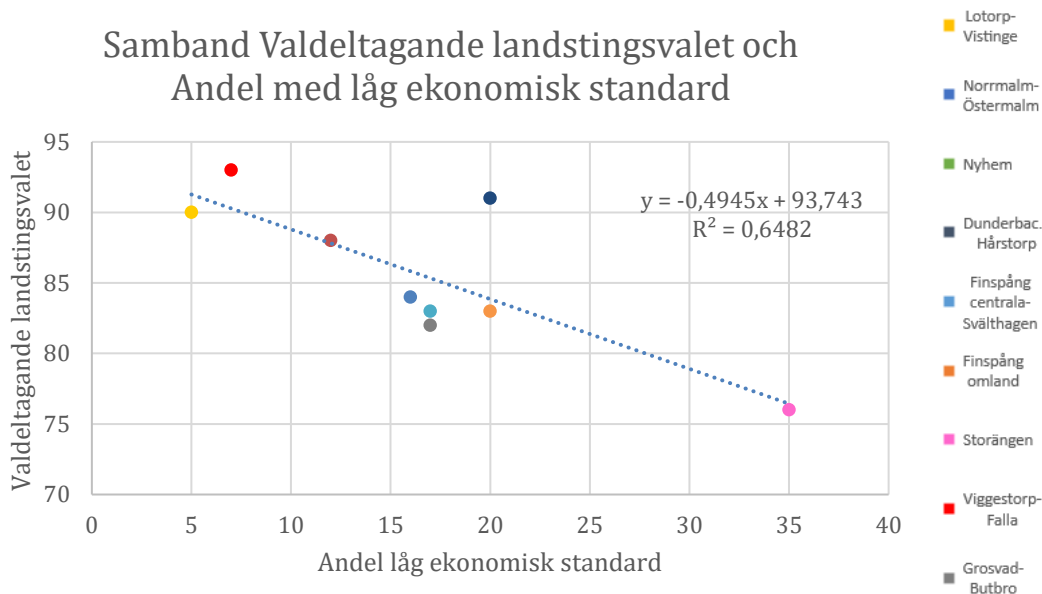

Sambandet visar en trend mellan Valdeltagande i landstingsvalet och Andel med eftergymnasial utbildning 2 år+. Storängen har lägst valdeltagande och lägst andel med eftergymnasial utbildning som är 2 år eller längre. Viggestorp-Falla har högst valdeltagande och högst andel med eftergymnasial utbildning 2 år+. Trenden visar på ett positivt samband där ett högre valdeltagande samvarierar med en högre andel med eftergymnasial utbildning 2år+. Förklaringskraften eller styrkan i sambandet uppmäts till ca 83% där variansen i valdeltagande i landstingsvalet till 83% kan förklaras av andel med eftergymnasial utbildning 2 år eller mer.

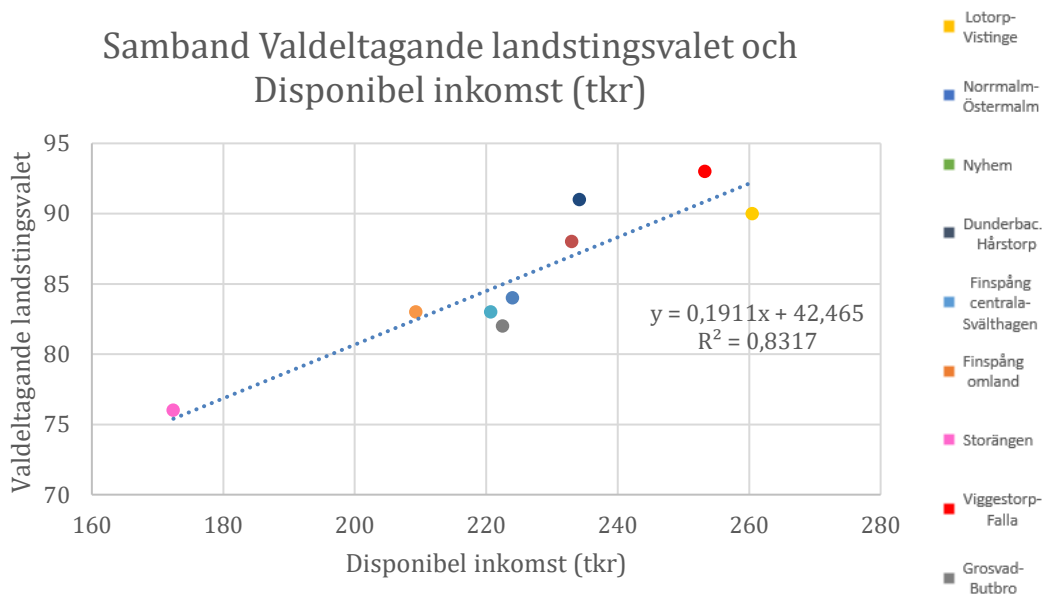

Sambandet visar en trend mellan Valdeltagande i landstingsvalet och Andel med förgymnasial utbildning. Storängen har lägst valdeltagande och högst andel med förgymnasial utbildning. Viggestorp-Falla har högst valdeltagande och lägst andel med förgymnasial utbildning tillsammans med Lotorp-Vistinge. Trenden visar på ett negativt samband där ett högre valdeltagande samvarierar med en lägre andel med förgymnasial utbildning.

Förklaringskraften eller styrkan i sambandet uppmäts till ca 63% där variansen i valdeltagande i landstingsvalet till 63% kan förklaras av andel med förgymnasial utbildning.

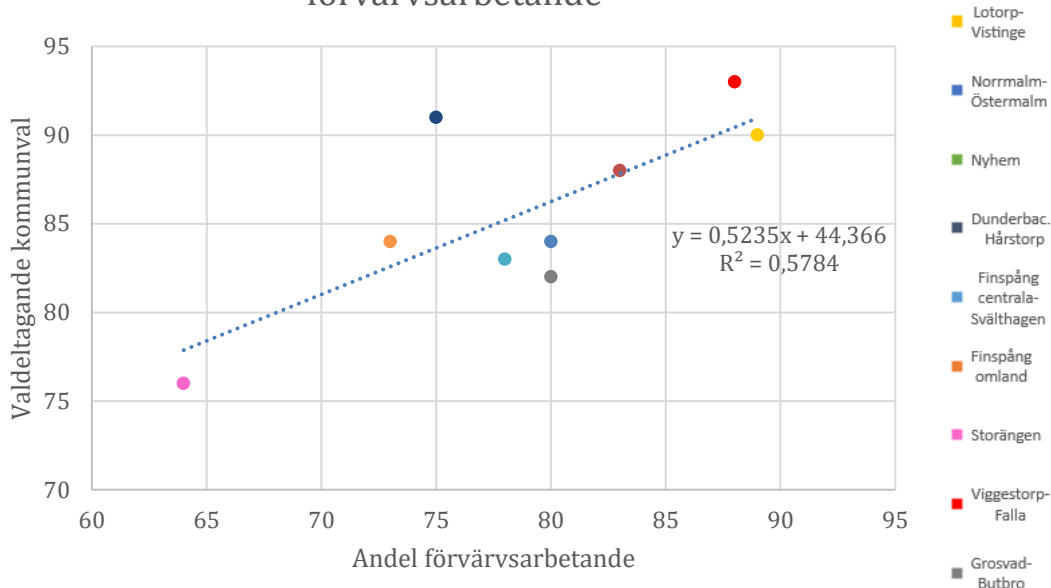
Sambandet visar en trend mellan Valdeltagande i landstingsvalet och Andel med låg ekonomisk standard. Storängen har lägst valdeltagande och högst andel med låg ekonomisk standard. Viggestorp-Falla har högst valdeltagande och Lotorp-Vistinge har lägst andel med låg ekonomisk standard. Trenden visar på ett negativt samband där ett högre valdeltagande samvarierar med en lägre andel med låg ekonomisk standard. Förklaringskraften eller styrkan i sambandet uppmäts till ca 64% där variansen i valdeltagande i landstingsvalet till 64% kan förklaras av andel med låg ekonomisk standard.

Sambandet visar en trend mellan Valdeltagande i landstingsvalet och Disponibel inkomst. Storängen har lägst valdeltagande och lägst disponibel inkomst medan Viggestorp-Falla har högst valdeltagande och Lotorp-Vistinge har högst disponibel inkomst. Trenden visar på ett positivt samband där ett högre valdeltagande samvarierar med en högre disponibel inkomst.

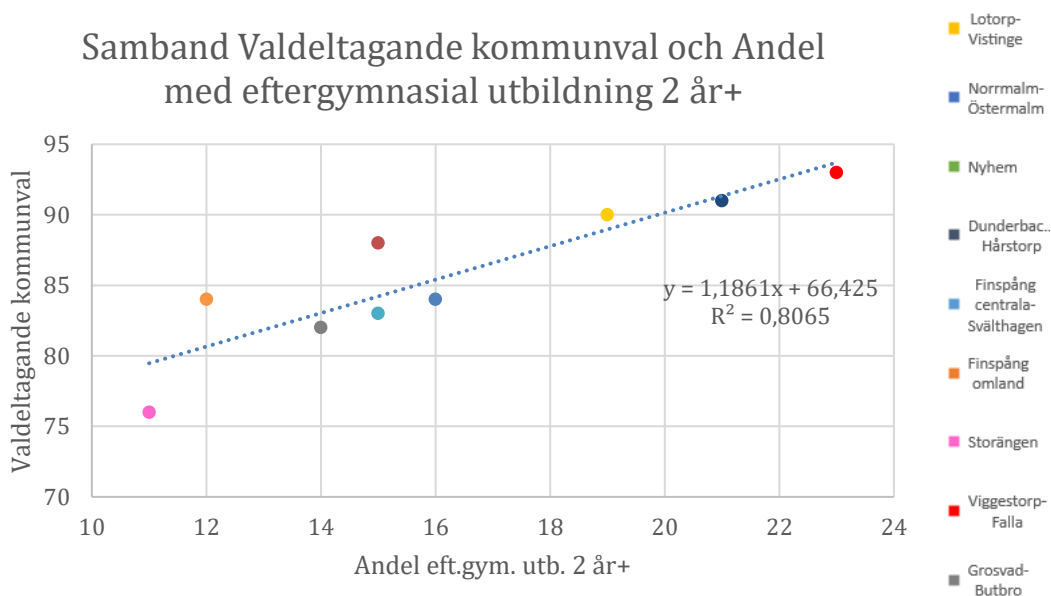
Förklaringskraften eller styrkan i sambandet uppmäts till ca 83% där variansen i valdeltagande i landstingsvalet till 83% kan förklaras av disponibel inkomst.

Samband Valdeltagande kommunval och Andel förvärvsarbetande

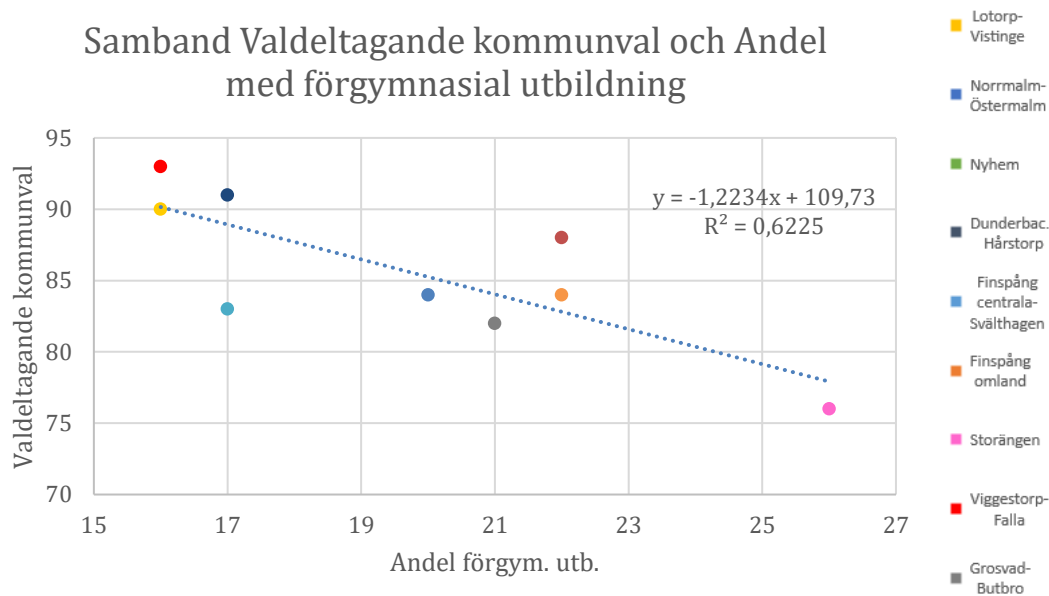

Sambandet visar en trend mellan Valdeltagande i kommunvalet och Andel förvärvsarbetande. Storängen har lägst valdeltagande och lägst andel förvärvsarbetande medan Viggestorp-Falla har högst valdeltagande och Lotorp-Vistinge har högst andel förvärvsarbetande. Trenden visar på ett positivt samband där ett högre valdeltagande samvarierar med en högre andel förvärvsarbetande. Förklaringskraften eller styrkan i sambandet uppmäts till ca 57% där variansen i valdeltagande i kommunvalet till 57% kan förklaras av andel förvärvsarbetande.

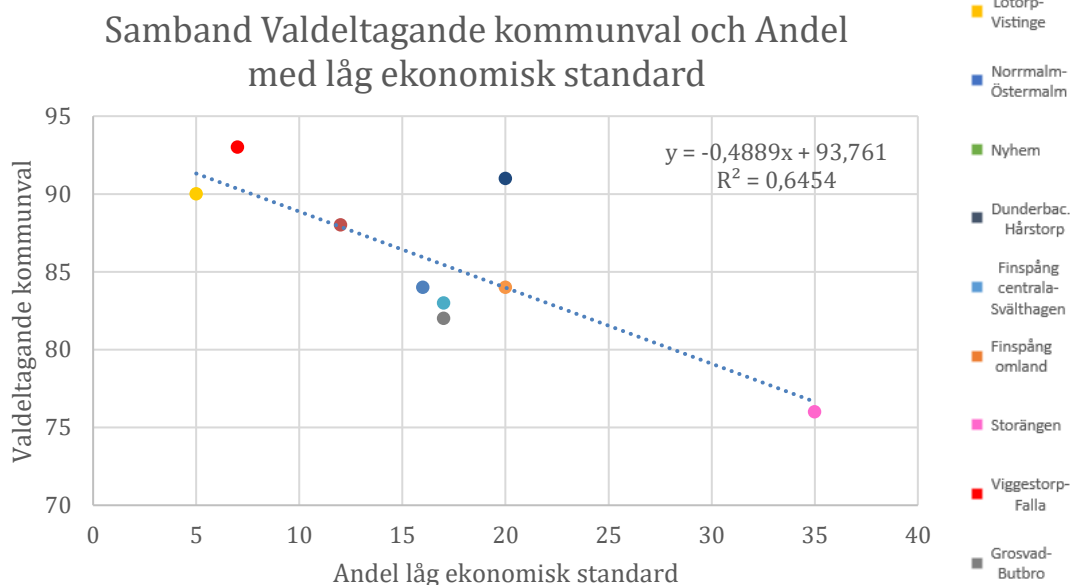
Samband Valdeltagande kommunval och Andel med eftergymnasial utbildning 2 år+

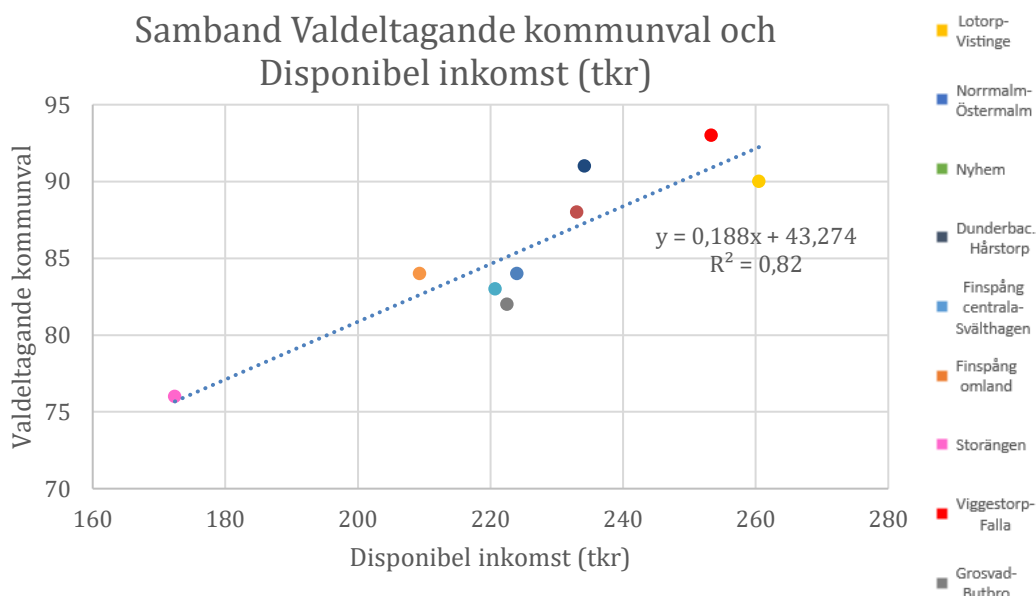
Sambandet visar en trend mellan Valdeltagande i kommunvalet och Andel med eftergymnasial utbildning 2 år+. Storängen har lägst valdeltagande och lägst andel med eftergymnasial utbildning som är 2 år eller längre. Viggestorp-Falla har högst valdeltagande och högst andel med eftergymnasial utbildning 2 år+. Trenden visar på ett positivt samband där ett högre valdeltagande samvarierar med en högre andel med eftergymnasial utbildning 2år+. Förklaringskraften eller styrkan i sambandet uppmäts till ca 80% där variansen i valdeltagande i kommunvalet till 80% kan förklaras av andel med eftergymnasial utbildning 2 år eller mer.

Sambandet visar en trend mellan Valdeltagande i kommunvalet och Andel med förgymnasial utbildning. Storängen har lägst valdeltagande och högst andel med förgymnasial utbildning. Viggestorp-Falla har högst valdeltagande och lägst andel med förgymnasial utbildning tillsammans med Lotorp-Vistinge. Trenden visar på ett negativt samband där ett högre valdeltagande samvarierar med en lägre andel med förgymnasial utbildning. Förklaringskraften eller styrkan i sambandet uppmäts till ca 62% där variansen i valdeltagande i kommunvalet till 62% kan förklaras av andel med förgymnasial utbildning.

Sambandet visar en trend mellan Valdeltagande i kommunvalet och Andel med låg ekonomisk standard. Storängen har lägst valdeltagande och högst andel med låg ekonomisk standard. Viggestorp-Falla har högst valdeltagande och Lotorp-Vistinge har lägst andel med låg ekonomisk standard. Trenden visar på ett negativt samband där ett högre valdeltagande samvarierar med en lägre andel med låg ekonomisk standard. Förklaringskraften eller styrkan i sambandet uppmäts till ca 64% där variansen i valdeltagande i kommunvalet till 64% kan förklaras av andel med låg ekonomisk standard.

Sambandet visar en trend mellan Valdeltagande i kommunvalet och Disponibel inkomst. Storängen har lägst valdeltagande och lägst disponibel inkomst medan Viggestorp-Falla har högst valdeltagande och Lotorp-Vistinge har högst disponibel inkomst. Trenden visar på ett positivt samband där ett högre valdeltagande samvarierar med en högre disponibel inkomst.

Förklaringskraften eller styrkan i sambandet uppmäts till ca 82% där variansen i valdeltagande i kommunvalet till 82% kan förklaras av disponibel inkomst.

4.5 Sammanfattning

Sammanfattningsvis pekar statistiken mot att Storängen är ett område dit insatser riktade mot ohälsa, valdeltagande, förvärvsarbete, utbildning och inkomst bör prioriteras i och med de värden som uppges i Segregationsbarometern. Viggestorp-Falla, Lotorp-Vistinge och Dunderbacken-Hårstorp visar till skillnad mot Storängen goda resultat i dessa variabler, som visar på goda socioekonomiska förutsättningar. Det bör påpekas, som nämnt i inledningen, att statistiken inte nödvändigtvis på ett rättvist sätt skildrar verkligheten i vissa områden eftersom det kan finnas eventuella bortfall. Exempelvis är nyanlända inte en del av statistiken, vilket innebär att vissa resultat kan vara missvisande.

Sambandsanalyserna visar på ett lågt till starkt samband mellan de undersökta variablerna. Lägst korrelation har meritvärde i grundskolan och den socioekonomiska statusen, som låg ekonomisk standard och andel förvärvsarbete i området. Detta är positivt, då det indikerar att eleverna har liknade möjligheter till goda betyg oavsett område. Resultatet visar dock att det finns skillnader mellan de undersökta områdena, där Storängen har lägst meritvärde, lägst disponibel inkomst, högst antal ohälsodagar och lägst andel med eftergymnasial utbildning. Detta indikerar att livsmöjligheterna påverkas redan från ung ålder. Dessa diagram presenteras i bilaga 1.

Resultatet visar att sambandet mellan valdeltagande och utbildningsnivå/ disponibel inkomst är starkast då R^2 är högre än 0,5 för alla de undersökta variablerna. För att förklara valdeltagande används den sociologiska förklaringsmodellen bygger på att det finns institutionella, kontextuella och individuella förklaringar till valdeltagande och röstningsbeteende (Oscarsson & Holmberg, 2016). Det institutionella handlar om valsystemet, de kontextuella förklaringarna bygger bland annat på att valen är viktiga och spännande med hög ideologisk polarisering. De individuella förklaringar som ökar valdeltagandet är hög socioekonomisk status, stark social integration och politisk kunskap. Därav tenderar individer med låg socioekonomisk standard och människor i utanförskap att rösta i lägre utsträckning (ibid), något som även blir tydligt i Finspång. Ett högt valdeltagande stärker systemets legitimitet och bidrar till en bättre politisk jämlikhet och representativitet, det är viktigt att alla samhällsgrupper blir representerade i riksdagen, länet och i det kommunala styret för en jämställd demokrati.

Det finns även ett starkt samband mellan antalet ohälsodagar och disponibel inkomst. Forskning visar att socioekonomiska skillnaderna också leder till skillnader i hälsa. Människor som bor i socioekonomiskt utsatta områden drabbas av ohälsa i större utsträckning, kortare livslängd, ökad stress och mer ohälsosamma levnadsvanor. Utbildningsnivån påverkar både hälsan och den disponibla inkomsten.

När dessa variabler för Finspångs kommun jämförs med Östergötland och rikssnittet visar resultatet att det är färre med eftergymnasial utbildning i Finspångs kommun jämfört med både Östergötlands län och riket. Det är även relativt sett färre som slutför gymnasiet inom 3–5 år i Finspångs kommun. Arbetslösheten skiljer sig dock inte märkbart från Östergötlands län eller riket, vilket är positivt. Andelen unga som varken arbetar eller studerar (UVAS) är högre i Finspång än i länet och riket, där en

stor andel av de som står utan jobb eller studier är utrikes födda kvinnor (Delmos, u.å). Bland utrikes födda kvinnor mellan åldrarna 25–29 är andelen UVAS 30,1%, vilket är cirka 9% högre än i Östergötland och riket (MUCF, 2019). En studie gjord av Ifau (2004) visar att sannolikheten att vara arbetslös under de kommande 10 åren är högre för de ungdomar som blev arbetslösa direkt efter gymnasiet. Detta innebär att risken för långtidsarbetslöshet ökar samt en ökad risk för att hamna i utanförskap, detta har negativa effekter på både individen och samhället (MUCF, 2020).

5. Enkätstudie

Tidigare redovisat statistiskt underlag angående hälsa har baserats på antal ohälsodagar vilket ger en bild av hur mycket befolkningen har konsumerat av sjukförsäkringen. För att skapa ett bredare kunskapsunderlag kring hälsan bland invånare har en enkät skickats ut till medborgare i Finspång. Syftet med enkäten var således att få en fördjupad bild av hälsan bland Finspångs invånare och deras självskattade välbefinnande. Målet är att detta kunskapsunderlag ska komplettera resterande statistik och kvalitativt underlag och bidra till förståelse av segregationens nuläge i kommunen.

Under våren 2022 skickades en enkät ut till 750 slumpmässigt valda hushåll i Finspångs kommun. Enkäten utformades av Urban Utveckling och distribuerades av surveyföretaget Origo Group. Enkäten har baserats på WHO:s välbefinnandeindex, WHO-5, vilken består av fem frågor med sex olika svarsalternativ. Svaren summeras till ett resultat mellan 0–100 och kan användas för att mäta det psykiska välbefinnandet. Index 0 innebär det sämsta tänkbara välbefinnande för individen och 100 innebär det bästa tänkbara välbefinnandet. WHO-5 har visat sig ha god validitet vid screening för depression och vid mätning av resultat i kliniska prövningar för både yngre och äldre målgrupper.

För att beräkna indexet ska svaren mellan 1–5 summeras och sedan multipliceras med fyra, samtliga diagram är sammanställda under statistiken. Bilaga 2–6 visar alla svarsfrekvenser med svar på de fem frågorna som var med i enkäten. Har de svarande angett 1 på någon av frågorna, eller om indexet är lägre än 52 indikerar detta på ett lågt välbefinnande och ökad risk för depression (Psychiatric Research Unit, 1998).

Deltagarna gavs alternativet att svara postalt eller digitalt, varav merparten valde det senare. Totalt svarade 308 hushåll på enkäten vilket innebär en svarsfrekvens på 41%.

5.1 Sammanställning

Resultatet från enkäten sammanställs i detta avsnitt. Först presenteras den deskriptiva statistiken efterföljande av självskattning i hälsa utifrån Finspångs i sin helhet. Vidare presenteras resultatet utifrån RegSO-områden, kön, ålder samt inrikes- och utrikesfödd. För att visa det genomsnittliga värdet bland de svarande används medelvärde och median. Medianen redovisar det mittersta värdet av svaren, vilket är fördelaktigt att använda om det finns en sned fördelning med höga eller låga värden. För att se spridningen i svaren redogörs även för de med lägsta och högsta värdet i respektive grupp.

5.1.2 Deskriptiv statistik

Alla frågor besvarades inte av samtliga deltagare. En del bortfall uppstod på frågan kring ålder, där 16% valde att inte svara. På frågan kring vilket bostadsområde deltagarna bor i valde 26% att inte svara. Utöver detta svarade dock majoriteten på resterande frågor. I grova drag såg svarsfördelningen ut på följande sätt, avrundat till närmsta heltal.

51% av deltagarna var kvinnor och 49% var män. Medelåldern var 52 år, men eftersom det var en hög andel av deltagarna som inte svarade på denna fråga kan

siffran vara missvisande. 81% av deltagarna var inrikes födda och 18% var utrikesfödda, där 2% var bortfall.

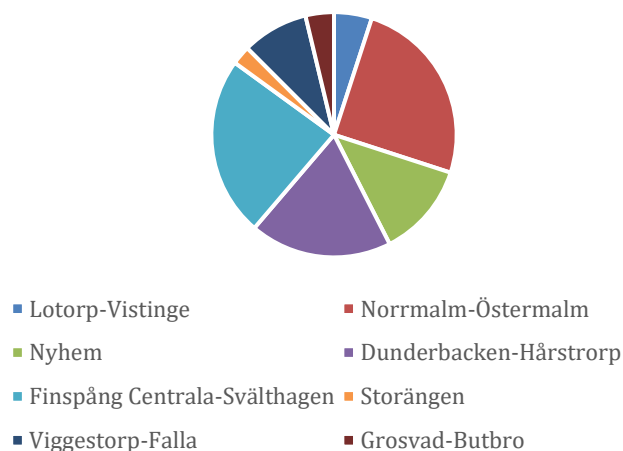
Angående högst avslutad utbildningsnivå svarade 4% av deltagarna att de har en ej avslutad utbildning, 26% grundskola, 31% gymnasial, 10% eftergymnasial, 10% mindre än tre års universitetsutbildning och 19% mer än tre års universitetsutbildning.

13% av deltagarna har bott i Finspång mellan 0–4 år, 10% mellan 5–9 år, 9% 10–14 år, 13% 15–20 år och 55% mer än 20 år. Angående nuvarande boendeform bland deltagarna svarade 48% äganderätt, 29% hyresrätt, 14% bostadsrätt och 9% annat.

När det gällde sysselsättning svarade 38% att de var förvärvsarbetande, 15% att de var studenter, 1% sjukskrivna, 4% arbetssökande och 40% svarade annat. 0,7% var föräldralediga och 1 procent var bortfall.

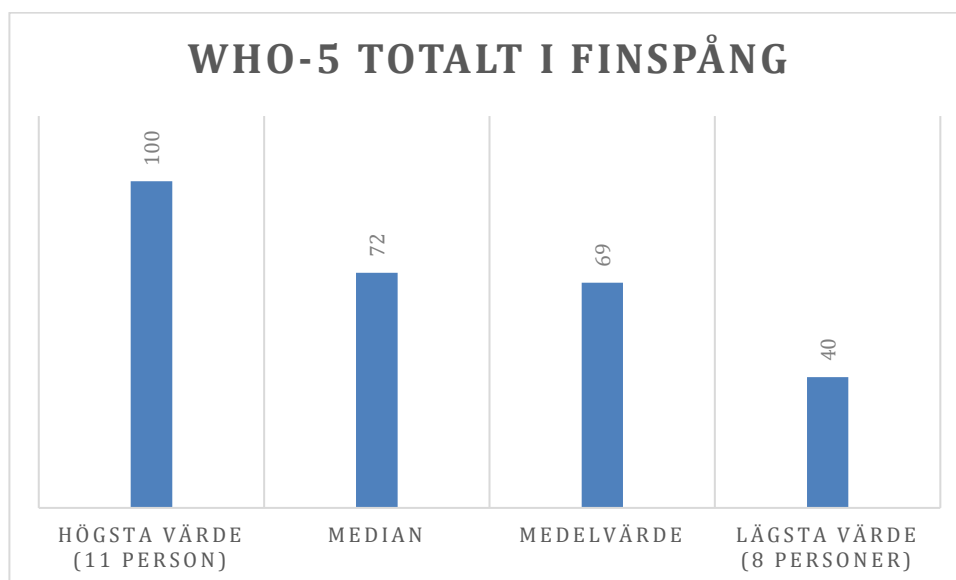
Cirkeldiagrammet nedan illustrerar vilka boendeyråden deltagarna angav i sina svar. Bland deltagarna angav 4% Lotorp-Vistinge. 25% angav Norrmalm-Östermalm. 10% angav Nyhem. 15% angav Dunderbacken-Hårstorp. 19% angav Finspång Centrala-Svälthagen. 20% angav Finspång-Omland. 2% angav Storängen. 7% angav Viggestorp-Falla. 3% angav Grosvad-Butbro.

Andel deltagare utifrån RegSo område

5.1. 3 Totala självskattad hälsa i Finspång

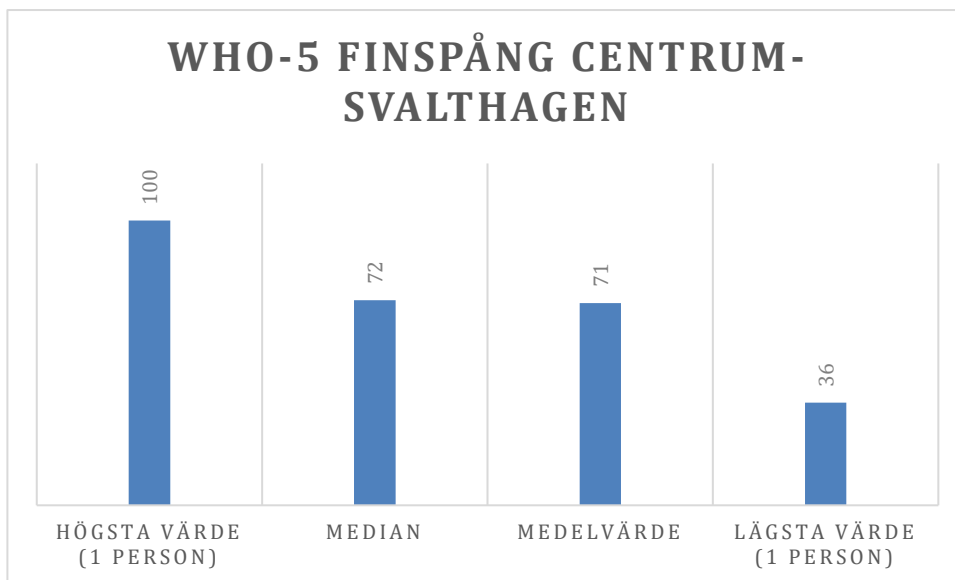
Följande diagram visar sammanställning av svarsfrekvens från alla deltagare.

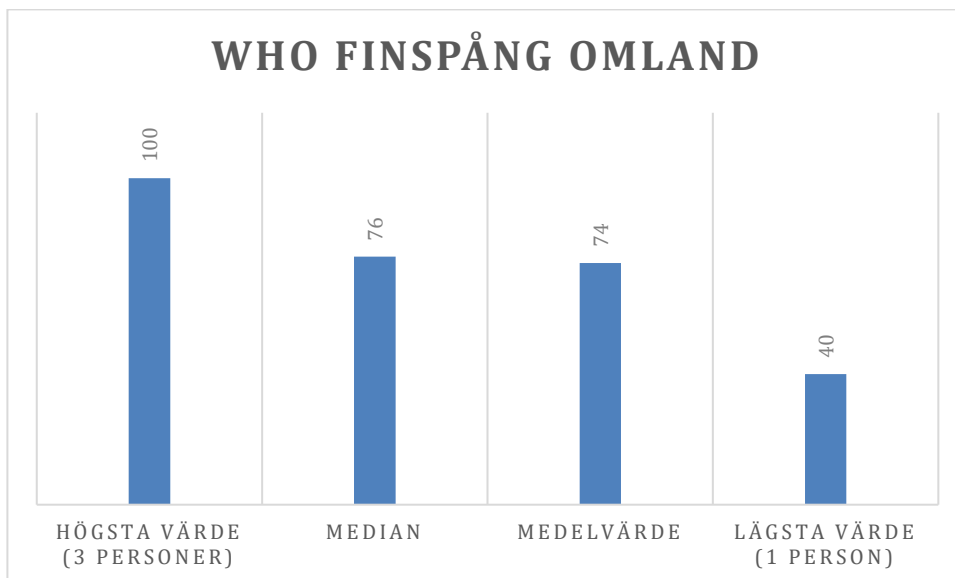
Medelvärdet bland alla enkätdeltagare visar 69 och medianen visar 72. Jämförs det lägsta och högsta värden bland enkätdeltagarna svarade 8 personer 40 och 11 personer 100. I bilaga 2, finns diagram på hur enkätdeltagare svarat i respektive svarskategori. Där går att uttyda att många enkätdeltagare angett att de ofta är glada och på gott humör och att de mestadels känner sig avslappande. Det finns fler som uppskattar sitt välbefinnande som mycket dåligt än mycket bra. Där går att utläsa att majoriteten av de svarade anger lägre hälsotillstånd gällande frågor som handlade om deltagare känt sig pigga och utvilade samt aktiva och kraftfulla.

5.1. 4 Självskattad hälsa utifrån RegSO-områden i Finspång

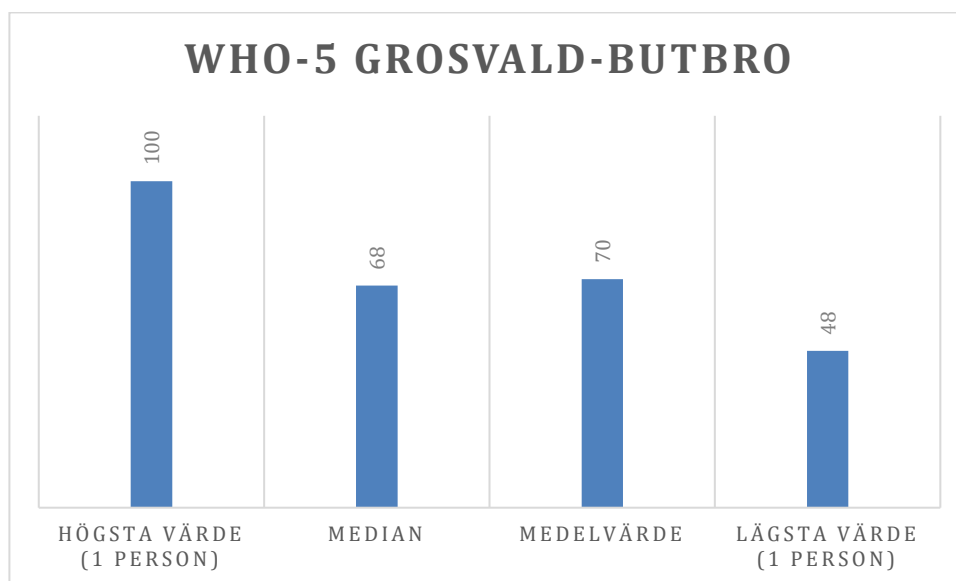
Följande del presenterar resultatet utifrån RegSO-område. Eftersom andelen svarande skiljer sig mycket mellan områdena är det viktigt att ha i åtanke att indexet inte representerar hela områdets välbefinnande, men indikerar hur högt eller lågt välbefinnandet är bland de enkätdeltagarna i respektive område.

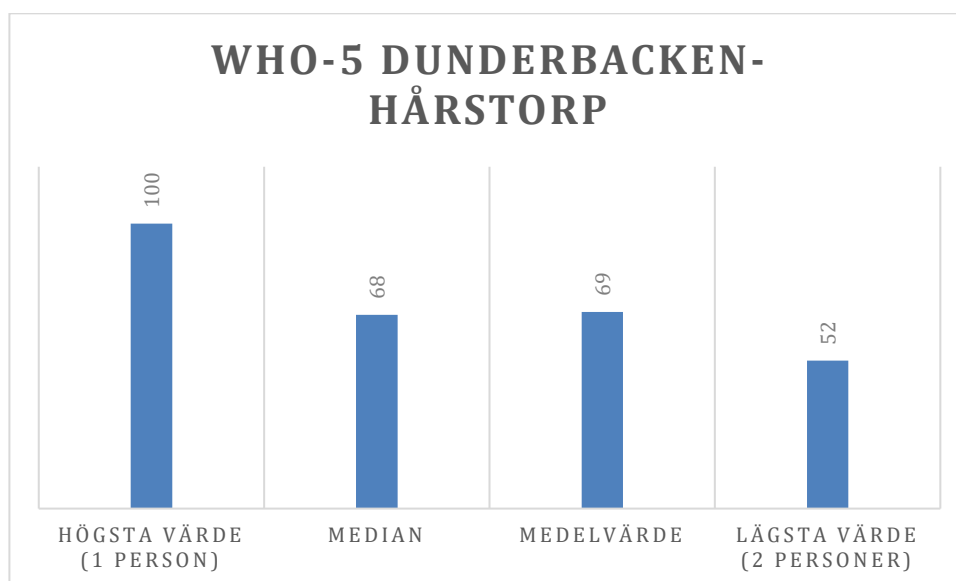
Finspång Centrum-Svalthagen visade medianen 70 och medelvärdet 72. Jämförs det lägsta och högsta värdet i området har en person angett 36 och en person 100, vilket visar på stor spridning mellan svarande.

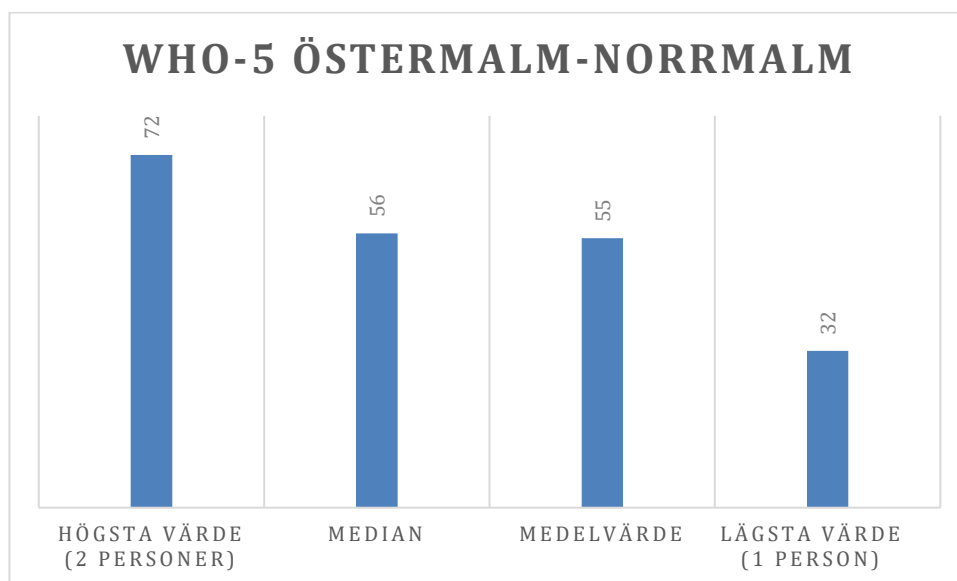
Finspång-Omland visade medianen 76 och medelvärdet 74. Jämförs det lägsta och högsta värdet i området har en person angett 40 och tre 100.

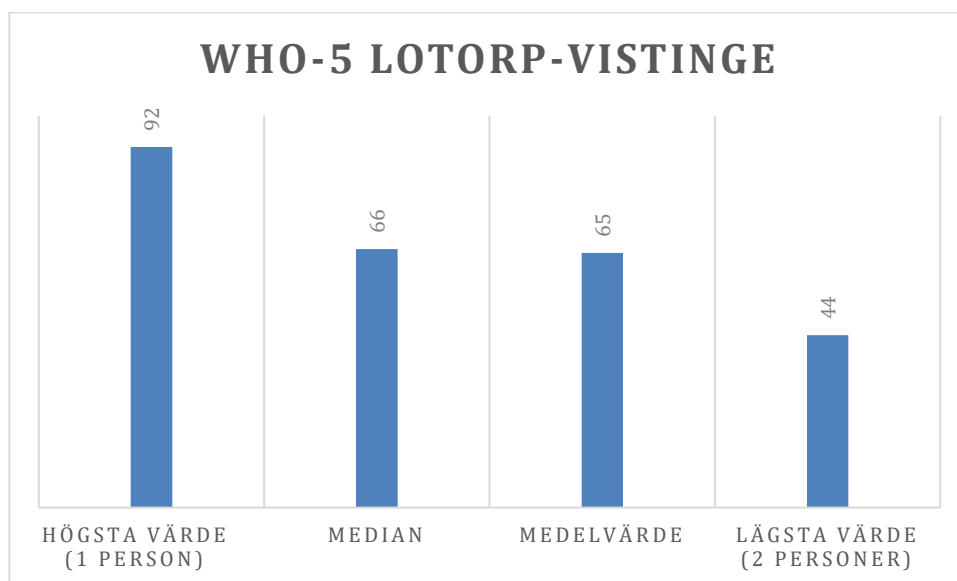
Grosvald-Butbro har medianen på 68 och medelvärdet på 70. Jämförs det lägsta och högsta värdet i området har en person 48 och en person 100.

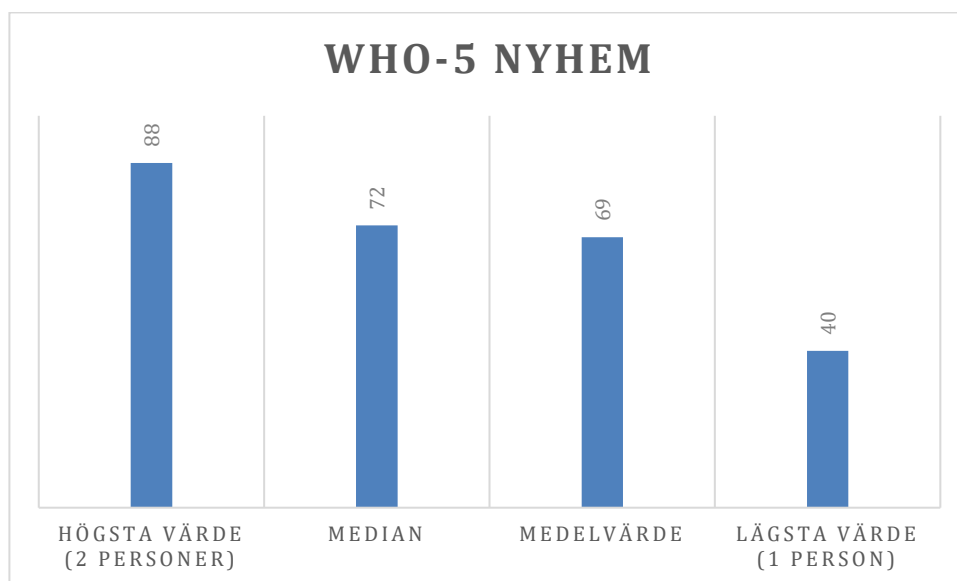
Dunderbacken-Hårstorp visade medianen 68 och medelvärdet 69. Jämförs det lägsta och högsta värdet i området har en person angett 52 och en person 100.

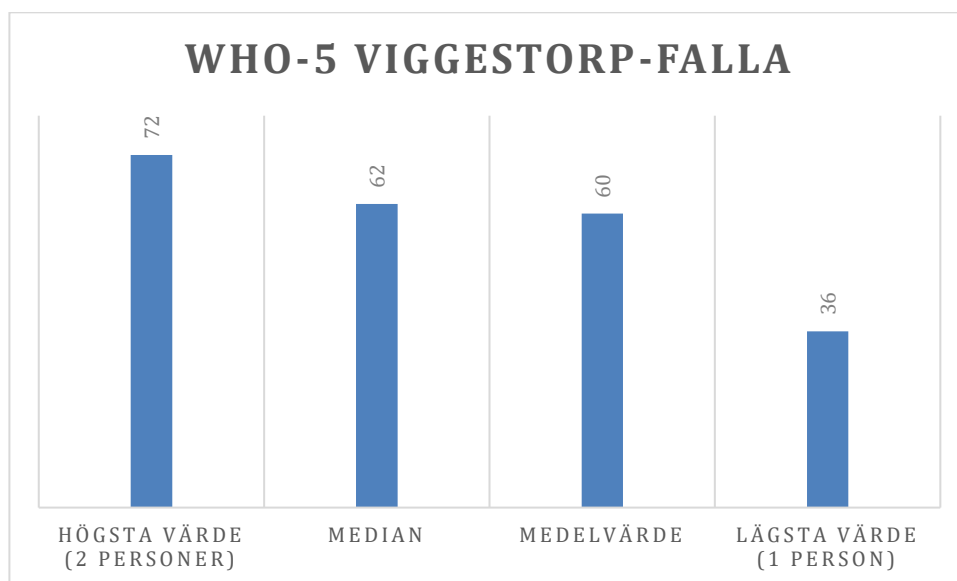
Östermalm-Norrmalm visade medianen 56 och medelvärdet 55. Jämförs det lägsta och högsta värdet i området, har en person angett 32 och tre personer 72.

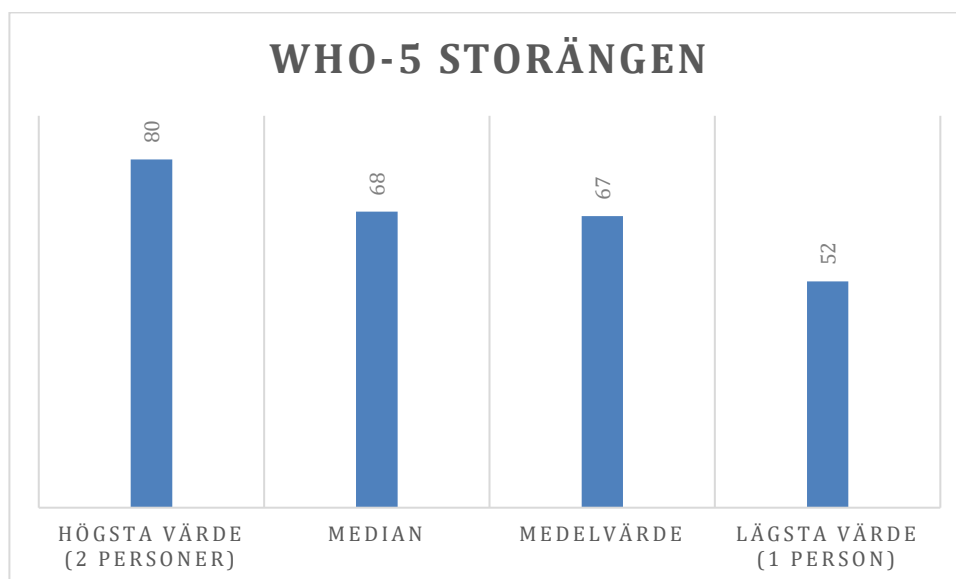
Lotorp-Vistinge visade medianvärdet 66 och medelvärdet 65. Jämförs det lägsta och det högsta värdet i området, har en person angett 44 och en person 92.

Nyhem visade medianvärdet 72 och medelvärdet 69. Jämförs det högsta och lägsta värdet i området, har en person angett 40 och två personer 88.

Viggstorp-Falla visade medianvärdet 62 och medelvärdet 60. Jämförs det lägsta och högsta värdet, har en person angett 36 och två personer 72.

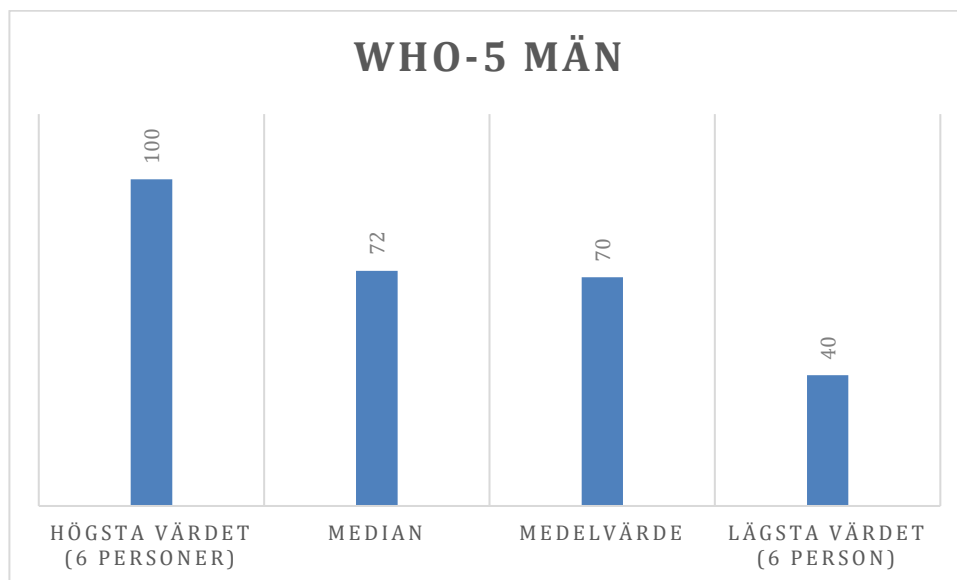
Storängen visade medianen 68 och medelvärdet 67. Jämförs det lägsta och största värdet i området, har en person angett 52 och två personer 80.

Sammanfattningsvis har enkättagare från Östermalm-Norrmalm det lägsta median och medelvärdet i jämförelse med övriga områden. Därefter kommer Lotorp-Vistingen, efterföljande av Viggestorp-Falla. Notera att 25 % av enkättagarna angav Norrmalm-Östermalm, 4% angav Lotorp-Vistinge och 7% angav Viggestorp-Falla. I jämförelse med lägsta och högsta värde bland RegSO-områdena utmärker sig Finsspång-Omland med tre deltagare som angett 100. Lägsta värdet går att finna i Finsspång Centrum-Svaltagen där en deltagare angett 16. I alla RegSO-områden återfinns svar från enkättagare som enligt WHO-5 index har lågt välbefinnande och riskerar depression.

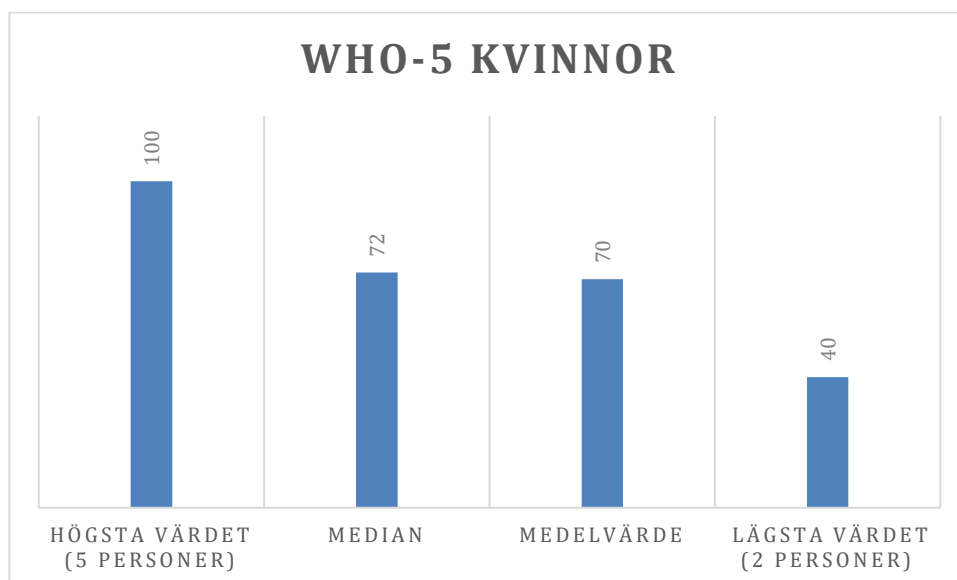
I bilaga 3, finns diagram på hur enkättagare svarat i respektive svarskategori. Där går att tyda att Storängen hade en stor andel deltagare som rankade sig lågt i frågan ifall de känner sig lugna och avslappnade i jämförelse med övriga områden. Kring frågan ifall deltagare känt sig aktiva och kraftfulla sticker Dunderbacken-Hårstorp och Grosvald-Butbro där fler personer rankar sig lägre än resterande RegSO-områden. Även frågan kring ifall deltagare känt sig pigga och utvilade skattade deltagare från dessa två områden sig lägre i jämförelse med övriga områden. Även Lotorp-Vistinge och Nyhem rankade sig lägre än resterande områden i denna fråga. Deltagare i dessa två områden rankar sig även lägre än resterande kring frågan om de har ett vardagsliv som varit fyllt med sådant som intresserar dem.

5.1. 5 Självskattad hälsa fördelat på kön i Finspång

Följande del presenterar resultatet utifrån enkättagare fördelat på kön. Eftersom det var en relativt jämn fördelning mellan kvinnliga och manliga deltagare kan resultatet jämföras i större utsträckning än mellan RegSO-områden.

Män visade medelvärdet 70 och medianen 72. Det högsta värdet bland de svarande är 100 vilket 6 personer har angett. Däremot har 6 personer värdet 40, vilket indikerar på mycket lågt välbefinnande och risk för depression.

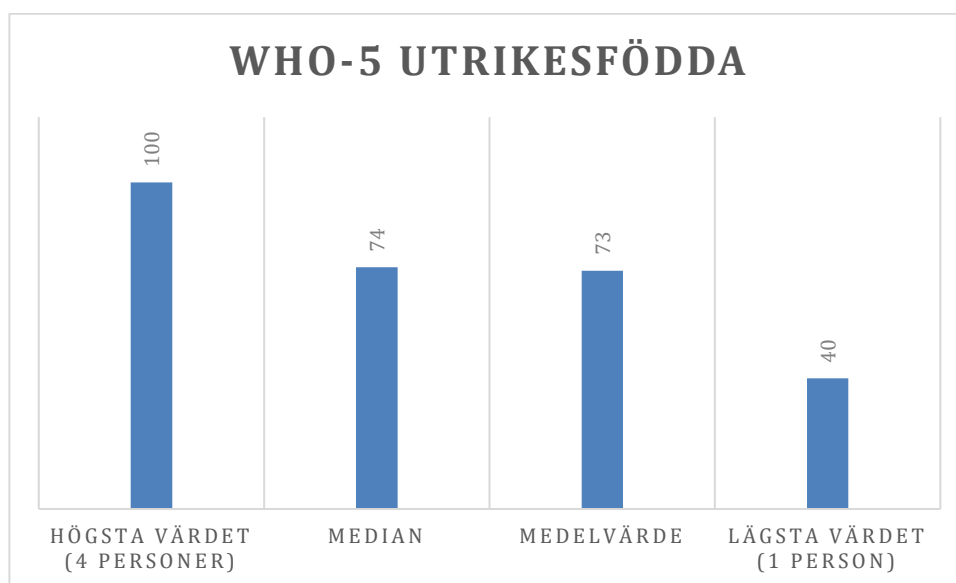

Kvinnor visade medelvärdet 70 och medianen 72. Det högsta värdet bland de svarande är 100 vilket 5 personer har angett, och det lägsta värdet är 40 vilket 2 personer har svarat.

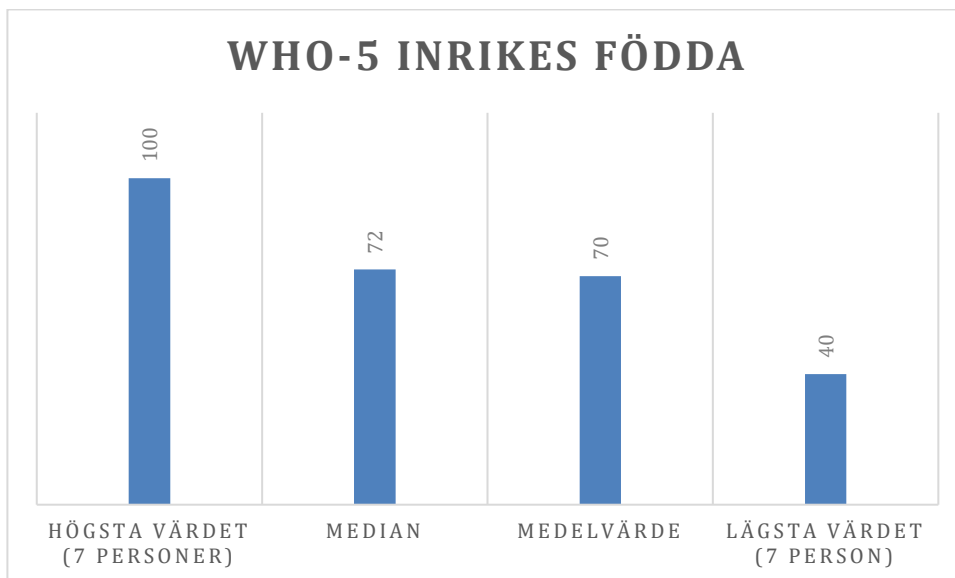
Sammanfattningsvis har män och kvinnor samma median och medelvärde. Det går det att uttyda att det finns en större spridning kring självskattad hälsa inom gruppen män, eftersom de har fler med högst skattad hälsa och fler med lägst skattad hälsa i jämförelse med kvinnor. I bilaga 4, utläses att det fler män än kvinnor som svarat det högsta värdet samtidigt som det också är vanligare att män svarar det lägsta värdet i de enskilda frågorna. Vidare anger kvinnor lägre värde jämfört med män när det kommer till ifall de känt sig lugna och avslappande samt om de känt sig glada och på gott humör.

5.1. 6 Självskattad hälsa fördelat på inrikes- eller utrikesfödda i Finspång

Följande del presenterar resultatet utifrån enkättagare fördelat på inrikes- och utrikesfödda.

Bland utrikesfödda visar medelvärdet 73 och medianen 74. Jämförs det lägsta och högsta värdet, har 1 person angett 40 och 4 personer 100.

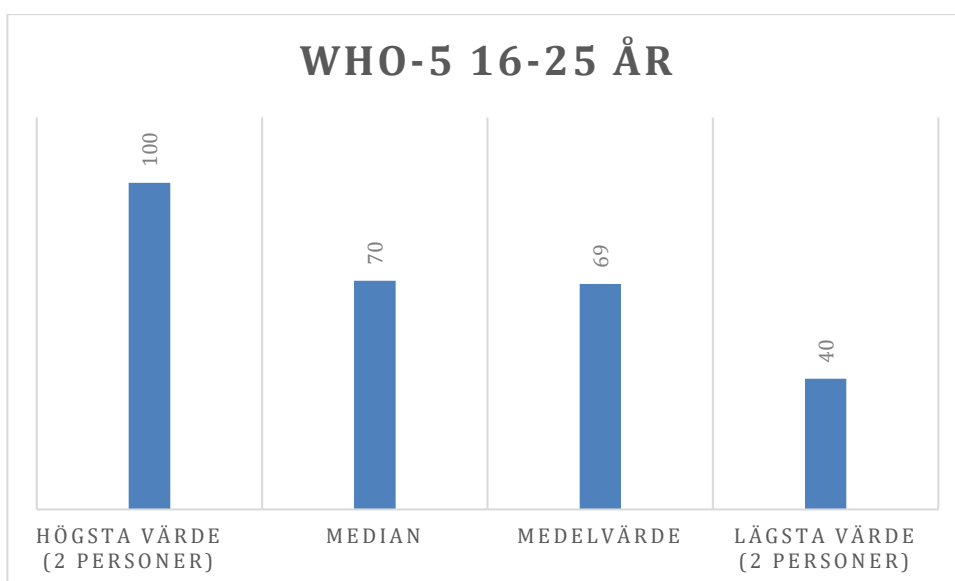

Bland inrikes födda visar medelvärdet 70 och medianen 72. Det lägsta värdet är 40 vilket 7 personer har angett, 7 personer har även angett 100.

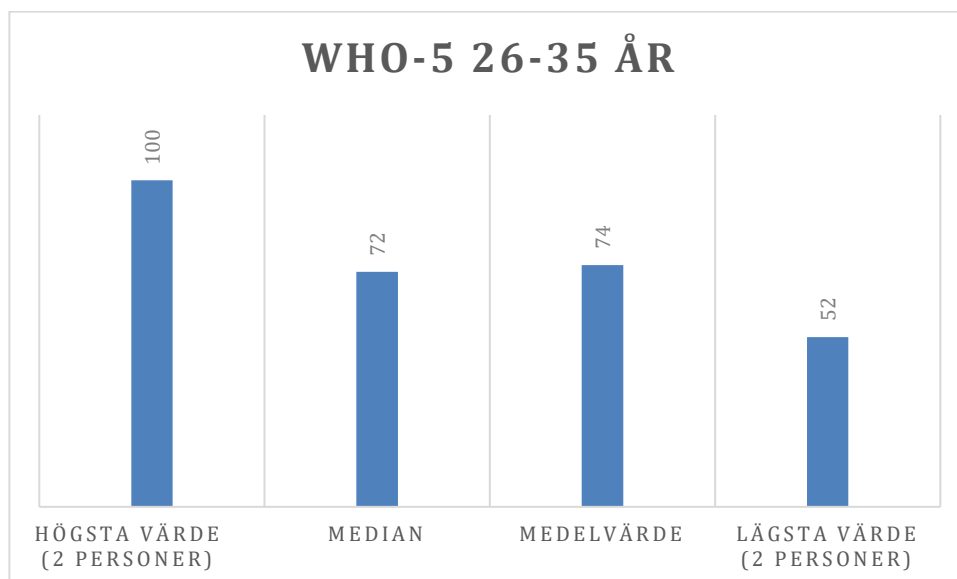
Sammanfattningsvis har inrikes födda en lägre median och medelvärde än utrikesfödda. Notera att 81% av deltagarna var inrikes födda och 18% var utrikesfödda och att svarsfrekvensen därmed skiljer sig mycket mellan dessa grupper. Se bilaga 5, för hur enkätdeltagare svarat i respektive svarskategori.

5.1. 7 Självskattad hälsa utifrån ålder i Finspång

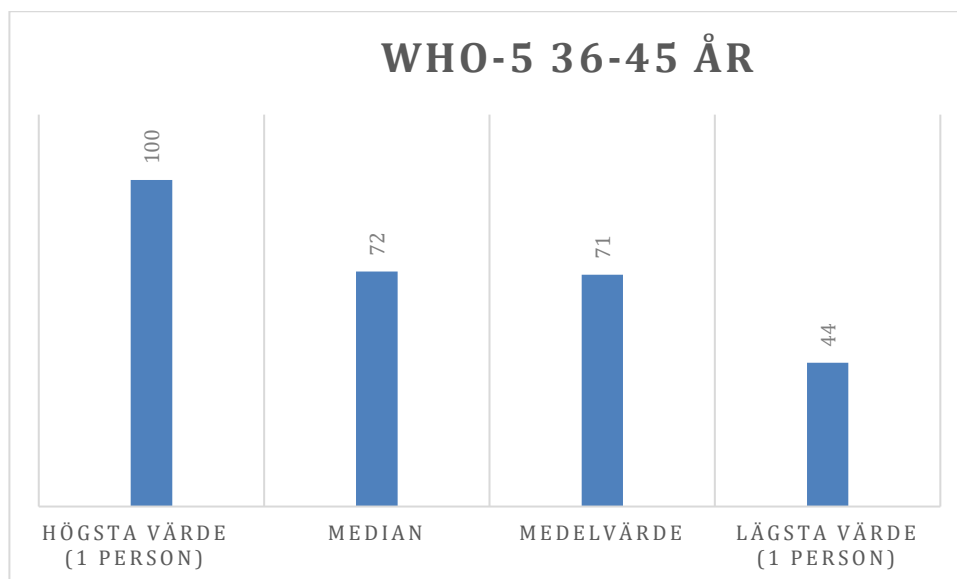
Följande diagram visar svarsfrekvens utifrån bakgrundsvariabeln ålder, där fem uppdelningar gjorts. Åldersuppdelningen är: (1), 16–25, (2), 26–35, (3), 36–45, (4), 46–55 och (5), 56–86 år.

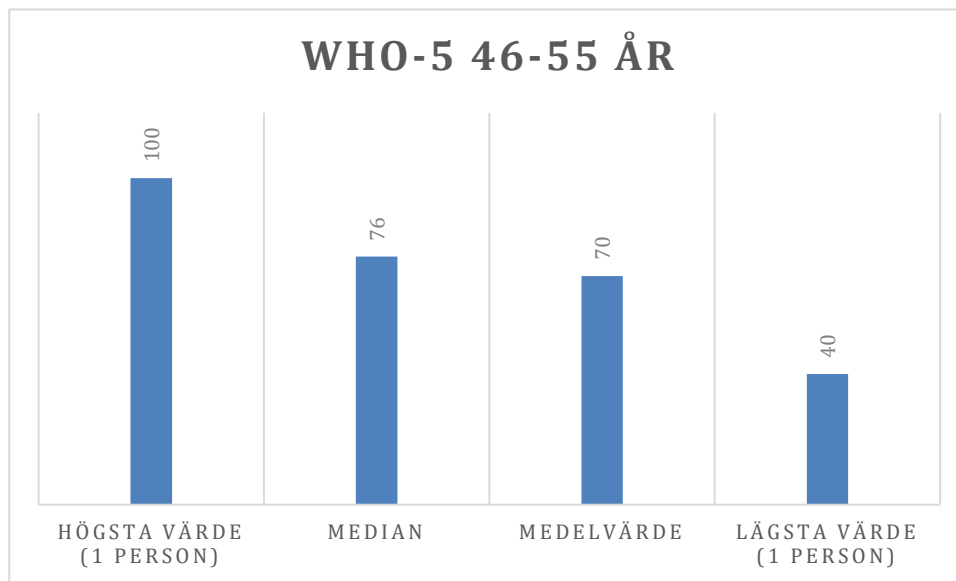
Bland åldern 16–25 visar medianen 70 och medelvärdet 69. Jämförs de högsta och lägsta värdena har två personer har angett 40 och två personer har värdet 100.

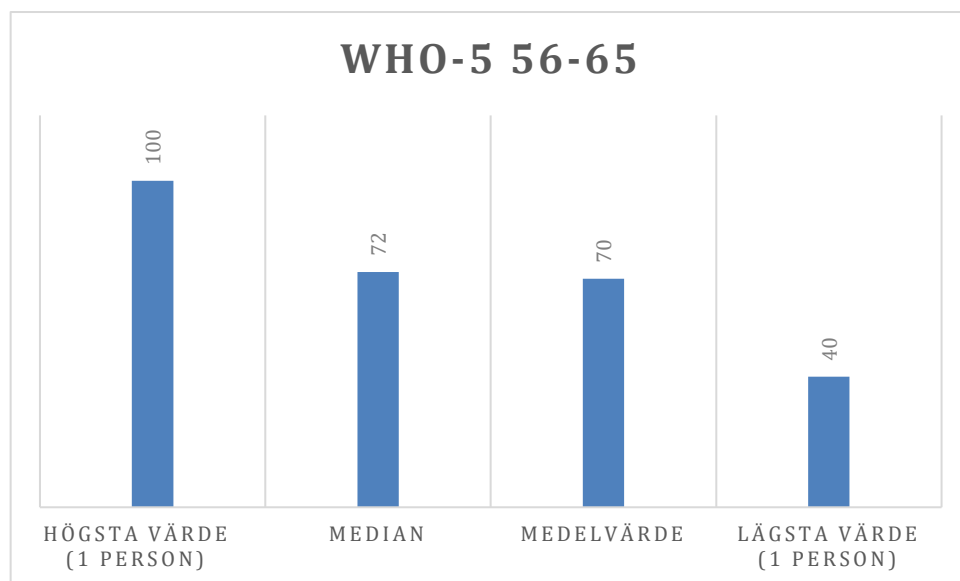
Bland åldern 26–35 visar medianen 72 och medelvärdet 74. Jämförs de högsta och lägsta värdena har två personer svarat 100 och två personer 52.

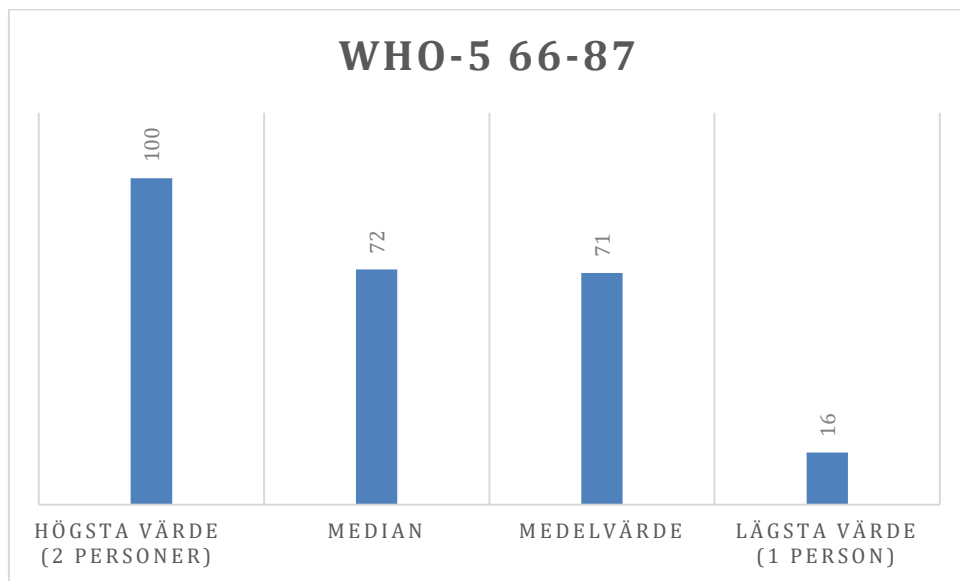
Diagrammet visar en median med värdet 72 och ett medelvärde på 71. Jämförs det högsta och lägsta värdena har en person angett 100 och en person 44.

Diagrammet visar en median med värdet 76 och ett medelvärde på 70. Jämförs det högsta och lägsta värdet har en person angett 100 och en person 40.

Diagrammet visar en median med värdet 72 och ett medelvärde på 70. Jämförs det högsta och lägsta värdet har en person angett 100 och en person 40.

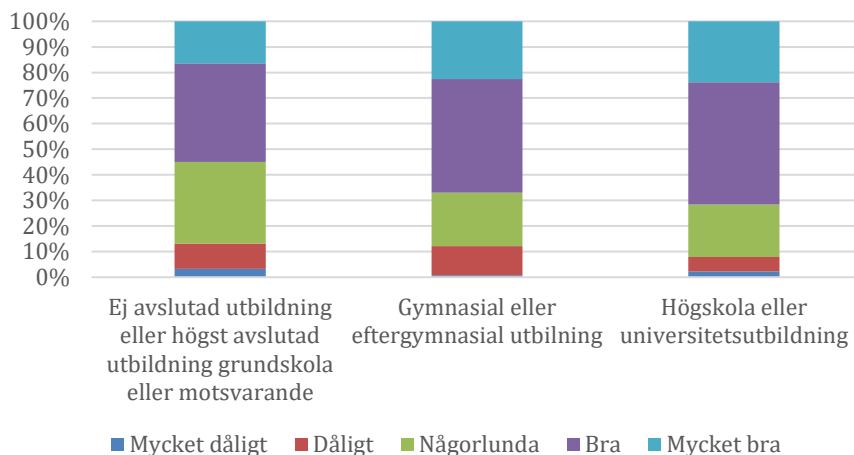
Diagrammet visar en median med värdet 72 och ett medelvärde på 71. Jämförs det högsta och lägsta värdet har en person angett 100 och en person 16.

Sammanfattningsvis har åldersgruppen 16–25 år det lägsta medianvärdet jämfört med övriga åldersgrupper. Åldersgruppen 66–87 år har störst spridning i svaren, och innefattar personen som angett lägst värde bland enkättagarna. Se bilaga 6, för andel svar utifrån varje enkätfråga.

5.1. 8 Självsattad hälsa fördelat på utbildningsnivå i Finspång

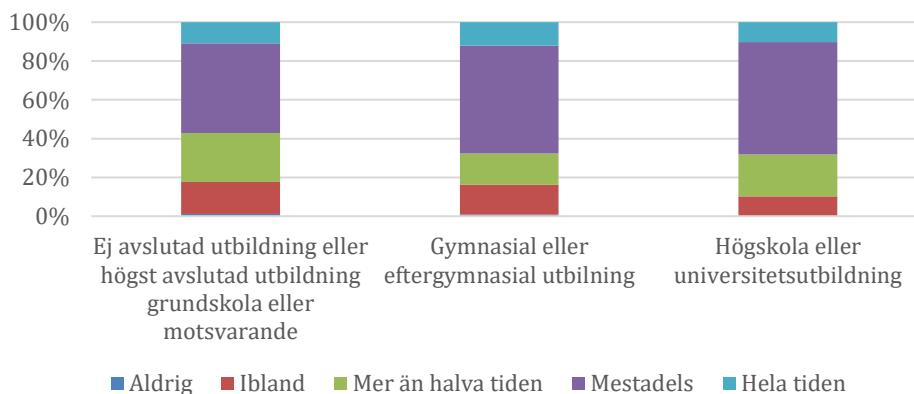
Följande diagram visar resultatet av enskild fråga från enkäten i procent, fördelat på utbildningsnivå. Under denna rubrik har diagram för varje enskild fråga i enkäten inkluderats, eftersom forskning visat att utbildningsnivå och hälsa hänger tätt ihop (Rostila och Toivanen, 2018). Procentsatsen visar en mer nyanserad bild än median- och medelvärdena i WHO-5 diagrammen vilket är väsentligt eftersom detta segment redovisar sysselsättning samt utbildning i kontrast till hälsa.

Bedömt allmäntillstånd

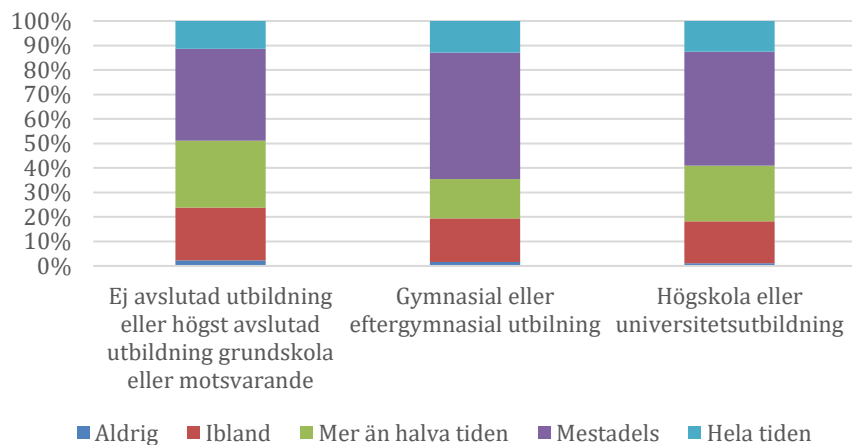
Bland alla nivåer inom utbildning svarar majoriteten ”bra”. De med ej avslutad utbildning eller högst avslutad utbildning grundskola eller motsvarande, har större andel deltagare som svarat ”någorlunda” i jämförelse med resterande utbildningsnivåer.

Jag har känt mig glad och på gott humör

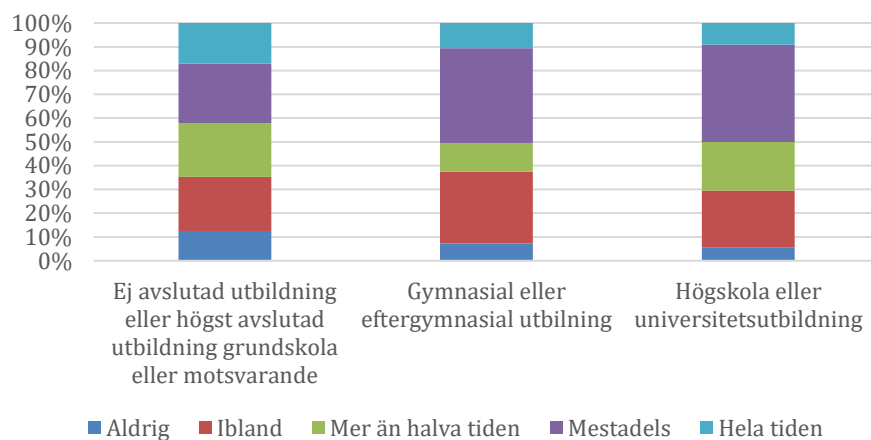
I likhet med föregående diagram svarar majoriteten inom alla utbildningsnivåer ”mestadels”. De med ej avslutad utbildning eller avslutad utbildning grundskola eller motsvarande, svarade en högre andel ”mer än halva tiden” i jämförelse med övriga utbildningsnivåer.

Jag har känt mig lugn och avslappnad

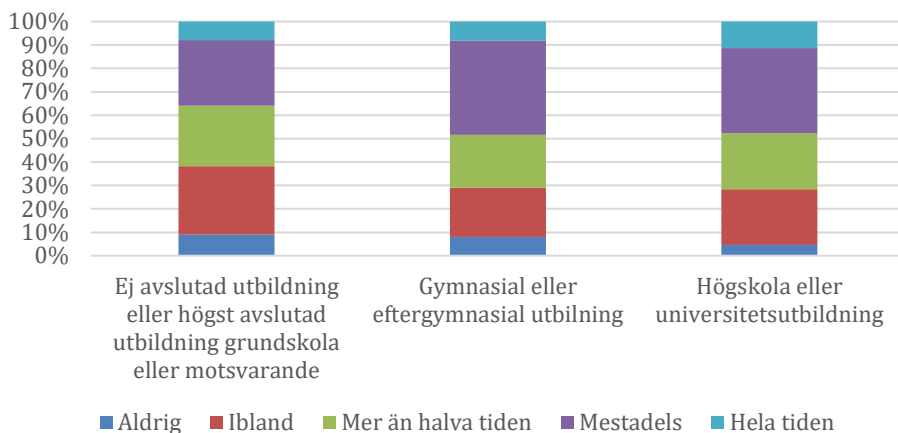
De med ej avslutad utbildning eller med högst avslutad utbildning grundskola eller motsvarande har högre andel som svarat ”mer än halva tiden” och ”ibland” jämför med övriga utbildningsnivåer.

Jag har känt mig aktiv och kraftfull

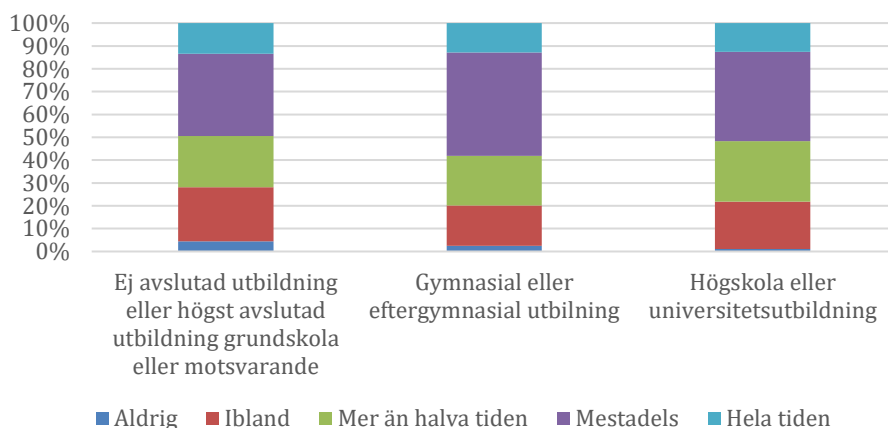
De med ej avslutad utbildning eller högst avslutad utbildning grundskola eller motsvarande, har större andel som svarat ”aldrig” än resterande utbildningsnivåer.

Jag har känt mig pigg och utvilad

Det är större andel personer från utbildningsnivån som svarat ”aldrig” än resterande. Däremot är det större andel som svarat ”mestadels” och ”hela tiden” i de högre utbildningsnivåerna än de lägre, vilket är ett liknande mönster som resterande diagram.

Mitt vardagsliv har varit fyllt med sådant som intresserar mig

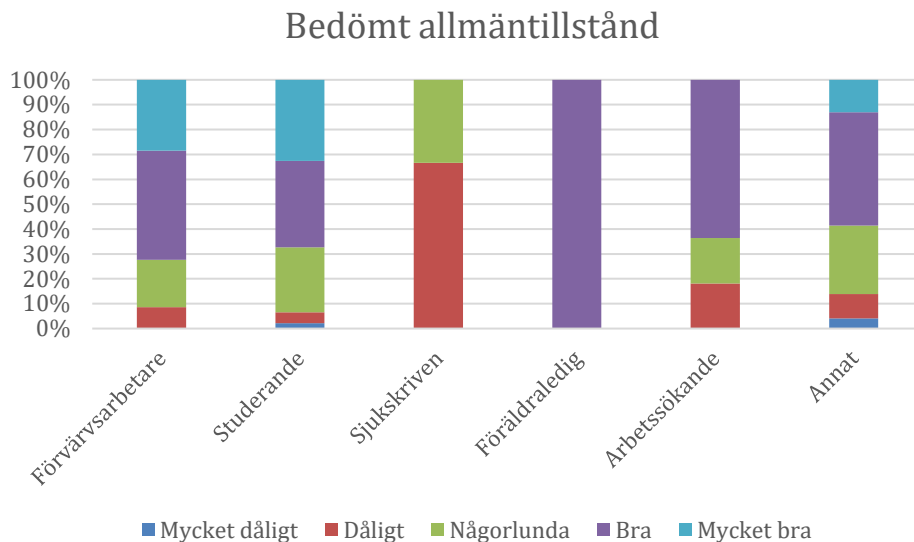

Det är större andel personer från utbildningsnivån ej avslutad utbildning eller högst avslutad utbildning grundskola eller motsvarande som svarat ”aldrig” än resterande.

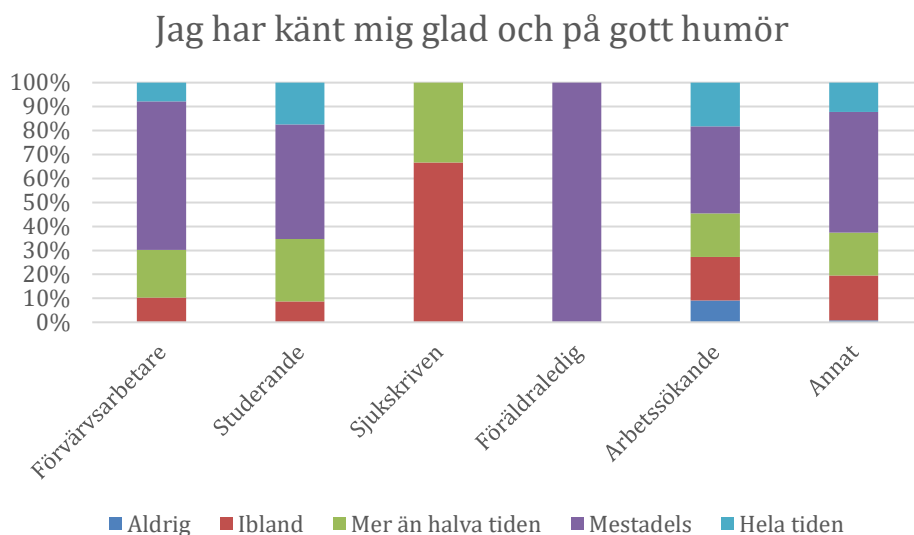
Sammanfattnings har de med lägre utbildningsnivå angett lägre värde i välbefinnande än resterande utbildningsnivåer. Frågan där störst andel enkättagarna angett lägsta värdet handlar om huruvida enkättagarna känt sig aktiva och kraftfulla, där det är 11 % av enkättagarna från den lägsta utbildningsnivån som svarat ”aldrig”. Denna fråga, samt huruvida enkättagarna känt sig pigga och utvilade, är de frågorna där störst andel enkättagarna, från alla utbildningsnivåer, angett låg skattning.

5.1. 9 Hälsa utifrån sysselsättning i Finspång

Likt föregående avsnitt visar följande diagram resultatet från enskilda frågor från enkäten i procent, men fördelat på sysselsättning eftersom procentsatsen visar en mer nyanserad bild än median- och medelvärdena för nedanstående diagram

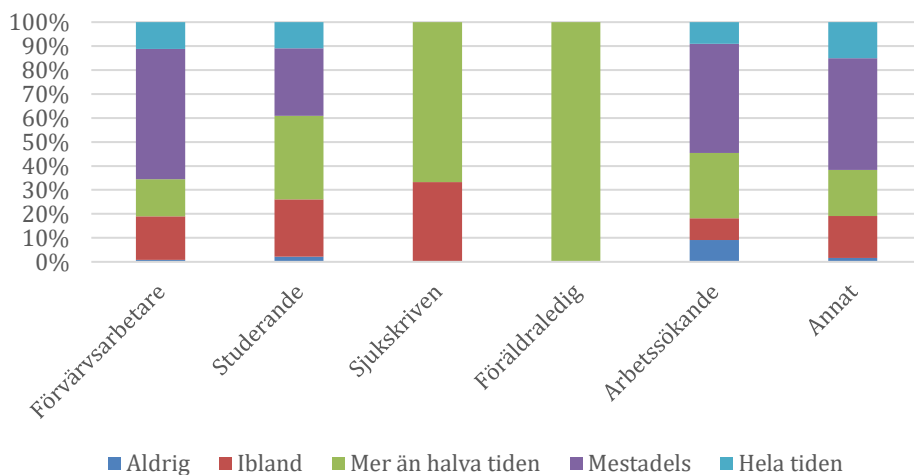

Bland enkät deltagarna är det sjukskrivna med störst andel som angett lägre värde i bedömt allmäntillstånd.

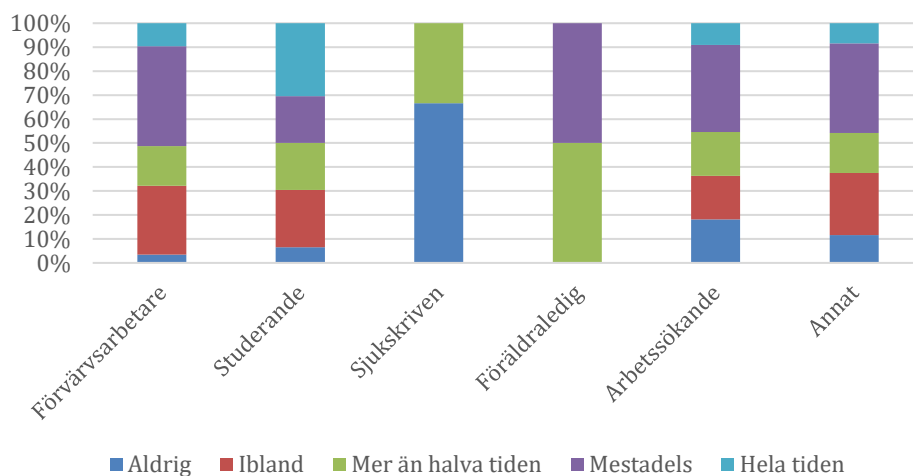
Bland enkät deltagare är det arbets sökande med störst andel som angett "aldrig" på huruvida de känt sig glada och på gott humör.

Jag har känt mig lugn och avslappnad

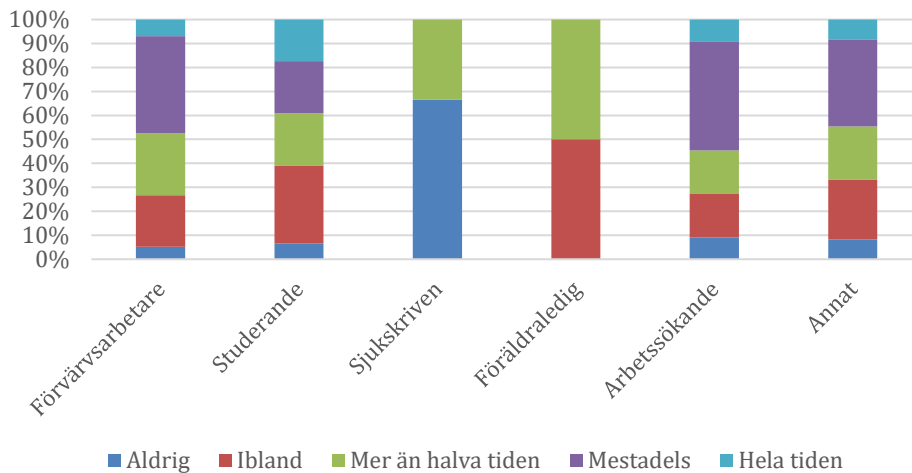
Bland enkättagare är det störst andel arbetssökande som svarat "aldrig" på huruvida de känt sig lugna och avslappnade.

Jag har känt mig aktiv och kraftfull

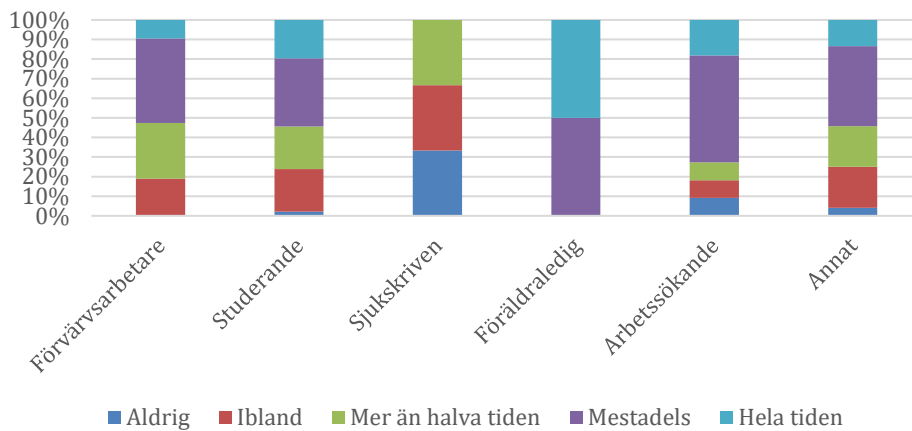
Bland enkättagare är det störst andel sjukskrivna som svarat "aldrig" på huruvida de känt sig aktiva och kraftfulla. Denna fråga är störst andel från alla sysselsättningskategorier har störst andel enkättagare som svarat "aldrig".

Jag har känt mig pigg och utvilad

Bland enkätdeltagare är det störst andel sjukskrivna som svarat "aldrig" på huruvida de känt sig pigga och utvilade.

Mitt vardagsliv är fyllt med sådant som intresserar mig

Bland enkätdeltagare är det störst andel sjukskrivna som svarat "aldrig" på huruvida de upplever att deras vardagsliv är fyllt med sådant som intresserar dem.

Sammanfattningsvis är det sjukskrivna och arbetsökande som angett lägsta värdena i jämförelse med övriga sysselsättningskategorier. Notera att det är större andel arbetsökande än sjukskrivna som svarat "aldrig" på frågan huruvida de känner sig glada och på gott humör samt om de känt sig lugna och avslappnade. Det är även större andel från sysselsättningskategorin studerande och annat som svarat "mycket dåligt" på hur de skattar sitt välbefinnande än sjukskrivna.

5.2 Sammanfattning

Anledningen till att poängen från resultaten delats upp utifrån RegSO-område och olika bakgrundsvariabler är för att kunna utröna om psykiskt välmående skiljer sig något mellan olika bostadsområden och grupper i Finspångs kommun. Eftersom antal deltagare har varierat mellan olika grupper går det inte att dra några generella slutsatser utifrån materialet. Det som däremot går att påvisa är att utifrån RegSO-område har enkättagare från Östermalm-Norrmalm lägst medianvärde. Enkättagare, fördelat på kön, har samma median och medelvärde. Inrikes födda har lägre skattat välbefinnande än utrikesfödda enkättagare. Ålderskategorin 16–25 har lägre skattad hälsa än övriga ålderskategorier. Enkättagare med lägre utbildningsnivå har i större utsträckning än övriga utbildningsnivåer skattat sig lägre i frågorna kring välmående. Sjukskrivna och arbetsökande enkättagare har i större utsträckning än övriga sysselsättningskategorier skattat sig lägre i frågorna kring välmående. Det totala välbefinnande indexet bland alla enkättagare är positivt eftersom medianen visar 72, vilket indikerar välbefinnande.

6. Intervjustudie med tjänstepersoner

Med det statistiska underlaget som utgångspunkt genomfördes intervjuer med tjänstepersoner vars ansvarsområde identifierats som centrala. Intervjuerna syftar till att möjliggöra inblick i hur kommunens arbete med att motverka segregation fungerar. Genom att identifiera hinder, utmaningar och möjligheter till förbättring och utveckling i arbetet syftade intervjuerna att ge perspektiv på vilka insatser som bedrivs inom kommunen vid tillfället för studien, och skapa förståelse för varför dessa insatser bedrivs. Målet var att ta del av tjänstepersoners syn på utmaningar och möjligheter i kommunens arbete mot segregation som ett sätt att tillföra kvalitativ kunskap och förankra slutsatser som kan dras från det statistiska materialet.

Intervjuerna utgick från en intervjumall och genomfördes med 21 tjänstepersoner på Finspångs kommun (se bilaga 7):

6.1 Sammanställning

Sammanställningarna kommer att presenteras tematiskt nedan.

6.1.2 Den nuvarande lägesbilden i kommunen

I ett flertal intervjuer framkom att det inte finns någon lägesbild i Finspångs kommun gällande segregation, med förklaringen att det som finns är subjektiva uppfattningar som är relativa och därför inte baseras på fakta. De dimensioner av segregation som framkom behandlade främst skolorna som finns i kommunen. Dessa svar kretsade kring etnisk segregation, där respondenter nämnde att det finns två skolor med stor mångfald av individer, i jämförelse med de andra skolorna som är homogena. Andra dimensioner av segregation som nämndes var segregation utifrån bostadsområdena samt utifrån tätort kontra landsbygd. Främst berördes hur människor med liknande förutsättningar lever på landsbygden samt hur östra delen av tätorten Finspång är socioekonomiskt segregerad i kontrast till resten av tätorten.

Samtidigt som det upplevs segregerat på olika sätt utifrån bostadsområden och landsbygdsområden finns det byar runt Finspång med annan typ av segregation. Det som berördes var utbildningssegregation, där respondenterna menade att invånare väljer att stå utanför arbetsmarknaden och att invånarna inom byarna delar normer. Detta kopplade intervjuer till ”bruksandan”. Finspång har under tidigare århundrade främst befolkats av individer som arbetat inom bruksindustrin vilket några intervjuer menade har resulterat i en mentalitet hos invånarna som innebär att utbildning inte är motiverat för att kunna förvärvsarbeta. Det förekom även områden som beskrivs som extra utsatta och som är fördelat utifrån främst etnicitet och inkomst. Områden som ofta nämndes i sammanhanget var Dunderbaken, Hårstorp och Oxhagsvägen.

En respondent upplevde att Finspång har en någorlunda tydlig segregation som inte skiljer sig nämnvärt från andra städer i ungefär samma storlek runt om i Sverige. Inrikes födda med utbildning brukar ha lättare in till arbetslivet än utrikesfödda med avsaknad utbildning. Respondenter nämnde villaområden där de boende till mestadels är inrikes födda, däribland Lotorp och Butbro. Det påpekades att området Dunderbacken har en pågående förändring av ägarskap och renoveringar, där Migrationsverket tidigare har haft boenden.

6.1.3 Utmaningar

Det mest frekventa intervjusvaret gällande utmaningar hos invånare gällande segregation som identifierades av tjänstepersonerna var språket. Tendensen beskrevs som att det tar stopp någonstans i kommunikationen och att invånare behöver komma upp i en viss språknivå för att kunna integreras. En utmaning kopplat till detta beskrevs som att de med behov av språkundervisning inte ges tillräckligt med tid för att lära sig språket. Utmaningar att hitta ”rätt” kompetens hos språklärare identifierades även av intervjupersonerna. När det kommer till personalkompetens för att möta barn med olika livsvillkor nämndes i detta sammanhang att utbildningspersonal har svårt att planera undervisningen då kompetensnivån hos eleverna är så pass varierande.

Många elever i Finspång klarar inte grundskolans krav, en hypotes hos intervjupersonerna var att det kan hänga ihop med segregationen. Nyhemsskolan har en egen segregation, Grossvad innehar mycket elever från Dunderbacken och Hårstorp, samt elever som kommer från byar utanför där de ligger lågt under den nivå de borde. En intervjuperson menade dock att kommunen kommit en bit på vägen när det kommer till arbetet med integration och att utifrån kommunens perspektiv anpassa sig efter elevernas behov. Detta innefattar anpassning efter vilken bakgrund de har, tillgängliga IT-verktyg, inlästa material och böcker på andra språk eller lättare svenska.

När det kommer till bostäder kan det vara svårt att få till en ökad bostadsvariation i kommunen. Intervjupersoner menade att likande befolkningsgrupper ofta hamnar tillsammans, såsom i områdena Hårstorp, Dunderbacken, Oxhagsvägen som domineras av slitna hyreslägenheter. Intervjupersoner menade även att det finns fler lediga lägenheter i dessa områden, vilket gör dem mer tillgängliga för individer som annars har svårt att etablera sig på bostadsmarknaden.

Att få ut nyetablerade på arbetsmarknaden är en stor utmaning. Utmaningen handlar om att ta vara på den outnyttjade potential och arbetskraft som finns i kommunen och matcha den mot arbetsmarknaden. Detta innefattar bland annat att rusta ungdomar med fullständiga betyg från grundskolan för att få gymnasiebehörighet samt få en effektiv språkundervisning för nyanlända.

6.1.4 Möjligheter och potentiella lösningar

Några intervjupersoner menade att det är för tidigt att se till lösningar. De efterfrågades en gemensam lägesbild gällande segregationen först, innan de kan börja komma med potentiella insatser. En möjlighet eller potentiell lösning som framkom i intervjusvaren var att sammanställa ett bostadsförsörjningsprogram och planera för var kommunen bygger bostäder och skolor. Det ansågs vara svårt med bostäder eftersom nybyggnationer ofta är dyra samtidigt som det handlar om att fördela resurser där de behövs. En intervjuperson ansåg att det är viktigt att fokusera på var mötesplatser finns och var det behöver utökas. Vidare menade intervjupersonen att kommunen bör bli mer offensiva i att värva unga till föreningslivet och satsa på aktiviteter i olika områden för barn, ungdomar och vuxna. Detta bör ske genom samverkan.

Det nämndes även att en Familjecentral med öppen förskola är aktuell, där målet är att attrahera blandade grupper av deltagare så att ett förebyggande arbete kan ske och med tonvikt på skola och skolnärvaro kan förmedlas. Ambitionen beskrevs som

att Familjecentralen ska bli en arena för integration där alla kan mötas. Extratjänsterna ansågs fungera bra och finnas potential i.

Potential ansågs även finnas på individnivå. En intervjuperson vittnade om stark vilja, både från civilsamhället och på tjänstepersonnivå, gällande att arbeta motverkande mot segregation. Det nämndes att Finspång utstrålar familjaritet. Eftersom det är en liten kommun och de flesta är bekanta med varandra kan ett tvärsektorielt arbete och samverkan utanför kommunorganisationen underlättas.

En respondent nämnde att det finns ambitioner att skapa mötesplatser för unga som ska välja gymnasium, samt andra unga vuxna. Denna mötesplats går ut på att personer får prova att jobba inom industrier alternativt LSS vården. För äldre vuxna testades konceptet ”gränslös frukost” som fokuserade på att skapa kontaktyta för nyanlända. Frukostmötet introducerade företagsrepresentanter och utrikesfödda som sökte jobb, vilket fick fler att bli anställningsbara. Respondenten menade att kärnpersoner kan ha en betydelsefull roll i att få kontakt med fler personer och på så sätt ha en lättare väg in i arbetsmarknaden.

6.1.5 Förmågan att arbeta sektor överskridande

De flesta ansåg att det knappt finns någon samverkan och att det kan bli bättre. Emellertid påpekade intervjupersoner att det finns en vilja att samverka och att det har blivit bättre med tiden. Även här nämndes möjligheterna kring att vara en relativt liten kommun som, intervjupersoner menade, skapar goda förutsättningar för att arbeta nära varandra och över sektorsgränser. En intervjuperson menade att det är lätt att ”låna strategier av varandra”. Det ansågs däremot svårt att systematisera samverkan eftersom det är personberoende.

Behovet att arbeta individorienterat utifrån invånares behov och inte sektors- och förvaltningsorienterat är talande för utmaningen kommunen har. En intervjuperson vittnade om att individer går mellan SFI och Arbetsförmedlingen flera gånger innan individen hamnar i sysselsättning. Dessutom kan det finnas ett underliggande vårdbehov från individer som deltar i dessa insatser, men som inte tillgodoses. Ett helhetsgrepp på individnivå efterfrågades här. Föräldraledighet skapar även ett glapp för deltagarnas repeteringsbehov gällande språkinläring. En intervjuperson påpekade att språk inte huvudsakligen lärs i skolbänken utan något som utvecklas konstant.

Kommunen har initierat en samverkansgrupp där social omsorg, utbildning, fritid och övergripande funktioner kring förebyggande arbete, fritidsutvecklare med flera sitter. Det svåra är de förebyggande delarna, ex. våld i nära relation och brottsprevention. De delarna ligger utspridda på olika personer och olika sektorer vilket blir utmanande att samordna. En intervjuperson vittnade om att det arbetas med samma saker och att det blir ineffektivt om det är utspritt på olika sektorer när samverkan är låg. En enkel lösning identifierades genom att sektorcheferna kan sitta tillsammans på samma kontor.

En intervjuperson belyste att kommunen och näringslivet inte alltid har kommit överens samt att det kan upplevas att kommunen har en misstro gentemot företagen. Intervjupersonen menade att det har varit många företags- samt ”kommunpampar”

som har skapat oreda i näringslivsfrågor, däremot finns det ett föreningsnätverk som ska engagera fler i dessa frågor.

6.1.6 Politikens påverkan

De flesta intervjupersoner ansåg att politiken påverkar saker hela tiden och att det är politiker som sätter ramar för tjänstepersonernas arbete. Exempelvis är det politikerna som lägger budget, sätter upp målbilder och agerar uppdragsgivare. Det finns en politisk vilja där uppdrag och projekt beslutas. Exempelvis var det politiken som tog beslutet att satsa på extratjänster, stödet krävdes för att kunna ta fram arbets sättet. Idag är det arbetsmarknadsenheten som är anställare. Det är även politikerna som styrt upp projektet med familjecentral. Politiken skapar förutsättningar genom ekonomi, lokaler och liknande, sedan arbetar den besvarande med de mjuka värdena.

En intervjuperson menade att det är svårt att veta gränsdragningen för var ett förvaltningsärende börjar och ett politikerärende slutar. Intervjupersonen i fråga menade att tjänstepersoner ibland borde våga sätta gränser för vad politiker kan påverka i verkställandet. En annan intervjuperson gick in på detta ämne delvis, genom att påpeka utmaningen med otydlig ansvarsfördelning. Hen menade att det finns en oklarhet när uppdrag kommer från kommunledningsgruppen till sektorerna. Vidare menade intervjupersonen att en del av hens arbete är att definiera sitt eget uppdrag, vilket skulle kunna avväjas genom en tydlig organisatorisk struktur. En tredje intervjuperson påpekade emellertid att ansvaret för lösningar ligger lika mycket på tjänstepersoner som på politiker.

6.1.7 Direktiv för arbete mot segregation

Det visade sig att de flesta intervjupersoner inte har tagit del av någon form av integrationsplan eller direktiv för arbete mot segregation. Däremot förekommer en del allmänna mål som vissa av intervjupersonerna berättade att de känner till, exempelvis att de arbetar mot målen i Agenda 2030 i strategiplanen och verksamhetsplanen som finns i kommunen. Bostadsförsörjningsprogram har funnits tidigare och ansågs av intervjupersonerna behövas för att bostadsområden inte ska bli utanför. Sedan ska det ha gjorts någon form av integrationsplan tidigare, men det var med störst fokus på skola och utbildning. En intervjuperson efterfrågar en ny integrationsplan med mer fokus på arbetsmarknad. En annan intervjuperson är inne på samma spår och efterfrågar verktyg för hur den ska organisera arbetet.

6.1.8 Delaktighet

De vägar in till delaktighet i samhället som intervjupersoner nämnde mest frekvent var språk, utbildning, arbete, information och kunskap om hur det svenska samhället fungerar, föreningslivet, samt körkort.

En intervjuperson ville lyfta hur verksamheten i fråga ofta möter invånare med högre utbildning från sina hemländer, att de fastnar i systemet och att de hänvisas till olika ställen och inte kommer in på arbetsmarknaden. En orsak som identifierades är språknivån och att den behöver förbättras för att invånarna i fråga kan bli anställningsbara. De riskerar annars att bli hemmasittande och bidragsförsörjda, vilket kan irritera andra invånare som inte förstår att invånare i fråga är bidragsförsörjda ofrivilligt. I riket har arbetskraftsinvandring historiskt sätt varit lyckat, det har varit accepterat att inte kunna svenska helt och att arbetstagare lär sig på arbetsplatsen. Däremot är språket viktigt för att underlätta för kommunikation och förståelse.

Enklare tjänster för de som inte har egenskaperna för ett tyngre arbete efterfrågades även, där det finns ett behov av enklare typer av arbetstillfällen för att skapa delaktighet för de som inte har eftergymnasial utbildning.

En annan intervjuperson ansåg att kollektivtrafiken bör utvecklas. Invånare riskerar att hamna i utanförskap om de inte har körkort eftersom bussar inte går tillräckligt frekvent eller inte når tillräckligt brett geografiskt. Körkort anses viktigt av intervjupersoner eftersom de flesta arbeten kräver detta.

6.1.9 Föreningslivet

Det anses krävas ytterligare satsningar på föreningsliv. Trots att det finns ett brett utbud av idrottsföreningar finns ett behov av fritidsgårdar och andra mötesplatser för unga. En intervjuperson ansåg att fritidsgården fungerar sämre då den inte ges tillräckliga förutsättningar. Vidare menades att det finns en uppfattning om att personalen inte har tillräcklig kompetens gällande hur ungdomar bör behandlas. Personal på fritidsgårdarna kan tillåta saker som inte betraktas vara okej bland intervjupersonen. Det är dessutom en liten lokal med svårigheter att nå alla. Det finns inte heller något organiserat samarbete mellan fritidsgården och skolorna.

De flesta menade att föreningslivet består av en homogen grupp. En intervjuperson tryckte på att kommunen behöver inventera sina kommunikationskanaler och bredda utbudet av föreningsaktiviteter geografiskt. Det ansågs av intervjupersoner svårt att möta alla, därför måste fokus läggas på att fånga upp dem. Det efterfrågades religiösa samfund med församlingar, kulturliv, en stödenhet som liknar stadsmissionen samt en utveckling av fritidsgårdsverksamheten. Enligt en intervjuperson värderas föreningslivet högt bland politiker i kommunen och invånare har relativt höga krav gällande politikernas engagemang i föreningsfrågor. Emellertid pågår en utredning av en intervjuperson med syftet att tillgängliggöra föreningslivet för så många i kommunen som möjligt.

6.1. 10 Arbetsmarknaden

Finspång är en industristad med två stora arbetsgivare i behov av arbetskraft, däremot blir behovet av kvalificerad arbetskraft större. Dock menade intervjupersonerna att arbetssökande får arbete inom industrin relativt omgående. Den befintliga industriutbildningen har fungerat väl, eftersom det alltid har funnits ett stort arbetskraftsbehov inom industrin. Förutom de två industriarbetsgivarna Siemens och Gränges är kommunen en stor arbetsgivare. Inom barn och omsorg har det funnits för många utbildade men för lite tjänster på marknaden. Vad gäller restaurang och kök har det funnits en storköksutbildning som förmodligen kommer läggas ned, eftersom det inte finns någon efterfrågan eller behov. Inom vård och omsorg har det identifierats en stor efterfrågan på kvalificerad arbetskraft och därmed utbildning som kan matcha detta.

Intervjupersoner menade att det är svårare för individer med sämre språkfärdigheter att komma in på arbetsmarknaden samt att kraven generellt sett har ökat. Det finns en bemanningscentral som kan vara svår att etablera sig inom, speciellt som utrikesfödd. Anledningen till detta är höga administrativa krav eftersom aktiviteten behandlar relativt avancerad dokumentation. Det blir särskilt svårt för individer med språkutmaningar.

Det finns insatser som riktar sig mot de som är långt ifrån arbetsmarknaden. I och med bidrag för extra tjänster som var ett lyckat projekt lyckades många få en anställning. En intervjuperson ansåg att man bör satsa på att ta in folk som inte är helt anställningsbara ännu, men som kan lära sig under tiden genom praktik. Denne hävdade även att det bör finnas en hel del arbete utanför Finspång. En annan hävdade att det tidigare, innan pandemin, funnits flera tillgängliga praktikplatser. Däremot behöver dessa nu, efter pandemin, fås tillbaka.

Ungdomsarbetslösheten identifierades som en stor utmaning av flera intervjupersoner, speciellt i jämförelse med andra liknande orter. Orsaker till detta menade intervjupersonerna vara ofullständiga gymnasiebetyg och en generellt hög frånvaro i skolan. Ett annat skäl, menade de, kan vara det minskade utbudet inom restaurang och handel där ungdomars arbetstillfällen brukar finnas. De yrkena skulle kunna nås genom pendling, däremot är rörligheten och pendlingsviljan låg hos målgruppen vilket exempelvis gör Norrköpings utbud av arbetstillfällen oåtkomlig. En annan intervjuperson belyste denna problematik och menar att Arbetsförmedlingen inte hjälper i frågan utan enbart ser arbetstillfällen inom kommunen och inte i regionen. En orsak till detta, menade en intervjuperson, är att Finspång är en gammal bruksort och att den "andan" finns kvar. Alltså att de unga arbetslösa föräldrar arbetat inom bruksindustrin utan eftergymnasial utbildning och att de unga arbetslösa även tänker likadant. Det finns ett projekt på gång som riktar sig mot detta som heter "Ekonomisk tillväxt Finspång". Det är en samverkansprocess mellan företagarna och kommunen med syftet att underlätta företagandet i kommunen men också för att arbetslösa ska bli medvetna om vilka arbetsgivare som finns i kommunen. Finspång förknippas oftast med industriarbete, enligt en intervjuperson har det däremot utvecklats ett stort behov av att fler ska arbeta inom LSS och vården.

6.1.11 Bostadsutbudet

Upplevelsen av bostadsutbudet var väldigt blandat beroende på intervjuperson. En del intervjupersoner hade inte en uppfattning av bostadsutbudet eftersom de är bosatta på annan ort. En nyinflyttad menade att denne lätt fick tag på en hyresrätt och senare köpte en bostadsrätt. Samma intervjuperson menade att det är väldigt bra priser och att det hade varit betydligt svårare i exempelvis Norrköping. En annan intervjuperson berättade att det varit svårt och att oseriösa hyresvärdar tar emot mer utsatta grupper. Det uppstår då en koncentration av utsatta människor i samma hyreshus. Samtidigt upplevdes det av vissa vara svårt att få tag på billigare lägenheter, speciellt i tätorten. Deras bedömning var att det är lättare att få lägenhet på landsbygden. Finspång är en geografiskt sett stor kommun och individer undviker landsbygden eftersom tillgängligheten anses vara dålig. Det är viktigt med förbättrade kommunikationsmöjligheter, ökad service på landsbygden och ökad gruppverksamhet. En intervjuperson boende på landsbygden instämde och menade att det inte finns mycket bostäder i tätorten samt att de är dyra.

Många invånare har flyttat från Finspångs kommun på grund av Migrationsverkets ändrade regler, vilket har resulterat i ökat antal lediga bostäder. En intervjuperson diskuterar problematiken med detta eftersom föreningslivet blivit lidande. Det blir svårare att få ihop exempelvis fotbollslag, vilket gör att ungdomarna blir frustrerade över att deras vänner som de spelat ihop med i flera år blivit tvungna att flytta.

6.1.12 Utbildning

Förskolan fungerar bra enligt intervjupersonerna och det finns lediga platser för sökande relativt omgående. Generellt har många elever icke-godkända betyg och låg gymnasiebehörighet, även om de flesta barn klarar av grundskolan och lyckas ta sig vidare till gymnasiet. Det är däremot låga högsta betyg. Det finns en hög frånvaro i skolan vilket påverkar meritpoäng. Det är inte många som går vidare till högskoleutbildning direkt. De som gör det dröjer flera år. När det kommer till vuxenutbildning är det många som läser SFI. Vidare finns det även distansutbildningar. Det sker i dagsläget ett samarbete i ett projekt med Skolverket och Karlstads Universitet med ambitionen att förbättra utbildningsverksamheten och utbildningsnivån bland invånarna i kommunen. Flera intervjupersoner beskrev ett glapp mellan arbetsgivares kompetensbehov och utbud av utbildning i kommunen.

Det finns vuxenutbildningar med inriktning på industri, barnskötare, kök/restaurang, vårdbiträde. Den främsta utbildningen är industriutbildningen men där krävs ofta körkort. En intervjuperson hävdade att företagen helst inte tar emot nyanlända eller invandrare. En respondent lyfter att det finns gymnasieskolor som erbjuder kurser inom att ta sitt körkort, vilket har underlättat för en del att hitta jobb utanför kommunen.

6.1.13 Tryggheten i kommunen

De flesta delade upplevelsen att det är tryggt eller ganska tryggt i kommunen, speciellt i jämförelse med Norrköping och Linköping. Det är främst i centrum det varit oroligt där ungdomar samlas och förorsakar skadegörelse. De områden som intervjupersoner nämnde när det kommer till områden de tror folk uppfattar som otrygga är Dunderbacken, Hårstorp och Nyhem. Generellt finns det en del gång- och cykelvägar där belysningen kan förbättras. Det skickas ut en rapport (EST) varje vecka där polisen genomför en mätning för var det är otryggt, som baseras på polisanmälningar. En intervjuperson menade att EST-nivån oftast ligger på en grön nivå.

En intervjuperson beskriver att Finspång generellt sätt upplevs vara tryggt av medborgarna, det finns dock en främlingsfientlighet gentemot personer som flyttar till kommunen. Intervjupersonen menar att detta gäller mot alla som inte är födda och uppvuxna i Finspång men att främlingsfientligheten riktar sig starkare mot folk med utrikesbakgrund. Respondenten nämner Facebookgruppen ”Finspång i mitt hjärta” och menar att det förekommer obehagliga och främlingsfientliga kommentarer där som kan få utrikesfödda att känna sig ovälkomna till kommunen.

6.1.14 Aktörer som borde vara delaktiga i arbetet med segregation

Många intervjupersoner hävdade att alla, hela samhället som ett kollektiv, borde vara delaktiga för att föra arbetet framåt. Specifika aktörer som dök upp bland intervjuvaran var skolan men även vård och omsorg, socialtjänst och samhällsbyggnad dök upp som viktiga aktörer. Emellertid menade en annan intervjuperson att all vikt läggs på att skolan främst ska arbeta mot segregationen. Intervjupersonen ansåg att det är tungt att axla, och menade att det borde finnas fler aktörer som delar på det ansvaret.

Kommunal verksamhet ansågs kunna göra mer, bland annat genom att erbjuda fler praktikplatser och tjänster samt inleda något mer projekt likt det med extratjänster. Det påpekades dock att det är viktigt att det finns medel och budget för det. Det

efterfrågades av intervjupersonerna en riktning och mål från politiskt håll. Ett styrdokument för hur kommunen ska arbeta föreslås.

En intervjuperson efterfrågade att företag bör vara villiga att ta emot personer och erbjuda anpassade anställningar. En annan intervjuperson belyste att Arbetsförmedlingen är beslutsfattande i mycket och att det hade varit gynnsamt om de fanns representerade i kommunen. Intervjupersoner påpekade att de med anpassad anställning behöver mer stöttning, förmågan att arbeta finns men det anses svårt att söka arbete. En ökad samverkan mellan kommun och arbetsförmedling efterfrågades därmed.

Samverkansforumet ”Tillväxt Finspång” mellan näringslivet och kommunen ansågs av en intervjuperson vara på god väg men att det krävs en större samordning mellan föreningslivet också där alla är inbjudna och involverade.

6.1.15 Befintliga insatser

Sammantaget är pågående insatser som nämndes i intervjuer:

- Extratjänster – pågått sedan 2017
- Yrkesutbildningar
- Familjecentral – håller på att startas upp. Målet är att ha en anställd som kontinuerligt kan utveckla individers språkkompetens
- Camp gross är en idrottsanläggning som öppnar upp några veckor under sommaren där barn och unga får testa på olika aktiviteter, utmaning att locka fler barn.
- Fritidsgården har åkt runt med en husvagn i mer utsatta områden och på landsbygden med aktiviteter
- Det sker en insats inom sektorutbildning med ambitionen att alla invånare ska utvecklas så mycket som möjligt, oavsett nationalitet och bakgrund. Utmaningen är att få tag på kvalificerade lärare, rektorer, speciallärare, modersmålslärare, moderna språklärare, och så vidare. Enligt en intervjuperson finns det språkliga utmaningar och den svenska skolans kultur kan vara svår att begripa för andra då läroplanen är anorlunda. Invånare med utländsk bakgrund har svårare att nå målen vilket skapar behov av ökat stöd för dem. En intervjuperson identifierar ett behov av att arbeta med mjuka värden och hur de bemöter invånare.
- Integrationscoach – ska anställas
- Workshop där unga får testa att jobba med LSS alternativt industriområden.

7. Platsbaserade intervjuer med invånare

Innan arbetet med denna rapport genomfördes konstaterades det att de flesta som flyttar från kommunen är i åldrarna 20–35 år. Kommunen vill därför förstå den åldersgruppens värderingar och behov för att behålla och attrahera nya invånare. En annan lika viktig grupp för att öka folkmängden är inflyttare från andra länder. Mot denna bakgrund har dessa målgrupper prioriterats i utförandet av de platsbaserade intervjuerna. Därutöver, i intervjutillfällen med tjänstepersoner i kommunen, framkom det att det är segregerat i tätorten i förhållande till landsbygden. Att bjuda in tätortsinvånare har därför prioriterats. En annan aspekt som framkom var att det finns en socioekonomisk segregation i byar utanför tätorten Finspång, där det finns en utbildningssegregation och att invånarna inom byarna i övrigt har samma normer och värderingar. För att nå invånare på landsbygden kontaktas därför byrådet i Rejmyre.

Målet med intervjuerna och undersökningen utifrån dessa frågor var att tillföra kvalitativ kunskap i segregationskartläggningen och möjliggöra inblick i invånarnas uppfattningar hur de ser på sina möjligheter i Finspång kommun.

7.1 Organiserade intervjuträffar

De organiserade träffarna skedde vid fem unika tillfällen. Tre av dessa skedde i Bergska skolan med tre olika målgrupper. De andra tillfällena var i moskén i området Dunderbacken och i Byrådets lokal i Rejmyre. Deltagarna har bjudits in till intervjuträffarna genom att information gått ut genom kontakter och verksamhetsansvariga för fritidsgården, moskén, studiefrämjandet/arbetsmarknadsenheten. Kontakterna har kommunicerat med deltagare genom mejl och genom att de publicerat information om intervjuerna i lokaler och på intranät.

I Bergska skolan skedde det första tillfället den 16 februari 2022. Deltagande var främst elever från introduktionsprogrammet, men även två från byggprogrammet och en från gymnasiesärskolan. Här deltog totalt 20 personer i åldrarna 15–25 år, varav åtta kvinnor och 12 män. Det andra tillfället skedde den 17 februari 2022, i lokaler som inrymmer Komvux. Dessa deltagare har försörjningsstöd och var från ungdomsverksamheten (målgruppen UVAS). Här deltog tio personer i åldrarna 18–25 år, varav en kvinna och resterande män. Det andra tillfället skedde samma dag men med Bergska skolans gymnasieelever. Här deltog tio elever i åldrarna 17–20 år, varav sju kvinnor och tre män.

I moskén i Dunderbacken utfördes den organiserade intervjuträffen den 18 februari 2022 med tio män i åldrarna 40–75 år. Majoriteten av deltagarna var utlandsfödda och arbetslösa vid intervjutillfället. Eftersom majoriteten av deltagarna inte hade svenska som modersmål översatte en av medarbetarna på Urban Utveckling frågorna till somaliska och en av deltagarna översatte svenska till arabiska. Detta möjliggjorde att så många som möjligt kunde delta i samtalet. Intervjutillfället i Byrådets lokal i Rejmyre skedde den 16 februari 2022, där två representanter från Byrådet deltog. Ena representanten var ordförande och den andra var styrelsemedlem.

Intervjuträffarna har inletts med kortfattad information om segregationssituationen i kommunen utifrån statistik och/eller intervjusvar från kommunanställda.

Anledningen till detta var att möjliggöra för deltagarna att ifrågasätta och granska kvantitativa data och fånga upp deras unika perspektiv och resonemang. Det tydliggjordes för deltagarna att arbetet inte kommer resultera i riktlinjer för kommunens arbete eller generera direkta insatser, men att responsen från intervjun kommer att tas i beaktning vid eventuella insatser mot segregationen i kommunen. Slutligen har alla deltagare informerats om att de kommer att vara anonyma i studien.

7.2 Spontana platsintervjuer

Som komplement utfördes spontanintervjuer vid två tillfällen. Den första utfördes i Rejmyre den 16 februari 2022 mellan klockan 15.00 och 17.00, där tio invånare deltog. Det andra tillfället var i Finspång centrum den 18 februari mellan klockan 10.00 och 12.00 där cirka 25 invånare deltog.

7.3 Sammanställning

Totalt sammanställdes över 100 intervjuer. Resultatet kommer att presenteras tematiskt efter: behov, bostad, utbildning och arbetsmarknad, politik och samhällsdeltagande, trygghet och områdesupplevelser. I sammanställningen presenteras generella mönster samt om avvikelser i svaren kopplat till målgrupperna.

7.3.1 Behov

Temat presenterar behov som uttrycktes i relation till att bo i kommunen. Inom temat uttalar sig respondenterna bland annat om områdets attraktivitet, utbud av mötesplatser, aktiviteter, kollektivtrafik samt verksamheter.

Sommarperioden i Finspång ansågs av majoriteten vara den årstid då det är bäst att leva i kommunen. Grönområden, natur och landskap tryckte många på som viktiga attribut i kommunens attraktivitet. Bland vissa respondenter uttrycktes önskemål om att utemiljöerna i kommunen skulle rustas upp, bland annat av bänkar intill parker och spontanidrottsytor. Fördelarna med att bo i kommunen minskas under vintertid då det enligt större delen av respondenterna råder brist på aktiviteter och mötesplatser. Unga respondenter upplevde generellt stor brist på mötesplatser som är anpassade efter dem.

Bland gymnasielever nämnde många att de hellre är hemma hos någon klasskompis i brist på andra verksamheter, lokaler eller aktiviteter i kommunen. Några nämnde att de ibland kan sitta kvar i skolan fram till klockan 18 men att de gärna hade varit kvar där längre. Biblioteket som tillhör Bergska skolan är stängt om inte eleverna kommer dit med en lärare, eleverna berättade att de vore önskvärt att det var öppet ändå. En från introduktionsprogrammet uttryckte: "Var vi än går så blir vi bortskjutade av någon. Men vi har ju ingenstans att vara, så då blir det att man stannar hemma".

Unga respondenter nämnde Joan's och O'learys som befintliga mötesplatser i kommunen. Dock poängterades att dessa ställer ekonomiska krav och beskrevs som dyra och bristfälliga. "Grillen" är en ett annat alternativ, här samlas enligt respondenterna en majoritet av unga för att umgås. Några önskade sig ett kafé inriktat mot ungdomar och en föreslog att eftersom det är populärt med videospel skulle det kunna erbjudas videospelskvällar på Bergska skolan. Att bada och träna anses vara de aktiviteterna som är tillgängliga för unga i dagsläget. Övergripande menade många respondenter att det finns bra möjligheter till aktivitet som sportintresserad, men att det saknas

alternativ för de som inte är det. Unga kvinnliga respondenter upplevde även idrottsföreningslivet som riktat mot män. En av dessa beskriver det som att ”det känns stängt” och att idrottsföreningarna bara är tillägnade killar. Långgolf och minigolf nämns också som förekommande aktiviteter, men dessa upplevs inte som attraktivt bland respondenterna. Bland de som bor i Rejmyre beskrevs en närhet till det som behövs bland äldre och barn, men att det fattas saker att göra för tonåringar och unga vuxna. Både yngre och äldre respondenter efterfrågade fler verksamheter som blomsterhandel, butiker och restauranger. Många äldre efterfrågade ett mer levande centrum där man kan mötas på en fika eller för att äta lunch eller middag.

Samtalen kring bristfälliga mötesplatser och aktiviteter sammankopplades ofta med tillgänglighet i kollektivtrafiken. Flera, från alla målgrupper, menade att transport är en viktig fråga och att det finns ett behov av tätare bussförbindelser på eftermiddagar, kvällar och helger samt fler hållplatser. Respondenterna från Byrådet i Rejmyre nämnde att körkort är av största vikt för att kunna transportera sig inom Rejmyre. Att kollektivtrafiken slutar gå innan skolan har tagit slut gör det svårt för elever att ta sig hem av egen hand från Finspång. Ett behov finns för att synkronisera busstrafiken med skoltider.

Bristen i kollektivtrafiken ställer krav på respondenternas planering och upplevs därför vara en utmaning. En gymnasielev berättade att den var helt beroende av skjuts medan vissa menade att de kan ta bussen till skolan men inte hem, eftersom bussen har slutat gå när skolan är slut. En elev som arbetar inom restaurangbranschen i Norrköping beskrev att det var svårt att ta sig hem till Finspång då den sista bussen går klockan 02 men att arbetet kan sluta senare än så. Att resa kollektivt ansågs även vara en ekonomisk utmaning bland alla målgrupper. Att söka arbete i närliggande kommuner ansågs som möjligt eftersom deltagarna verkar kunna övernatta en natt hos släkt eller vänner, men i längden menade respondenterna att det blir det ohållbart ifall de inte får bostad i kommunen som arbetstillfället finns i.

Många unga respondenter som inte ännu har körkort planerar på att göra det när tillfälle sker. Dock oroar de sig för dyrare drivmedelspriser. Parkeringen intill Bergska skolan blev nyligen betalparkering, vilket blir en begränsning för eleverna. Önskemål som uttrycktes var att parkeringen skulle vara gratis igen och att den ska asfalteras. I Dunderbacken och intilliggande områden finns det enligt respondenterna en brist på besöksparkeringar och parkeringsplatser för rörelsehindrade.

Flera respondenter från introduktionsprogrammet upplever att det råder brist i kommuners utbud av vård och omsorg. Anledningen till detta är långa väntetider, få sjuksköterskor och svårighet att nå socialtjänsten eftersom dessa ofta beskrevs vara i möten när respondenterna försöker få kontakt med dem. Däremot menar respondenterna att när kontakten väl är tagen får de ett gott bemötande och svar på sina frågor. Två gymnasielever menade att det finns ett behov av att förbättra Ungdomsmottagningen och ungdomspsykiatrin eftersom de upplevde ett dåligt bemötande från personal och långa väntetider. En elev uttryckte: ”är man självmordsbenägen så tar det ett år innan man får hjälp”.

7.3.2 Bostad

Det andra temat behandlar hur respondenterna upplevde boendemöjligheterna i kommunen. I intervjuerna med ungdomarna låg fokuset inte på boendefrågan eftersom det finns mer relevanta ämnen för den målgruppen.

En majoritet från intervjuerna i Rejmyre menade att det saknas olika typer av upplåtelseformer, speciellt kring lägenheter eftersom de flesta respondenterna bor i villor och radhus. Flera av de äldre respondenterna påpekade att det kommer bli jobbigt att bo ensam i en villa och att de hellre skulle vilja bo i en mindre lägenhet. En respondent berättade att det är relativt lätt att köpa en bostadsrätt men att det däremot är svårt att sälja. Byrådet uttryckte att lägenheterna i Rejmyre är för dyra och detta gäller även för serviceboendet. Även de nämnde de att individer som bott i stora villor inte har möjlighet att bosätta sig i mindre lägenheter eller på serviceboendet på grund av detta.

Bland respondenterna från moskén ansågs det vara svårt att få tag i stora och överkomliga lägenheter. De upplevde att även privata fastighetsägare renoverar och höjer hyran, vilket försvårar deras situation som arbetslösa. En deltagare menade att 60–70 procent av beståndet höjt hyran mycket de senaste åren med anledning av renoveringar. En av deltagarna hade fått sin hyra höjd med 4000 kronor per månad under en treårs-period till följd av detta. En respondent nämnde att han bor med sin familj som är nio personer på 90 kvadratmeter. Fastighetsskötseln beskrevs som att den gradvis blivit sämre under de senaste åren. Dessutom menade en annan att levnadskostnaderna har ökat, vilket kan antas försvåra livssituationen.

Även i spontanintervjuerna vid centrum menade en respondent att kommunen behöver fler större lägenheter. En annan upplevde det som relativt lätt att få sin första lägenhet och att det underlättar enormt om man har en fast inkomst eftersom det finns fler privata hyresvärdar. Däremot berättade många från introduktionsprogrammet att deras upplevelse av bostadsutbudet är att det är svårt att slå sig in i den nuvarande bostadsmarknaden. Flera hade uppfattningen om att det tar flera månader att få en lägenhet. De områden som dessa respondenter tror att de har störst chans till ett hyreskontrakt är i Hårstorp, Storängen och Dunderbacken. De poängterade även att dessa lägenheter skick är relativt slitna.

7.3.3 Utbildning och arbetsmarknad

Det tredje temat berör invånarnas upplevelse kring utbildning och arbetsmarknad i kommunen. Det som framkom som en viktig aspekt i många samtal var att körkort är av yttersta vikt dels för att kunna få arbete, dels för att kunna ta sig till arbetet. Likt det som framkom i tidigare tema ansågs kollektivtrafiken vara bristfällig även i koppling till dessa frågor. Generellt menade många respondenter att största möjligheten till arbete är inom industri och vårdsektorn. Dock krävs kontaktnät samt gymnasieutbildning för att få dessa arbeten. Här menar många unga att det behövs större utbud av sommararbeten och feriejobb eftersom detta är en viktig väg in på arbetsmarknaden. Det största behovet bland respondenter från mötestillfället vid moskén berörde sysselsättning och arbetsmöjligheter på Finspångs arbetsmarknad. Majoriteten ansåg att de var i behov av effektivare stöd gällande detta. Kring utbildningsfrågan fanns det en viss uppdelning mellan målgrupperna.

Bland de unga respondenter som varken studerar eller arbetar ansågs det att barriären till arbetsmarknaden är hög och likaså kraven på utbildningsnivå. Det konstaterades att utvecklingen de senaste decennierna går mot att arbetsgivare inte utbildar sina anställda utan att arbetstagare ska vara färdigutbildade och redo för arbete direkt vid anställningsstart, vilket anses vara ett stort hinder. En manlig respondent menade att utbildning är bra i den utsträckning att han får lära sig läsa och skriva, men att det i övrigt är lönlöst med vidare utbildning. En kvinnlig respondent uttryckte hopplöshet inför att alla yrken kräver någon form av utbildning, oftast minst fullständiga gymnasiebetyg. Det nämndes att det saknas engagemang bland lärare och att de "är där bara för att vara där".

Bland gymnasieelever var inställningen till utbildning starkt positiv och många ansåg att de hade goda förutsättningar i livet och att få arbete i kommunen. Att studera gymnasieutbildning ansågs vara kutym i elevernas kretsar, där nästan alla deras kompisar har valt att studera vidare. Däremot påpekades det bland eleverna att vikten av utbildning är överdriven för att kunna leva ett fullgott liv. Många var även positivt inställda till universitetsutbildning. Det optimala ansågs av eleverna vara att kunna bo kvar i kommunen för universitetsutbildning men de flesta ser att det är aktuellt att flytta för att kunna gå attraktiva utbildningar.

Även respondenter från introduktionsprogrammet ställer sig positiva till utbildningen i kommunen, dock ansågs vissa gymnasieprogram inte vara tillfredsställande. Här fanns en viss uppdelning bland respondenter från introduktionsprogrammet kring balansen mellan teori och praktik i utbildningarna. Vissa menade att det läggs för stor tonvikt på teori medan andra menade att det är viktigt för att kunna få arbete och studera vidare. Generellt ansågs utbildningsutbudet vara begränsat i förhållande till arbetsmarknaden i kommunen. Fordonsprogram efterfrågas samt praktiska och yrkesinriktade utbildningar. De utbildningar som respondenterna kopplade direkt till arbetsmarknaden i kommunen var undersköterska, barn och fritid och kanske teknik (för anställning på Siemens). En kvinna ifrågasatte varför gymnasieutbildning inte är tillgänglig för dem som är över 20 år, hon menade att om en person skaffar barn och är föräldraledig under sin utbildning kan personen inte gå tillbaka till sitt gymnasieprogram. Värt att notera är att det finns Komvuxutbildningar i kommunen, dock verkar denna information kanske inte nå ut till tänkt målgrupp.

Bland respondenter i moskén var ett återkommande resonemang att SFI och språkundervisningen är bristfällig. Upplevelsen var att språknivån kommer upp till en viss gräns och att det därefter blir hänvisade vidare till arbetslivet för att vidareutveckla sitt språk. Det diskuterades om att det saknas olika nivåer av språkundervisning. Lärare ansågs sakna rätt kompetens för att undervisa. Respondenterna menade att de inte får träna på det svenska språket i tillräckligt stor omfattning, en respondent sa: "Det är när man pratar språket man lär sig språket." Förutom detta ansågs det saknas yrkesförberedande utbildning som lärlingsprogram eller annan som riktar sig mot hantverkar- och praktiska yrken. Generellt upplevde dessa respondenter stora ekonomiska utmaningar och att bristen på arbetstillfällen gör det svårt att etablera sig i det svenska samhället. Detta uttrycktes som en av de viktigaste frågorna för respondenterna. Många upplevde att den kommunala organisationen enbart är tillgängliga genom kontakter och att procenten av anställda som är utrikesfödda endast är två till tre procent. En menade frustrerat att det är för kommunens bästa att fler borde få jobb "det är bättre för oss och kommunen att jobba än att ta socialbidrag".

Respondenterna från Byarådet i Rejmyre menade att åldringshemmet och ”Hära” är stora arbetsgivare, utöver det så pendlar de flesta till Finspång eller Norrköping. Turism är också något som tidigare lockat folk till Hantverksbyn och Kanotbasen. Det uttrycks att potentiella arbetstillfällen kopplat till turism är av vikt kring möjligheter att anordna sommarläger för idrottsföreningar eller skolklasser under somrarna, ett hinder kring detta är att vandrarhemmet inte har tillstånd att ha övernattande gäster. Planer finns på att få tillstånd till husbilsparkering som ett sätt att locka fler turister.

Bland de äldre respondenterna vid spontanintervjuerna i Rejmyre var uppfattningen generellt att vara god och att pendlingsmöjlighet finns för de som vill. Däremot kan denna bild vara missvisande då många av dessa var äldre respondenter som inte varit i kontakt med frågan på många år. Det uttrycktes bland övriga att det finns ett behov av praktikplatser, vilket verkar ha avtagit för de som är verksamma inom hotellbranschen. Vid spontanintervjuerna vid Finspång Centrum berättade flera respondenter att det är relativt lätt att få arbete, däremot med utgångspunkt från att individen har rätt förutsättningar som tidigare nämnt är körkort och gymnasieutbildning. De yrken som nämndes som tillgängliga var inom industri och vård. En person som arbetar inom vård och omsorg sa att det råder brist på personal. Det saknas arbetsmöjligheter inom service i Finspång, för att arbeta med detta behöver individer pendla till Norrköping eller Linköping.

7.3.4 Politik och samhällsdeltagande

Temat berör upplevelse av samhällsdeltagande och politik bland respondenterna. Majoriteten upplevde inte sig som delaktiga i kommunens utveckling. Bland unga som varken studerar eller arbetar var den generella upplevelsen att det krävs organisering med en ledare som samordnar en grupps intressen eller hjärtefrågor för att kunna påverka över huvud taget. I allmänhet ansågs utvecklingen i kommunen gå för sakta. Även bland gymnasielever ansåg detta var ett problem. En respondent exemplifierade detta när han själv, tillsammans med en vän, satte upp egna nät på basarketkorgen efter att kommunen inte åtgärdade detta på över ett år.

Även respondenter från introduktionsprogrammet upplevde att de inte kände sig delaktiga i kommunens utveckling och att information gällande vad som händer sällan når dem. Några menade att den gången de kände sig delaktiga var vid ett tillfälle då kommunen skickade ut enkäter, eftersom de då kände att de fick sin röst hörda. De menade att de får information kring vad som händer i kommunen främst från lärare, bekanta eller sociala media. En del respondenter nämnde att de ville flytta från kommunen.

I samtalen vid moskén uttryckte respondenterna att de känner sig som tredje klassens invånare och att de inte heller blir respekterade inom familjen eftersom de inte har förvärvsarbete. Kring frågan om de känner sig delaktiga i kommunens utveckling ropade en respondent snabbt ”Nej!”. Många menade att de kände sig stressade över sin situation och mår psykiskt dåligt när de inte kan försörja sig och sin familj.

För information kring vad som händer i kommunen ansågs sociala media vara en viktig kanal bland majoriteten av respondenterna utifrån alla målgrupper. I spontanintervjuerna vid Rejmyre upplevde huvudparten av respondenterna att de var väl

informerade om utvecklingen i kommunen. Den främsta informationskällan som nämndes var tidningen NT och i samtal med övriga invånare.

7.3.5 Trygghet och områdesupplevelser

Kring upplevelsen av trygghet och områdesupplevelser beskrevs vissa områden som mer otrygga än andra, där målgrupper hade olika utgångspunkter. Otryggheten var vanligare bland kvinnliga än manliga respondenter. I intervjun med byrådet i Rejmyre berättades att bakom Coop vid kyrkan är otryggt på kvällar eftersom det är många ungdomar som hänger där. De menade att skadegörelse av exempelvis bågskytteklubben är en påföljd av tristess. I spontanintervjuer vid Rejmyre framkom att de flesta respondenterna kände sig trygga i området, men att det pågår en negativ utveckling. Även dessa nämner platsen bakom Coop som otrygg och att det ryktas om narkotikaförsäljning. Någon nämnde att det kan bli slagsmål på Bergslagstorget när det är mörkt. En person nämner att Rejmyre känns bortprioriterad i relation till tätorten Finspång.

Bland unga som varken arbetar eller studerar uttrycktes en upplevelse av de olika områdena i kommunen som liknande i avseende av trygghet. En uttalade det som "same shit...". Det finns dock vissa platser som inte ska besökas under kvällstid, platser som inte har uppsyn och gångstråk med bristfällig belysning. Under broarna nämns som en av dessa platser. En respondent menade att trygghetsvandrare inte rör sig på gångstråken eftersom de känner till platsen och inte vill gå där. Det fanns en skillnad i upplevelsen mellan män och kvinnor där kvinnorna upplevde större otrygghet på kvällar när det är mörkt. En respondent menade att det har skett en ökning av brott de senaste åren gällande våld och narkotika.

Vissa gymnasielever uttryckte en generell otrygghet i Finspång. Majoriteten undviker speciellt områdena Dunderbacken och Nyhem där det verkar ha skett flertal incidenter som våldtäkter och misshandel. Dessa incidenter menade respondenterna bidrar till varför de inte vill vara i dessa områden. Även Hårstorp och Finspång centrum är platser som nämns som särskilt otrygga. Speciellt på helger upplevs centrum vara en stökig plats med berusade individer och missbrukare. En gemensam bild är att det tar lång tid för polisen att komma fram ifall det händer något. Respondenterna uttalade en viss tveksamhet till att det fanns poliser stationerade i Finspångs tätort. En deltagare menade att det kanske finns en eller två men att det behöves fler. En respondent sa att det sker misshandel varje helg. Narkotika upplevs vara lättillgängliga och är vanligt på hemmafester. De vanligaste preparaten som nämns är kokain, MDMA och cannabis. En deltagare säger "Finspång är ju känt för sina droger". Dock menade vissa gymnasielever att det är vanligare i högstadiet och att det fasas ut i gymnasiet. Vissa respondenter sa att öppen droghandel sker på skolorna men inte i resten av Finspång.

Från introduktionsprogrammet menade en respondent att det finns större skillnader i Dunderbacken och Hårstorp i jämförelse med övriga områden i kommunen. Två respondenter menade att det finns märkbara skillnader mellan "gula och röda" Nyhem, där de röda refererar till bostadsrätter där det bor äldre inrikes födda pensionärer och gula refererar till hyresrätter med en hög andel utrikes födda. Gula Nyhem beskrivs som laglöst och stökigt medan Röda Nyhem beskrivs som en plats "där vanligt folk bor". Dunderbacken nämns också som ett problematiskt område som uppfattas som nedgånget. Tjejerna i gruppen upplever sig otrygga på kvällen. En plats som

pekas ut är centrum under kvällar och helger där det är vanligt med bråk och narkotikahandel relativt öppet. Några respondenter menar att ungdomar smällar smällare vid Hörnan (fritidsgård), och att detta också är en otrygg plats. Generellt menar respondenterna att belysningen i kommunens områden behöver bli bättre. För övrigt beskriver de flesta sig som trygga. De menade att rykten om narkotika sprids genom sociala medier och lokaltidning men att många inte ser det öppet.

Generellt upplever sig respondenterna från intervjun vid moskén sig som trygga i sina bostadsområden och i kommunen. En deltagare uttryckte sig ”Det är jättefint i Finspång.” Däremot finns platser som upplevs som otrygga på kvällarna där det är bristfällig belysning. Särskilda områden har lägre hyror vilket respondenterna menar avspeglar sig i gruppen av hyresgäster. Områden som nämndes var Dunderbacken, Nyhem och Östermalm. En respondent sa: ”Nyhem och Östermalm är för flyktingar.” På frågan om de vill flytta och om det finns möjlighet svarade många att de har svårt att fantisera om det eftersom det krävs en mycket hög inkomst för att kunna flytta till andra områden. Många respondenter saknar de lekplatser som tidigare fanns i Dunderbacken som försvann till följd av renoveringar. Fastighetsbolaget har lovat att anlägga nya lekredskap men det har de inte gjort än.

Vid Finspång centrum berättade några respondenter att Finspång har det bättre än många andra kommuner när det kommer till trygghet. En menade dock att de inte vill släppa ut barnen för att leka på grund av att det känns otryggt. Livskvalitén beskrivs som ojämlig mellan kommunens olika områden, Dunderbacken och Hårstorp beskrivs som platser med sämre förutsättningar än resterande områden. En respondent reflekterade över att ryktesspridning skapar en distansering till dessa områden.

8. Omvärldsanalys

I undersökningen av statistik och intervjuer har det framkommit att frågor som rör transport, bostäder, arbetsmarknadsintegration, delaktighet samt mötesplatser för unga vuxna är viktiga utgångspunkter i kommunens fortsatta arbete för att minska och motverka segregationen i Finspång. Detta avsnitt belyser exempel från hur kommuner med liknande utmaningar som Finspång hanterat dessa frågor.

8.1 Bostad och transport i Söderköping

Söderköpings kommun i Östergötland har upplevt en kontinuerlig tillväxt sedan 1970 och delar geografiska drag med Finspångs kommun. Söderköping är en pendlarort där mer än hälften av arbetskraften pendlar över en mil för att ta sig till arbetet. Kommunen är något större än Finspång med sina 14 000 invånare och har en liknande andel förvärvsarbetande. De tre ledorden för Söderköping kommuns uppdrag är: attraktionskraft, tillväxt och hållbarhet (Söderköping kommun, 2017).

Söderköping har arbetat med rumslig kvalitet, vilket menas att bevara och vårda de kvaliteter som gör Söderköping tilltalande. Rumslig kvalitet handlar inte bara om kvaliteten på människor och turister, utan också om investerares och byggares intresse för stadsutveckling. Det första steget i att förbättra stadens rumsliga kvalitet är att identifiera och ta itu med dessa fyra element: förväntningar, dimensioner, mix och attraktioner. Det är särskilt fascinerande eftersom det innebär att förbättra egenskaperna som gör en stad unik samtidigt som den bevarar och underhåller de saker som är mest väsentliga för invånare och potentiella inflyttare. I Söderköping är Göta kanal ett exempel där Söderköping blir attraktivt i och med förädlingen av Göta kanal genom att göra det tillgängligt för boende och besökare (Ibid, 2017).

I Söderköping kommun har man sett en ökad tillväxt av unga högtutbildade eftersom attraktionen fanns inom det befintliga bostadsutbudet. Söderköping bedömde att det är av vikt att satsa på bostadsutbudet eftersom kommunen bedömde att det skulle vara ett incitament att få unga högtutbildade att flytta till alternativt tillbaka till kommunen. Därtill finns det en önskan hos kommunen att förtäta staden för att utöka servicenivån i kommunen genom att attrahera nya företag. Detta vill man uppnå genom att ha god planberedskap (Ibid, 2017).

Vad avser transport karaktäriseras kommunen av att vara en pendlingskommun. Kommunen har anammat denna bild och skapat strategier för att underlätta för pendlarna som arbetar främst i storstäderna Norrköping och Stockholm. Strategierna utgår från olika typer av pendlare för att få en förståelse för vilka förutsättningar som existerar samt vilka åtgärder kommunen behöver genomföra (Ibid, 2017).

8.2 Arbetsmarknadsintegration och transport i Gnosjö

En kommun som har arbetat flitigt med nysvenskar är Gnosjö kommun. I kommunen har drygt nio av tio utrikesfödda arbeten. Likt Finspångskommun är Gnosjö något mindre avseende till befolkningsstorlek. Med cirka 9600 personer har kommunen vunnit för femte året tillväxtpriset i Jönköpings län. Kommunens framgångsrika strategi bygger på att man har förvarat kapital i goda tider för att arbeta med kompetensutveckling för att angripa vid utmanade perioder. Därtill är Gnosjö en kommun som är ett av landets högst rankade vad avser företagsklimat i hela Sverige. Detta beskrivs genom Gnosjös egna Gnosjöandan Entreprenörskaps Centrum (GEC) samt

Gnosjö Science Park som arbetar för att utveckla kommunens näringsliv. Genom att etablera GVGVV eller Gnosjöregionen, ett samarbete mellan Gnosjö, Gislaved, Vaggeryd och Värnamo där kommunerna gemensamt har sökt en gemensam plattform där de kunde dela idéer och marknadsföra sig efter att ha bestämt sig för att locka folk till sina respektive kommuner. Små företag tycker att det är enklare att använda denna plattform. När Gnosjöandan beskrivs läggs särskilt fokus på den grundade policy vilket är att samarbeta med sina lokala affärsgrannar snarare än att se varandra som rivaler. Denna typ av samverkan mellan företag har resulterat i ökat välstånd i kommunen genom kompetensutveckling och utbyte av idéer (Svenskt Näringsliv, 2019; Gnosjö kommun 2022).

Gnosjö har fått stor uppmärksamhet för sin sysselsättningsintegration. Det märks i andelen förvärvsarbete, där 90 procent av de i födda i Sverige är förvärvsarbete och 73 procent är utrikes födda, jämfört med 85 procent respektive 64 procent i Sverige. Den disponibla inkomsten för utrikesfödda svenskar är också större än riksgenomsnittet, där Gnosjöborna tjänar 201 000 kronor mot 192 800 kronor i hela landet (Westerlund, 2022). Genom ett tätt samarbete med kommunen har GEC samt Gnosjö Science Park skapat skraddarsydda utbildningar för arbetstagarna. Genom att tillämpa detta initiativ bedömer kommunen att det har resulterat i att fler utrikesfödda har kommit ut på arbetsmarknaden. Den snabba utvecklingen på arbetsmarknaden för utrikes födda, beror i största mån på att kommunen har minskat kraven på att få ett arbete och anpassat efter individer (Gnosjö kommun, 2022; Omni, 2022). Dessa initiativ kan tillskriva den framgångsrika integrationsetableringen i Gnosjöns arbetsmarknad. Därtill har eftersträvar arbetet efter att utveckla språkinläring genom att utveckla utrikesföddas sociala nätverk vilket i sin tur stärker integration. Olika metoder har använts för att framgångsrikt integrera människor som inte behärskar svenska, interna kompetensuppbyggnader har varit ett effektivt tillvägagångssätt för vissa och att utbilda sina anställda har man i vissa fall företag kunnat halvera sin personalomsättning (Gnosjö kommun, 2022; Mellergårdh, 2021). Gnosjö kommun framhåller behovet av integration på arbetsmarknaden, samt kommunikation. Alla ska kunna utnyttja kollektivtrafiken eftersom de är viktiga för alla. Kollektivtrafiken är särskilt fördelaktig för människor som reser både in och ut ur Gnosjö. Högre andelar av den totala befolkningen kan på sikt leda till en snabbare befolkningstillväxt, vilket också är en viktig komponent i ekonomisk expansion.

Industrieföretaget Laserkraft är ett praktexempel i hur man kan integrera individer som står långt från arbetsmarknaden som har en utrikesfödd bakgrund. Företaget har sin geografiska utgångspunkt i Bredaryd, Gnosjöregionen och har blivit omskrivet i vilka metoder som företaget har implementerat för att integrera utrikesfödda. Laserkraft är ett plåtbearbetande företag och har under 2020 sätt en expansiv period där företaget har haft en ökad omsättning på 30%, vilket har resulterat i ett behov av att öka sin arbetskraft. En utmaning som Laserkraft har stött på har varit en hög personalomsättning. Därtill hade företagets personal med en utrikesfödd bakgrund språksvårigheter vilket resulterade i ett behov av att hitta alternativa tillvägagångssätt. Laserkraft bestämde att företaget i synnerhet skulle investera i mjuka värden för att höja både kompetens samt öka trivselsn på företaget. Laserkraft har cirka 90 personer anställda varav 43 % av personalen har en utrikesfödd bakgrund med 12 olika nationaliteter. En metod företaget anammade var genom att validera sin personal. Mikael Norin som har ansvar för HR- och produktionsteknik på företaget berättade att företaget ” såg att flera av våra kollektivanställda hade väldigt dålig

svenska, de förstod inte frågorna och ett par av dem kunde inte ens läsa” (Mellergårdh, 2021).

Mikael har även sett att det är väldigt svårt för sin personal att inte våga berätta att man har svårigheter i att berätta om man har svårt att läsa och skriva. För att underlätta och integrera sin personal har Laserkraft implementerat bilder i stället för text vid maskinerna för att bemöta språkförbristning. Mikael konstaterar att ” en bild kan ju alla förstå”. Det har i sin tur resulterat i att Laserkrafts investering i de mjuka värden har ökat integrationen på företaget men även höjt trivseln och halverat personalomsättningen (Ibid, 2021).

8.3 Mötesplatser och lokala föreningsliv för unga i Linköping

UngPuls är en kommunal verksamhet som primärt är verksamma i de tre segregerade stadsdelarna, Ryd, Skäggetorp och Berga i Linköpings kommun. Ryd är en av de större stadsdelarna i Linköping där en stor del av de boende är studenter. Området har en hög andel hyresrätter med många studentbostäder. Däremot finns en tydlig socioekonomisk uppdelning mellan områdena i Ryd. I Skäggetorp bor många som lever i socioekonomisk utsatthet, med hög arbetslöshet och utanförskap. Polisen har klassat Skäggetorp som ett särskilt utsatt område och vissa upplever området som mycket otryggt. Det är många som väljer att flytta från området om möjlighet finns (Linköping kommun, 2020).

Det finns även stora problem med bristfällig skolgång i området (Ibid, 2020). Berga har ett fördelaktigt läge i kommunen med goda kommunikationer. Det finns ett blandat bostadsutbud i området och bostadsbeståndet fortsätter att utvecklas med nybyggnationer. Segregationen är dock tydlig i Berga, där vissa områden präglas av en hög arbetslöshet och trångboddhet. I Linköpings åtgärdsplan beskrivs att många invånare lever i utanförskap och behöver hjälp med att integreras i samhället. Det finns en upplevd otrygghet i området samt problem med skolsegregation.

Syftet med UngPuls verksamheten är att stötta unga i Linköpings kommun att självständigt eller i samverkan med andra organisationer vara aktiva i det lokala föreningslivet. UngPuls stöttar i synnerhet med coachning och matchning av aktiviteter. Likaledes har ungdomar och unga vuxna en enorm frihet av att skapa egna aktiviteter som utgår från deras intressen. Verksamhetens arbete bygger på frivillighet och erbjuder aktiviteter för invånare mellan 13–25 år. Samtidigt har organisationen varit en mötesplats stödjande unga som varken arbetar eller studerar (UVAS). Verksamheten är stående aktiviteter för denna målgrupp, detta kan exempelvis vara stöd i att skriva ett CV, komma i kontakt med myndigheter samt samtalsstöd (Karlsson, 2017).

8.4 Mötesplatser och meningsfulla aktiviteter i Malmö

I det strukturfondsfinansierade projektet SÖM Fosie har stadsdelen Fosie i Malmö fokuserat på just informella mötesplatser. Vad som är intressant i detta fall är att det inte bara är Malmös kommunala bostadsbolag som varit med i samverkan, utan främst privata fastighetsägare, då de är i majoritet i bostadsområdena i stadsdelen. Bland mötesplatserna som har etablerats i stadsdelen är Lilla Växthuset, en mötesplats för ungdomar mellan 16–20 som har byggts upp genom en demokratisk process utifrån ungdomarnas egna intressen och önskemål, och som sedan drivits med en stark medverkan av ungdomarna själva. Det uppmärksammades att det fanns brist

på meningsfulla aktiviteter för ungdomar och att man genom satsningen ville skapa en mötesplats baserad på ungdomarnas egna villkor (Grander, 2012, s. 65).

På Lilla Växthuset har ungdomar kunnat möta sina vänner och andra ungdomar från stadsdelen genom att bland annat kunna spela in musik och lära sig att dansa. Samtidigt har det funnit möjligheter att komma i kontakt med representanter från utbildningsinstanser och arbetsgivare. I ett annat exempel i samma stadsdel har en ideell förening fått stöd att bedriva gym- och caféverksamhet med syftet att skapa möten mellan olika boende. I båda fallen har en privat fastighetsägare i bostadsområdet Hermodsdal ställt upp med subventionerade hyror och annat ekonomiskt stöd (Ibid).

8.5 Delaktighet och platsidentitet i Örebro och Gävle

I Örebro har det kommunala bostadsbolaget Örebrostäder anställt stadsdelsutvecklare i flera bostadsområden som arbetar för ökad delaktighet i boendet och stadsdelen. En viktig aspekt när det gällde inflytandefrågor är involveringen av barn och ungdomar och i Örebro arbetade man för att öka inflytande genom etablerat samarbete med fritidsgården för att nå ut till ungdomar. Det har även på flera andra sätt möjliggjorts möten mellan boende och politiker, föreningar och verksamheter bland annat för att genom dialog skapa bra grund för fysiska förändringar. En områdesgrupp som tar emot initiativ från boende och verksamma i området bildades för att skapa möjligheter till möten mellan boende, beslutsfattare och tjänstemän. Det etablerades även ett boråd som ska vara en länk mellan boende och bostadsföretagen. Rådet har månatliga möten och fungerar även som remissinstans där allt som kan påverka boende och boendemiljö ska hamna för synpunkter innan beslut fattas. Borådet drivs av Hyresgästföreningen med stöd av personal från kommunen och det kommunala bostadsbolaget (Grander, 2012, s. 61).

Ett annat exempel kommer från Gävle där det kommunala bostadsbolaget Gavlegårdarna under lång tid arbetat med ungdomar för att skapa ett område man trivs i, känner stolthet över och trygg i. I upprustningen av Andersbergs centrum har det fysiska arbetet med upprustningen löpt parallellt med sociala och kulturella satsningar som har syftat till att stärka de boendes identitet och självkänsla. Exempel på satsningar är Andersberg-ambassadörerna och läsprojekt på biblioteket där unga i samarbete med Gavlegårdarna och fritidsgården visar sig synliga och tillgängliga i centrum för att öka engagemang kring läsning (Grander, 2012, s. 71).

9. Förslag på rekommendationer för att minska och motverka segregation i Finspångs kommun

Utifrån den genomförda segregationskartläggningen dras följande slutsatser och förslag på riktning i det fortsatta arbetet för att motverka och minska segregation i Finspångs kommun.

9.1 Gemensam nulägesbild för förbättrad samordning

En aspekt som framkom i intervjuerna med tjänstepersoner var att det finns en uppfattning om att det råder en splittrad lägesbild kring segregationen i kommunen som de menar är baserad på individers subjektiva uppfattningar. Som nämndes tidigare menade vissa tjänstepersoner att det är för tidigt att hitta potentiella lösningar och flera ansåg att det finns ett behov av en gemensam lägesbild för att kunna fortsätta det strategiska arbetet. Vidare framkom det att det råder utmaningar kring sektors överskridande samverkan och en ineffektivitet samverkansgrupper. Denna bild överensstämmer med vad Gerell, m.fl. (2020) belyser som en benägenhet i det övergripande att arbetet kring att vända utvecklingen i utsatta områden till trygghet och delaktighet. De poängterar att ett väsentligt drag i hur samverkan utvecklas i praktiken är att det finns en svår relation mellan att samverkan kan låta självklar och naturlig samtidigt som den kan vara svår att förverkliga.

Vidare belyser Gerell m.fl. (2020) att en gemensam bild bland tongivande aktörer av hur situationen ser ut i ett område är grundläggande för att komma fram till vilka åtgärder som är lämpliga, vilka prioriteringar som bör göras och hur åtgärderna ska följas upp. De menar att det är sällan någon som motsätter sig idén om att samverkan måste komma till stånd för att utvecklas och för att tillsammans kunna nå de mål som föresats, problemet är att praktiken inte alltid är ordnad på ett sätt som underlättar samverkan. I intervjuerna med tjänstepersoner framkom det att samtidigt som det finns potential i Finspång kring samverkan i och med att det är en familjär och liten kommun är svårt att skapa ett systematiserat arbete kring dessa frågor eftersom det är personberoende. Politiken i kommunen sätter ramar, budget och målbilder där tjänstepersoner nämnde att det finns en politisk drivkraft. Satsningar på extratjänster och familjecentralen, bland annat, är något som har skapat förutsättningar för fortsatt utvecklingsarbete. Däremot framkom det att det bland vissa upplevs vara en otydlig arbets- och rollfördelning där en tydlig organisationsstruktur hade varit fördelaktigt i att effektivisera arbetet och vissa uttryckte en önskan om en tydligare riktning från politiskt håll. Det visade sig att de flesta tjänstepersoner inte har tagit del av någon form av integrationsplan eller direktiv för arbete mot segregation.

Ett pedagogiskt styrdokument som tydligt definierar roll- och ansvarsfördelning inom kommunen rekommenderas, för att möjliggöra samkoordinering. Eftersom det framkommit i intervjuer med tjänstepersoner att upplevelsen kring segregationsarbete är tungt att axla och att fler aktörer borde bli delaktiga föreslås vidare att utveckla den befintliga samverkansformen och bjuda in fler aktörer som kan underlägga arbetet.

9.2 Arbetsmarknad och utbildning - utöka förbindelser i kollektivtrafiken och med näringslivet

Gemensamma nämnare som tas upp bland tjänstepersoner och invånare är det finns outnyttjade potentialer i kommunen i dagsläget. Mot bakgrund av att kartläggningen belyser att skillnader i Finspång ökar mellan inrikes och utrikesfödda i arbetslöshet samt att många unga står långt ifrån arbetsmarknaden, finns det anledning att se över strategin för att utveckla insatser kopplat till arbetsmarknad och utbildning. För att stärka incitamenten för invånare att utbilda sig, för att utbildade ska bo kvar i kommunen, samt för att ha en fungerande arbetsmarknad finns det goda anledningar att stärka kopplingen mellan utbildning och näringslivet. Det finns potential i Tillväxt Finspång som redan påbörjats för att underlätta företagandet i kommunen och för att arbetslösa ska bli medvetna om vilka arbetsgivare som finns i kommunen. Därtill finns även potential i att utveckla samverkan mellan kommun och näringsliv, samt att inkludera utbildningsmöjligheter som matchar arbetsmarknadens behov.

Bland de som studerat eller studerar SFI uttrycktes ett behov av yrkessvenska för att kunna föra aktiva samtal, som i att prata språket för att lära sig språket i kombination med yrkesförberedande utbildning, som riktar sig mot hantverkar- och praktiska yrken. Att kombinera SFI med praktik som resulterar i validering föreslås som ett alternativ att möta detta behov. Arbetet bör göras i nära samverkan med, Arbetsmarknadscentrum, Arbetsförmedlingen, fastighetsägare, och det lokala näringslivet. Här kan det tidigare nämnda exemplet från, Laserkraft, Gnosjö kommun och Gnosjö Science Park som skapat skraddarsydda utbildningar för arbetstagarna, vara en inspiration. Genom yrkessvenska och praktik med validering möjliggörs bevis på kompetens och att etablera personliga relationer till potentiella arbetsgivare. Finspång förknippas oftast med industriarbete, enligt det som framkommit i intervjuer har det däremot utvecklats ett stort behov av att fler ska arbeta inom LSS och vården. Detta kan vara något att ta i beaktande.

En annan aspekt i arbetet med att tillgängliggöra arbetsmarknaden och utbildning för invånare i Finspång är att se över kollektivtrafiken och att utöka turtätheten, både inom kommunen och i relation till närliggande kommuner. Exempelvis framkom bland annat i intervjuerna bland invånare att det hade varit fördelaktigt att utöka pendlingsmöjligheterna till Norrköping och Linköping för att bredda arbetsmöjligheter. Här kan exemplet från Söderköping som tidigare nämnts vara av intresse. Söderköping karaktäriseras just av att vara en pendlingskommun där kommunen skapat strategier för att underlätta för invånare som arbetar i närliggande storstäder. Möjligheterna till regional samverkan kopplat till turtäthet mellan kommuner kan därav vara av fördel för Finspång.

9.3 Tydlig viljeriktning i bostadsförsörjningsprogrammet och kopplingen till skolsegregationen

Kartläggningen visar att kommunens socioekonomiska utmaningar främst är koncentrerade till tre olika områden; Storängen, Dunderbacken-Hårstorp och Nyhem. Vidare kan boende- och skolsegregationen som nämndes bland tjänstepersoner sammankopplas med invånares upplevelser av bostadsutbudet, att vissa områden är mer otrygga än andra samt den varierade synen på möjligheter inom utbildning och arbetsliv. Detta går att relatera till vad Holmlund m.fl. (2020) menar; att föräldrars utbildningsbakgrund är den avgörande faktorn för hur det går för elever i skolan. De ökade skillnaderna i skolresultat mellan skolorna i Sverige sedan början på 1990

talet förklaras med att elever med samma bakgrund oftare går på samma skola. Eftersom elever vanligen går i en skola nära hemmet och skillnaderna mellan bostadsområden ökar, ökar även skillnader i förutsättningar mellan skolorna.

Vidare påverkar det fria skolvalet även elevsammansättning i skolorna. Valet av en fristående skola hänger samman med elevförutsättningarna i den kommunala skolan i elevens bostadsområde. Elever med bättre förutsättningar väljer oftare fristående skolor, vilket ökar uppdelningen ytterligare. En ytterligare aspekt att relatera till Finspångs kommun är invånare upplever bristande kollektivtrafik, vilket påverkar förutsättningarna till mobilitet ytterligare i kommunen.

Att motverka skolsegregationen är viktigt för att skapa mer jämlika förutsättningar i tidigt skede och att motverka utanförskap i tidig ålder. Ett förslag är att inventera hur skolor är placerade i relation till områden med olika socioekonomiska förutsättningar samt vilka förbindelser som finns mellan dessa. Vidare, genom att ha en tydlig viljeriktning i bostadsförsörjningsprogrammet i att skapa förutsättningar för alla i kommunen att leva i goda bostäder kan ha en strategisk betydelse i detta avseende. Det tidigare exemplet som nämndes i Örebro kring områdesgrupper som skapar möjligheter till möten mellan boende, beslutsfattare och tjänstemän föreslås som ett sätt att förankra beslut kring boendemiljö. Vidare krävs uppmärksamhet på hyreshöjningar som sker till följd av upprustningar. Många bostäder i socioekonomiskt utsatta områden verkar ha ett behov av renoveringar och för att motarbeta risken av att personer inte klarar av hyreshöjningar föreslås en diversifierad hyressättning, för att hitta lösningar bristen på bostäder med överkomliga hyror.

9.4 Förbättrad information för ökad trygghet och minskad områdesstigmatisering

Att områden såsom Dunderbacken, Nyhem, Hårstorp och Finspång Centrum anses vara mer otrygga än övriga områden i Finspång är något som framhävs både i intervjuer med invånare och tjänstepersoner. I intervjusvaren kan tolkas att det finns en viss dissonans mellan huruvida invånare upplever att kommunen motarbetar otrygghet i kommunen jämfört med det som framkommit i intervjuer med tjänstepersoner och det pågående arbete som görs kring trygghet.

Ett exempel på detta är att vissa invånare menar att trygghetsvandrare väljer att undvika vissa platser på grund av att de är så otrygga och att polisen inte kan ta sig till vissa områden, medan tjänstepersoner menar att det finns ett etablerat EST arbete där polisen genomför regelbundna otrygghetsmätningar som ofta visar på grön nivå. Att det finns rasism och ryktesspridning kring bostadsområden reflekterade både respondenter från både tjänstepersoner och invånare över. Det exemplet som togs upp kring den ”röda och gula” Nyhem är ett exempel på hur diskursen kring dessa områden ser ut, uppdelning mellan ”vanliga” och ”stökiga” människor. Det som inte nämndes av tjänstepersoner men som togs upp bland invånarna är att droger och narkotika är lättillgängliga och att det sker en öppen droghandel på skolorna.

Att utveckla det pågående arbetet med trygghet och att förbättra informationen till invånarna kring detta kan vara fördelaktigt för att motarbeta ryktesspridning och områdesstigmatisering. Här föreslås bland annat mer representativa och kontinuerliga medborgardialoger och rundvandringar. Genom medborgardialoger skapas ett mer förankrat underlag kring vilka insatser som behövs göras och genom kontinuitet

möjliggörs systematisk utvärdering. Ett förslag är att ta kontakt med lokala hyresvärdar, som till exempel Vallonbygden eller Amasten, för att se hur de arbetar med trygghet i sina fastigheter. Att fokusera insatser på utsatta områden kan skapa positiva effekter. Dock behöver satsningar även ett holistiskt angreppssätt som ser till relationen mellan segregationens två poler, för att förändra såväl utanförskap som innanförskap. För att bryta segregation menar Gerell m.fl. (2020, s.90) att det krävs ett relationellt förhållningssätt där hela staden är med, och att kommunen bör ta en ledarroll.

9.5 Insatser för förbättrad hälsa och ökad delaktighet

Kommunen har attraktiva grönområden, natur och landskap som är uppskattade. Som nämndes tidigare beskrivs även Finspång som en familjär kommun där många känner till varandra, vilket också kommer upplevs som en styrka i att hantera utmaningar. Det som däremot benämns både bland tjänstepersoner och invånare är att brister inom samhällsdelaktighet och ett utbud på föreningsliv. Den statistiska kartläggningen visade även att valdeltagandet varierar utifrån RegSO område och är lägre bland utrikesfödda än bland inrikes födda, vilket indikerar bristande representativitet och risk för ökat utanförskap (Vetenskapsrådet, 2018, s.11–12). Vidare visar enkätundersökningen på att unga i åldrarna 16–25 har ett lägre välbefinnande index än resterande åldersgrupper.

Invånare och tjänstepersoner påpekar att mötesplatser för unga och ett mer inkluderande föreningsliv kan förbättras. Majoriteten av unga invånare från intervjustudien känner sig inte delaktiga i kommunen vilket överensstämmer med bilden tjänstepersonerna utgett, just att många i åldrarna 20–30 väljer att flytta från Finspång. I kommunens framtida arbete och utredning kring mötesplatser och föreningsliv kan aspekter såsom det som framkommit i intervjuerna med målgrupperna tas vidare. Ungdomsstyrelsen (2008) menar att öppna mötesplatser kan ses som ett verktyg för att fånga upp socialt utsatta ungdomar och förebygga kriminalitet och förbättra ungas livsval. Därtill bidrar öppna verksamheter till en positiv utveckling och möjliggöra genom att utveckling av nya intressen. Utsatta ungdomar är även den grupp unga som använder fritidsgårdar som mötesplats i störts utsträckning. Lilla Växthuset i Malmö är ett tidigare nämn exempel som kan vara av intresse i detta avseende. Det har varit ett lyckat initiativ för att möjliggöra meningsfulla aktiviteter och som byggts upp genom en demokratisk process utifrån ungdomars egna intressen och önskemål.

Vidare föreslås även förbättrad och mer tillgänglig information och kontakt med vården och psykiatrin. Att många unga intervjudeltagare menar att det är bristande i dagsläget i kombination med vad som framkommit i enkäten kring unga och hälsa, är detta något som bör prioriteras. Som nämnts inledningsvis hänger hälsa och segregation samman. Ett områdes socioekonomiska förutsättningar samvarierar med hälsorelaterade utfall så som dödlighet, självskattad hälsa och förekomst av psykiska besvär. Genom att fortsätta arbetet med att motverka och minska segregationen i Finspång genom ökad delaktighet, arbets-, utbildnings-, och boendemöjligheter möjliggörs även att hälsan i kommunen förbättras.

Referenser

Cras, Patrik. 2018. *Service i framtidens landsbygdssamhällen*. I: Nya visioner för landsbygden, Josefina Syssner (red.) 2018

Delmos. U.å. Segregationsbarometern, statistiklabbet. Hämtad 2022-03-09 från: <https://segregationsbarometern.delmos.se/labbet/#!/map?indicator=1&location=lan-05,kommun-0562&bg=0>

Delegationen mot segregation, 2021. *Segregation i Sverige – årsrapport 2021 om den socioekonomiska boendesegregationens utveckling*.

Forte, 2020. *Unga som varken arbetar eller studerar – en kartläggning och kunskapsöversikt*.

Gerell, Hallin, Nilvall & Westerdahl, 2020. Att vända utvecklingen- från utsatta områden till trygghet och delaktighet. Hämtad, 2022-03-17, från: <http://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:1422318/FULLTEXT01.pdf>

Gnosjö kommun. 2022. *Lägst arbetslöshet i hela landet*. Hämtad, 2022-03-17, från: <https://www.gnosjo.se/kommun--politik/nyhetsarkiv/2022/2022-02-08-lagst-arbetsloshet-i-hela-landet.html>

Gnosjö kommun. 2022. *Starta eget, rådgivning och utveckling*. Hämtad, 2022-03-17, från: <https://www.gnosjo.se/naringsliv--arbete/foretag-utveckling-och-radgivning/starta-eget-radgivning-och-utveckling.html> (Hämtad 2021-12-05)

Grander, M., & Stigendal, M. (2012). *Att främja integration och social sammanhållning*.

Ramboll. 2020. *Kunskapsöversikt om boendesegregation*. <https://www.delmos.se/wp-content/uploads/2021/01/Kunskaps%CC%88versikt-om-boendesegregation-2020-uppdat.pdf> (Hämtad 2021-10-12)

Harris, Richard (2016). *Quantitative Geography. The basics. [Elektronisk resurs]*. Los Angeles: Sage. DOI: <https://dx.doi.org/10.4135/9781473920446>

Karlsson, E. (2017). Tillgänglig och stärkande idrott i stadens utsatta områden: Den politiska rationaliteten bakom insatser och samverkan för att främja fotbollsverksamhet för tjejer.

Ifau. 2004. Har ungdomsarbetslösheter långsiktiga effekter. Hämtad 2022-01-22, från: <https://www.ifau.se/Forskning/Publikationer/Rapporter/2004/Har-ungdomsarbetsloshet-langsig-tiga-effekter/>

Mellergårdh, Gabriella (2021) *Lyft med integration på verkstadsgolvet*, 28 oktober 2021. Gnojöregion. Hämtad, 2022-03-17, från: https://www.gnosjoregion.se/foretag/laserkraft-bredaryd-ab/reportage/lyft-med-integration-pa-verkstadsgolvet?fbclid=IwAR3cVSR2RNQsmD30NNQaNtCxyMKkMGnmY68EZ-mzgQmTPu_GsnuFXH5CDONE

MUCF. 2019. Statistik om unga som varken arbetar eller studerar. Hämtad 2022-02-01, från: <https://www.mucf.se/verktyg/statistik-om-unga-som-varken-arbetar-eller-studerar>

MUCF. 2020. Statistik över unga som varken arbetar eller studerar: Så är läget i kommuner och regioner. Hämtad 2022-01-31, från: <https://www.mucf.se/om-oss/pressmeddelanden/statistik-over-unga-som-varken-arbetar-eller-studerar-sa-ar-laget-i>

Omni (2022) Över nio av tio utrikes födda i Gnosjö har jobb
<https://omni.se/over-nio-av-tio-utrikes-fodda-i-gnosjo-har-jobb/a/5GvoBW>

Oscarsson, Henrik; Holmberg, Sören (2016). *Svenska väljare*. Inowroclaw: Wolters Kluwer.

Psychiatric Research Unit. 1998. WHO (Five) Well-Being Index (1998 version). <https://www.psykiatri-regionh.dk/who-5/Documents/WHO-5%20questionnaire%20-%20English.pdf>

Toivanen, Susanna & Rostila Mikael (red). (2012). Den orättvisa hälsan: om socioekonomiska skillnader i hälsa och livslängd. 1.uppl. Stockholm: Liber

Regeringen, 2015. En kommission för jämlik hälsa. Hämtad, 2022-03-17, från:
<https://www.regeringen.se/artiklar/2015/06/en-kommission-for-jamlik-halsa/>

Linköping kommun, (2019) Handlingsplan; För implementering av det idrottspolitiska programmet – Aktiv hela livet. Publicerad 03-12-2019

Linköpings kommun. 2022. Åtgärdsplan mot segregation 2022. <https://www.linkoping.se/contentassets/08d2a333df01464e9908b597cf6292ea/atgardspan-mot-segregation-2022.pdf?49096a>

Ungdomsstyrelsen, 2008. *Mötesplatser för unga – aktörer, vägvalen och politiken*.

Regeringskansliet, 2021. Ungdomspolitik. Hämtad, 2022-03-8, från:
<https://www.regeringen.se/regeringens-politik/ungdomspolitik/>

Skolverket, 2018. *Kartläggning av huvudmäns arbete med att motverka skolsegregation*.

Svenskt näringsliv. 2019. Kollegor istället för konkurrenter i Gnosjö. Hämtad, 2022-03-17, från:
https://www.svensktnaringsliv.se/regioner/jonkoping/kollegor-istallet-for-konkurrenter-i-gnosjo_1134325.html

Söderköpings kommun. 2015. *Arbetsmarknads- och Näringslivsprogram*. Hämtad, 2022-03-17, från:
<https://docplayer.se/19997637-Arbetsmarknads-och-naringslivsprogram-soderkopings-kommun-2015-2020-antagen-av-kommunfullmaktige-2015-06-17-72.html>

Söderköpings kommun. 2017. Fördjupad översiktsplan Söderköping stad. Hämtad, 2022-03-17, från:
<https://sammantraden.linkoping.se/welcome-sv/namnder-styrelser/kommunstyrelsen/kommunstyrelsen-170418/agenda/samradshandling-20170303pdf-1?downloadMode=open>

Ramboll, 2018. *Kunskapsöversikt om boendesegregation*.

Vetenskapsrådet 2018. *Svensk forskning om segregation – en kartläggning*.

Westerlund, Cecilia (2022) Här är kommunen med lägst arbetslöshet bland utlandsfödda. Publicerad 08-02-2022. Svergies Radio. Hämtad, 2022-02-25, från:
<https://sverigesradio.se/artikel/har-ar-kommunen-med-lagst-arbetsloshet-bland-utlandsfodda>

Statistik:

Science. 2021. Korrelation och regression: relation mellan variabler. Hämtad 2022-03-09 från: <https://science.nu/courses/regression-att-prediktera-och-inferera-fran-data/lektion/linjar-regression-regressionsanalys-och-korrelation/>

Statens offentliga utredningar. 2007. Värdet av valdeltagande. Hämtad 2022-03-09 från: <https://data.riksdagen.se/fil/1BBE8DAA-B3B6-4E2B-8D3A-BF038C07C1F7>

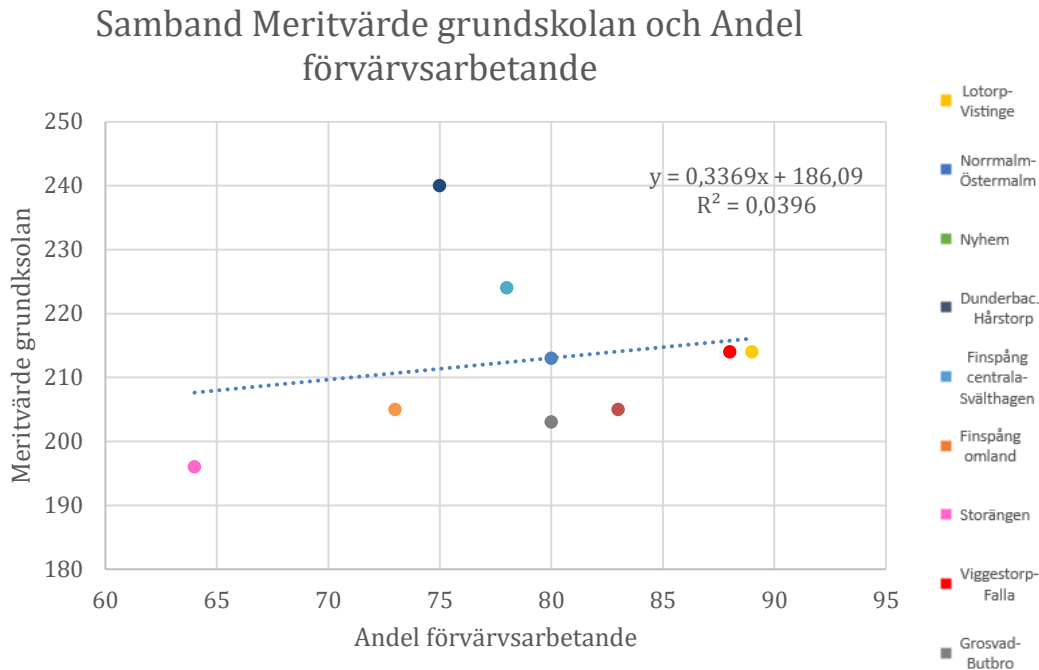
Segregationsbarometern. Hämtad, 2022-01-14, från: <https://segregationsbarometern.delmos.se/labbet/#/map?location=kommun-0562&indicator=11&bg=0&sweden=&averages=>

Statistiska Centralbyrån. Hämtad, 2022-01-10, från: https://www.scb.se/contentassets/7be780474802427da38f5454210b82c5/he0110_2019a01_br_he50br2101.pdf

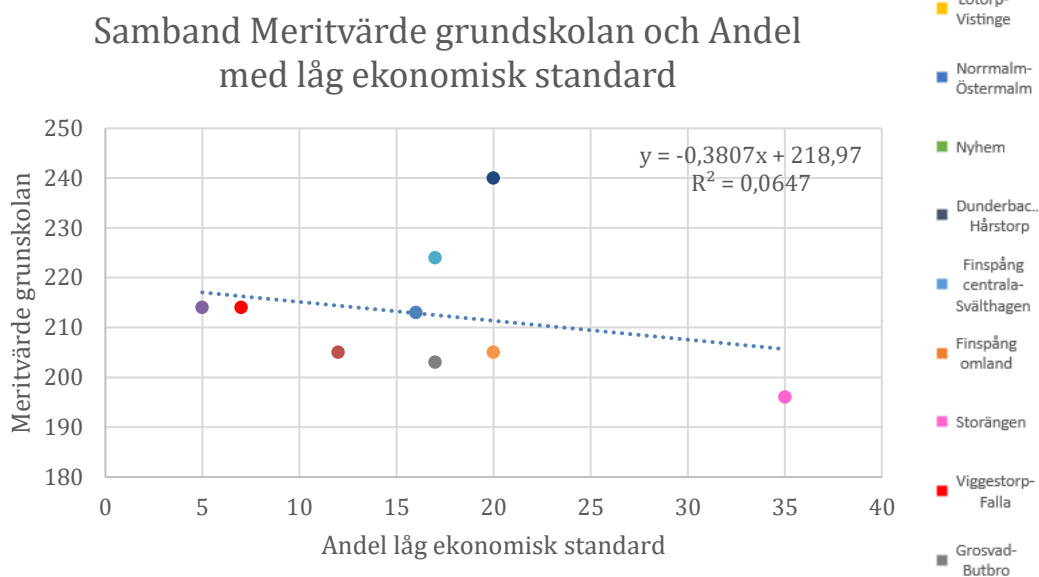
Statistiska centralbyrån. (2019). Hushållens ekonomiska standard. Hämtad, 2022-01-14, från: https://www.scb.se/contentassets/7be780474802427da38f5454210b82c5/he0110_2019a01_br_he50br2101.pdf

Segregationsbarometern. (2020). Andel förvärvsarbetande. Hämtad 2022-01-10 från: <https://segregationsbarometern.delmos.se/labbet/#/map?location=kommun-0562&indicator=11&bg=0&sweden=&averages=>

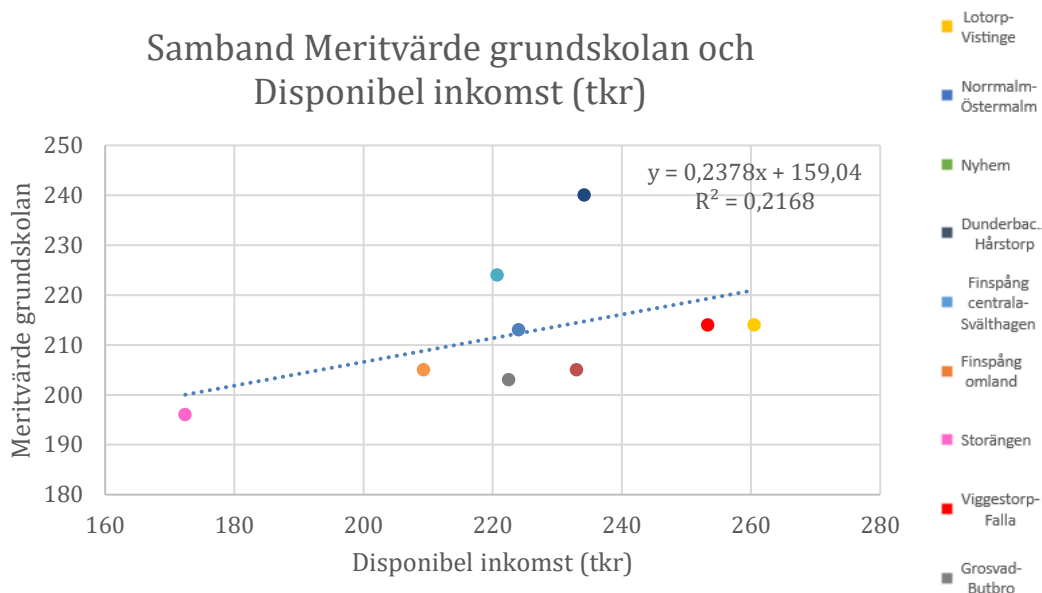
Bilaga 1 – Regressionsanalyser

Sambandet visar en trend mellan Meritvärde i grundskolan och Andel förvärvsarbetande. Storängen har lägst meritvärde och lägst andel förvärvsarbetande medan Dunderbacken-Hårstorp har högst meritvärde. Lotorp-Vistinge har högst andel förvärvsarbetande. Trenden visar på ett positivt samband då ett högre meritvärde samvarierar med högre andel förvärvsarbetande. Förklaringskraften eller styrkan i sambandet uppmäts till ca 3% där variansen i meritvärde i grundskolan till 3% kan förklaras av andel förvärvsarbetande.

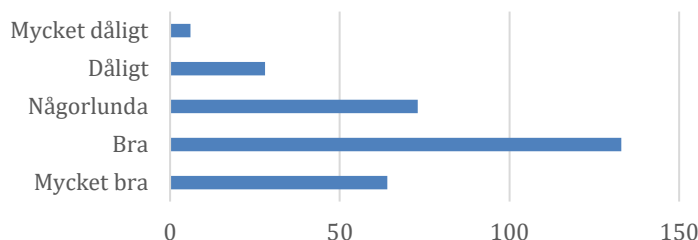
Sambandet visar en trend mellan Meritvärde i grundskolan och Andel med låg ekonomisk standard. Storängen har lägst meritvärde och högst andel med låg ekonomisk standard medan Dunderbacken-Hårstorp har högst meritvärde och Lotorp-Vistinge har lägst andel med låg ekonomisk standard. Förklaringskraften eller styrkan i sambandet uppmäts till ca 6% där variansen i meritvärde i grundskolan till 6% kan förklaras av variabeln andel med låg ekonomisk standard.

Sambandet visar en trend mellan Meritvärde i grundskolan och Disponibel inkomst. Storängen har lägst meritvärde och lägst disponibla inkomst medan Dunderbacken-Hårstorp har högst meritvärde. Lotorp-Vistinge har högst disponibel inkomst. Förklaringskraften eller styrkan i sambandet uppmäts till ca 21% där variansen i meritvärde i grundskolan till 21% kan förklaras av den disponibla inkomsten.

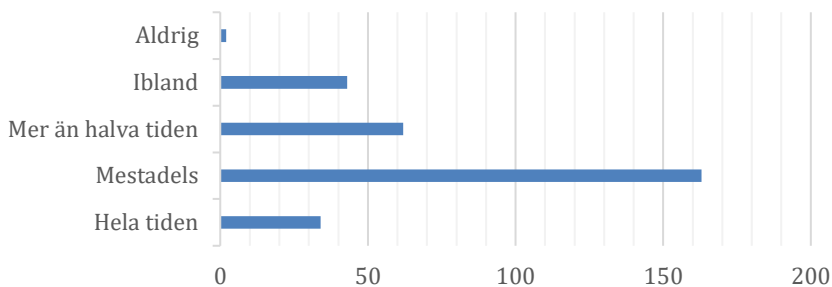
Bilaga 2 – Totala enkätsvar

Bedömt allmäntillstånd

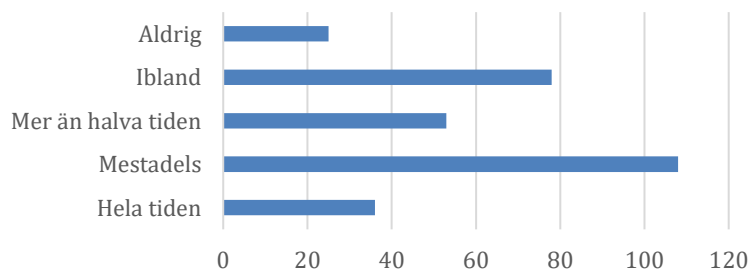
En majoritet på 133 deltagare svarade att de bedömer sitt allmäntillstånd som bra. 73 deltagare svarade ”någorlunda”, 64 svarade ”mycket bra”, 28 svarade ”dåligt” och 6 svarade ”mycket dåligt”.

Jag har känt mig glad och på gott humör

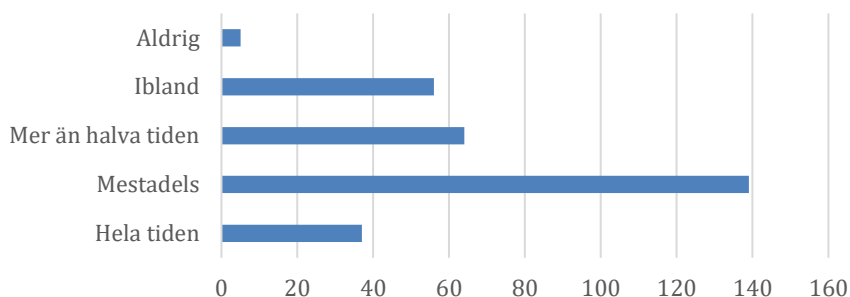
En majoritet på 163 deltagare svarade att de mestadels har känt sig glada och på gott humör. 62 deltagare svarade ”mer än halva tiden”, 43 svarade ”ibland”, 34 svarade ”hela tiden” och 2 svarade ”aldrig”.

Jag har känt mig aktiv och kraftfull

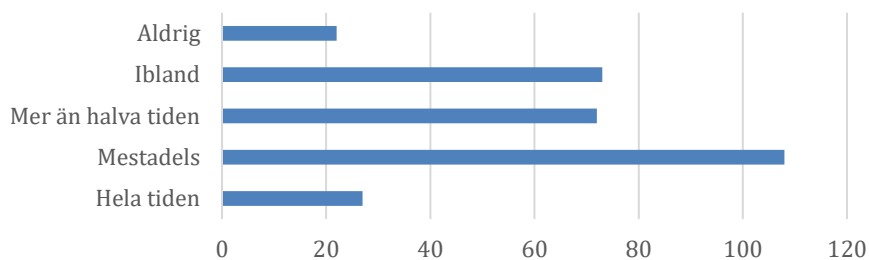
En majoritet på 108 deltagare svarade att de mestadels har känt sig aktiva och kraftfulla. 78 deltagare svarade ”ibland”, 53 svarade ”mer än halva tiden”, 36 svarade ”hela tiden”, 25 deltagare svarade ”aldrig”.

Jag har känt mig lugn och avslappnad

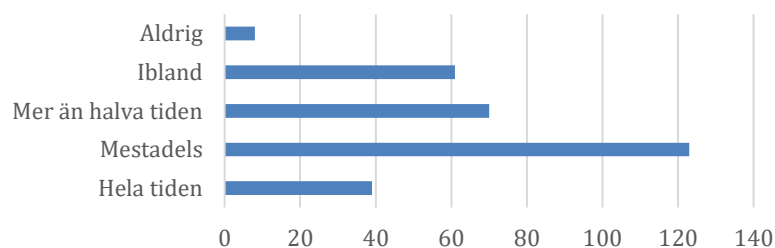
Figur 1. En majoritet på 139 deltagare svarade att de mestadels känt sig lugna och avslappnade. 64 deltagare svarade ”mer än halva tiden”, 56 svarade ”ibland”, 37 svarade ”hela tiden”, 5 svarade ”aldrig”.

Jag har känt mig pigga och utvilad

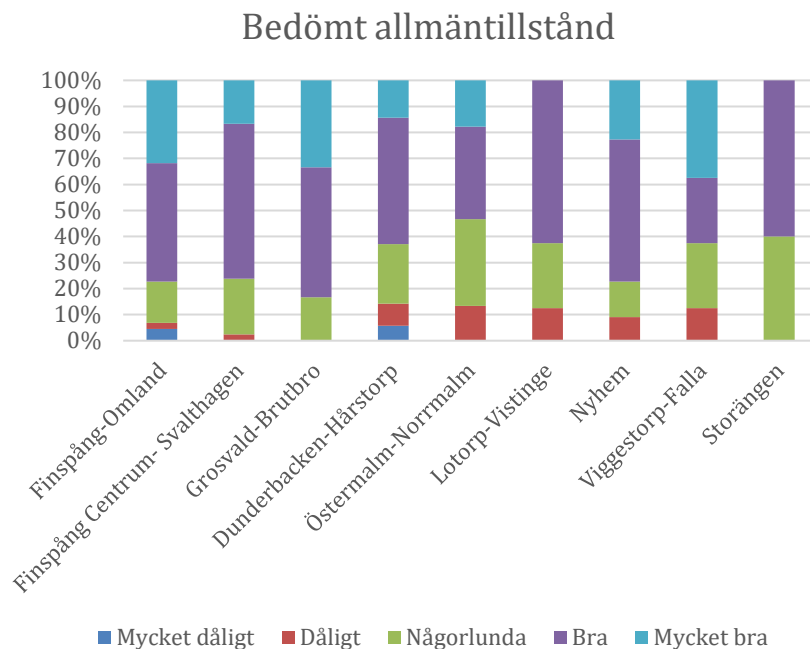
Figur 26. En majoritet på 108 deltagare svarade att de känt sig pigga och utvilade mestadels av tiden. 73 deltagare svarade ”ibland”, 72 svarade ”mer än halva tiden”, 27 svarade ”hela tiden” och 22 svarade ”aldrig”.

Mitt vardagsliv har varit fyllt med sådant som intresserar mig

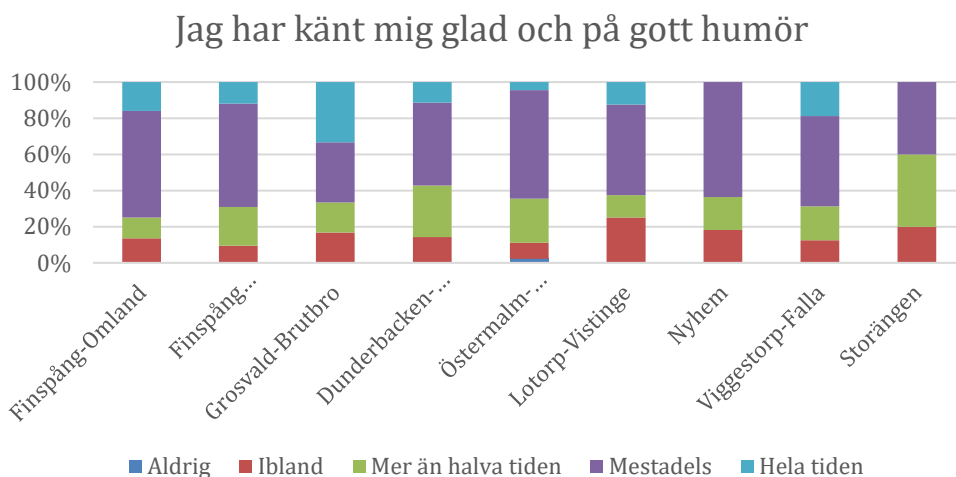

En majoritet på 123 deltagare svarade att de mestadels har ett vardagsliv som är fyllt med sådant som intresserar dem. 70 deltagare svarade ”mer än halva tiden”, 61 svarade ”ibland”, 39 svarade ”hela tiden” och 8 svarade ”aldrig”.

Bilaga 3 – Enkät svar fördelat på RegSO-område

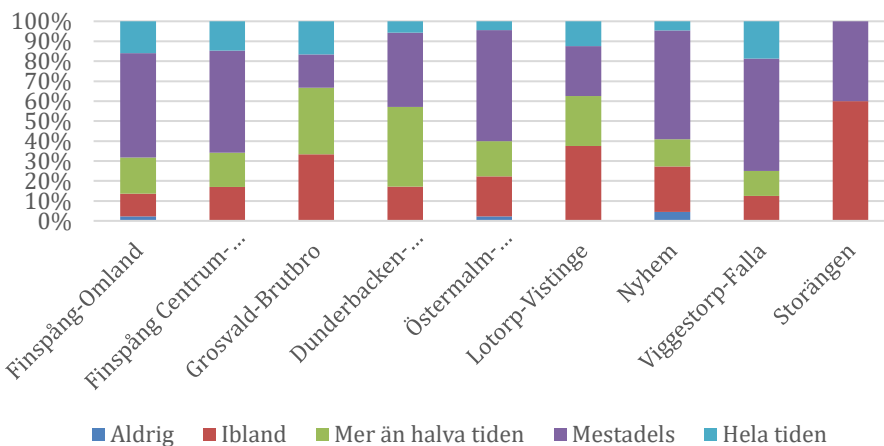

I nästan alla RegSO-områden svarade en majoritet av deltagarna att de bedömer sitt allmäntillstånd som bra. I Viggestorp-Falla svarade en majoritet ”mycket bra”. Dunderbacken-Hårstorp och Östermalm-Normalm sticker ut med flest deltagare som svarat ”dåligt” och ”mycket dåligt”.

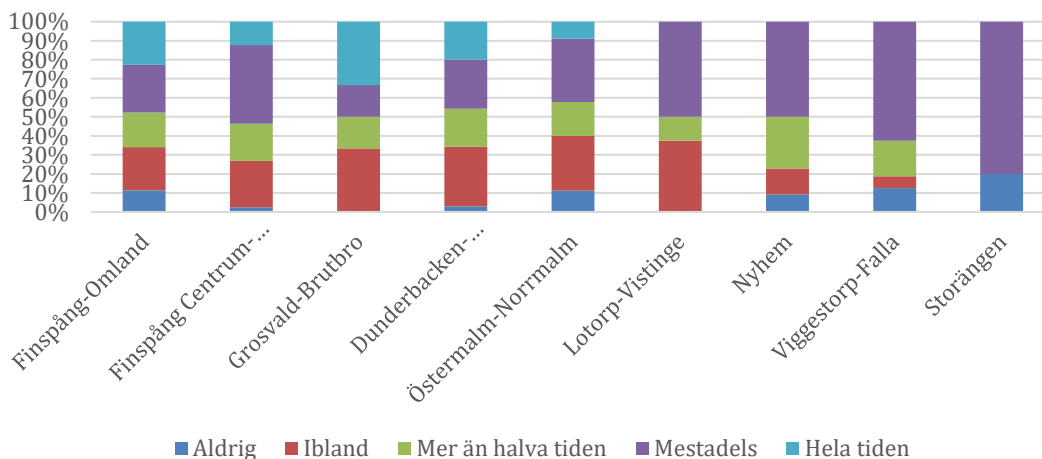
I alla RegSO-områden svarar en majoritet av deltagarna att de mestadels har känt sig glada och på gott humör.

Jag har känt mig lugn och avslappnad

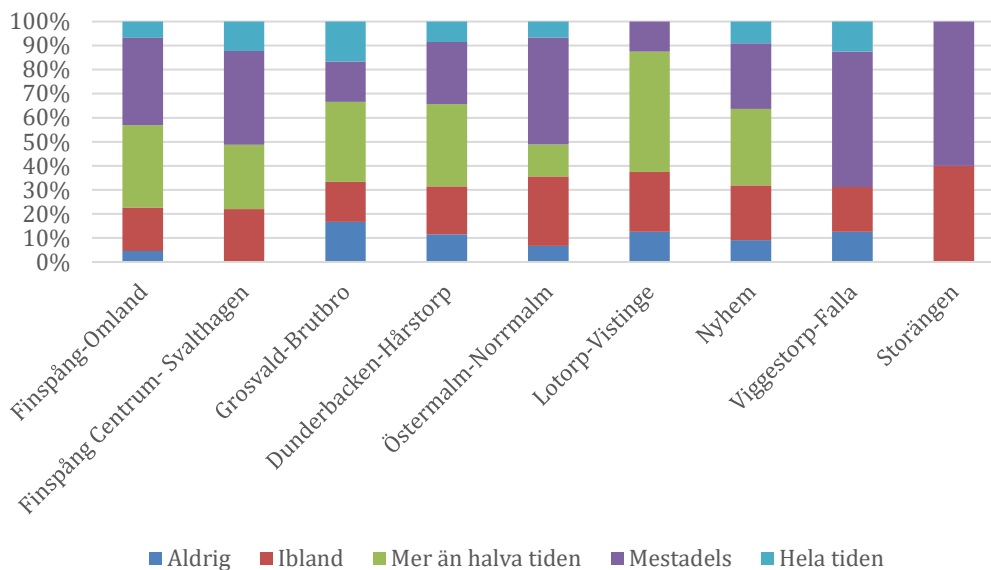
I Storängen svarade en majoritet att de känner sig lugna och avslappnade ibland. I Grosvald-Brutbro svarade en majoritet av deltagarna "ibland" samt "mer än halva tiden". I resterande RegSO-områden svarade en majoritet "mestadels".

Jag har känt mig aktiv och kraftfull

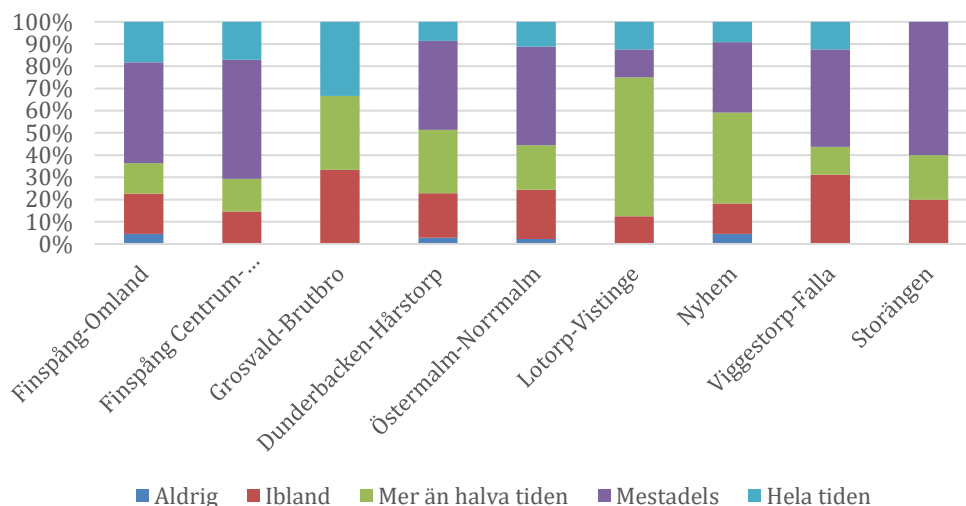
I Dunderbacken-Hårstorp och Grosvald-Brutbro svarade en majoritet att de har känt sig aktiva och kraftfulla ibland. I resterande RegSo-områden svarade en majoritet av deltagarna "mestadels".

Jag har känt mig pigga och utvilad

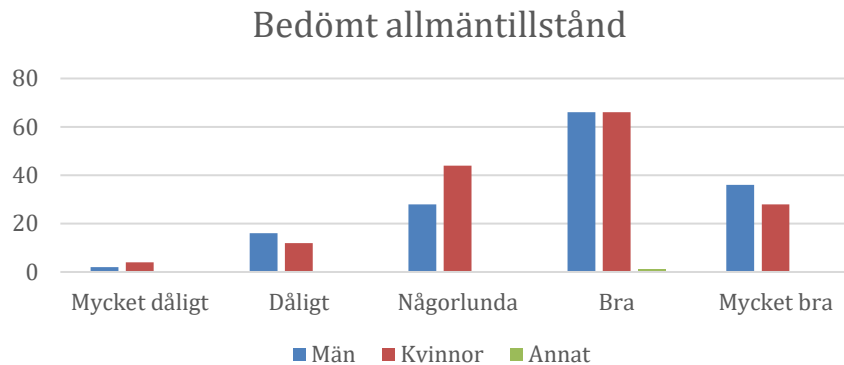
I RegSO-områdena Grosvald-Brutbro, Dunderbacken-Hårstorp, Lotorp-Vistinge och Nyhem svarade en majoritet att de känt sig pigga och utvilade mer än halva tiden. I resterande RegSO-områden svarade en majoritet av deltagarna ”mestadels”.

Mitt vardagsliv har varit fyllt med sådant som intresserar mig

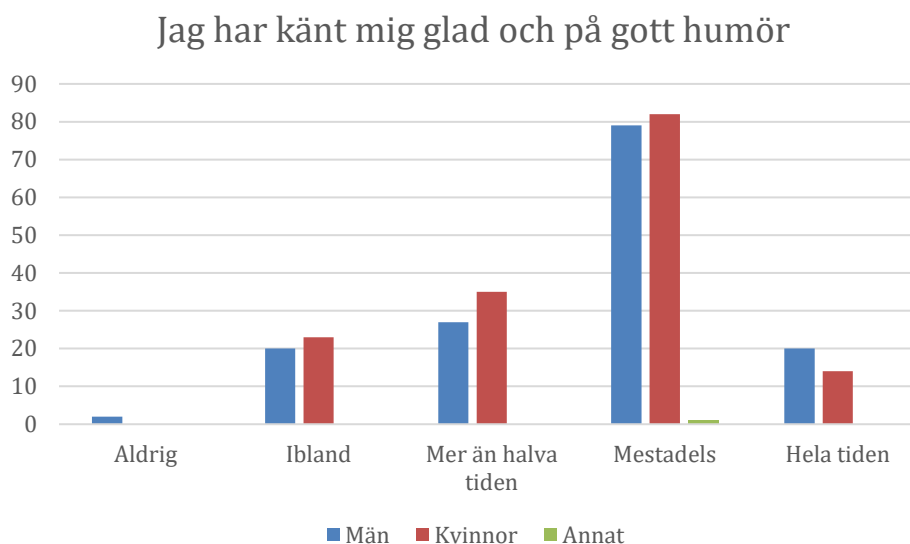

I RegSO-områdena Lotorp-Vistinge och Nyhem svarade en majoritet av deltagarna att de deras vardagsliv har varit fyllt ”mer än halva tiden” med sådant som intresserar dem. I Grosvald-Brutbro svarade en jämn fördelning av deltagare ”ibland”, ”mer än halva tiden” och ”hela tiden”. I resterande områden svarade en majoritet ”mestadels”.

Bilaga 4 – Enkät svar fördelat på kön

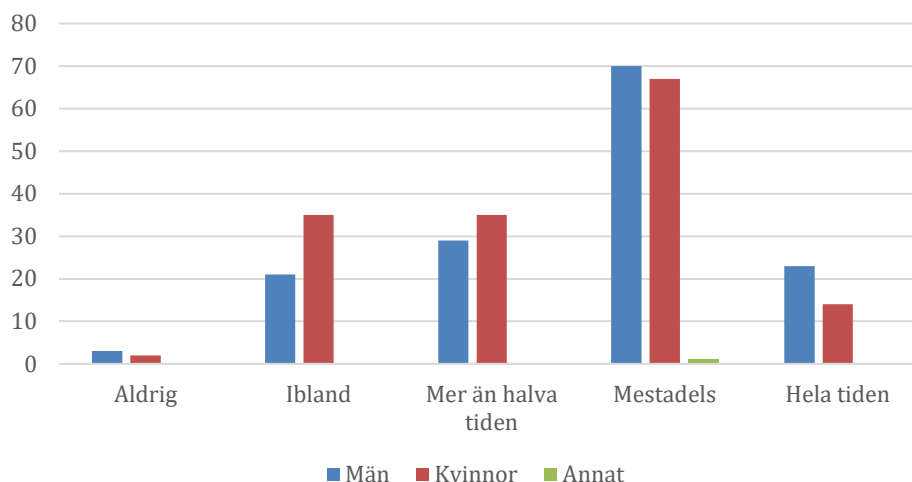

Det vanligaste svaret var ”bra” där en jämn fördelning på 66 kvinnor respektive 66 män. Det är fler kvinnor än män som svarat ”mycket dåligt” och ”någorlunda”. Fler män än kvinnor har svarat ”dåligt” och ”mycket bra”.

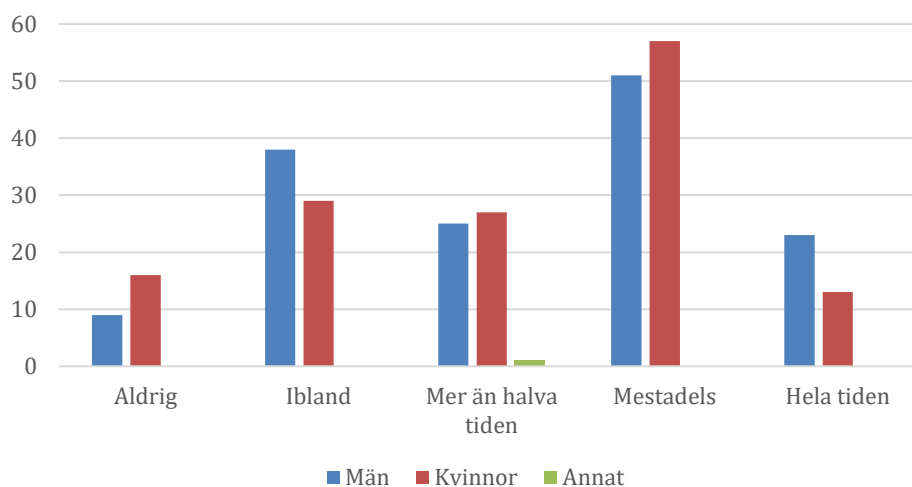
Det vanligaste svaret var ”mestadels” med 82 kvinnor respektive 79 män. Det är fler kvinnor än män svarade ”mer än halva tiden” och ”ibland”. Fler män än kvinnor har svarat ”hela tiden” och ”aldrig”.

Jag har känt mig lugn och avslappnad

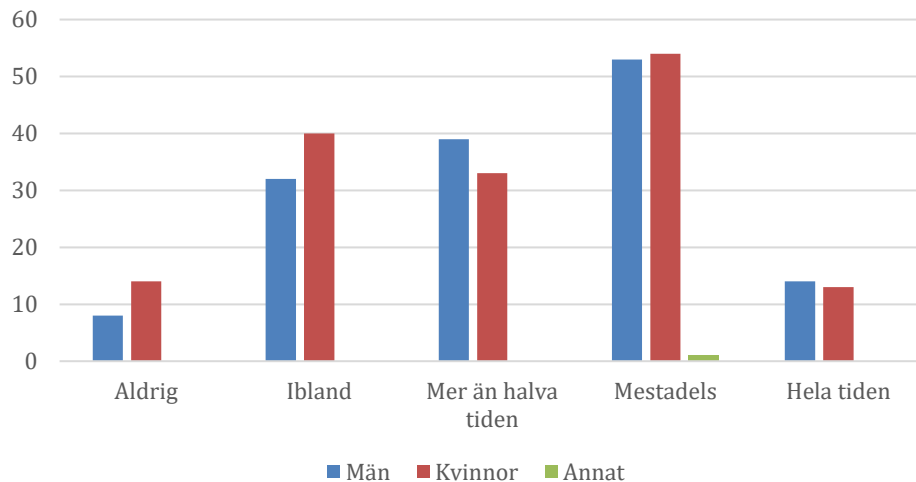
Det vanligaste svaret var ”mestadels” med 70 män respektive 67 kvinnor. Fler män än kvinnor har svarat ”hela tiden” och ”aldrig”. Fler kvinnor än män har svarat ”ibland” och ”mer än halva tiden”.

Jag har känt mig aktiv och kraftfull

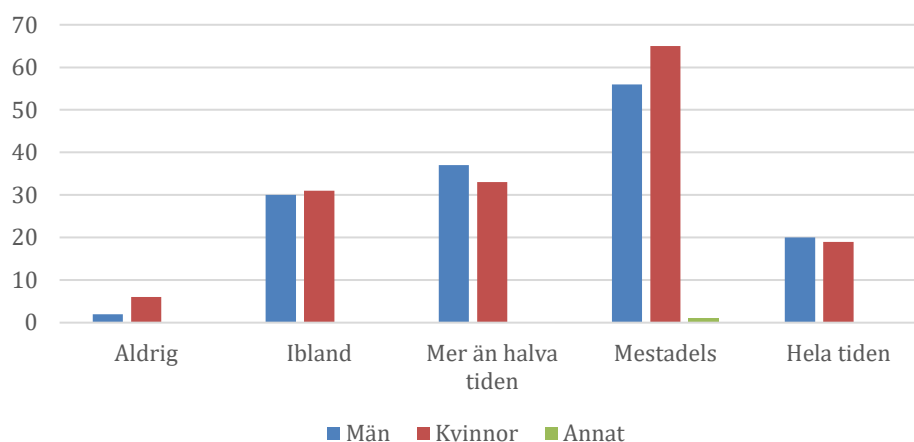
Det vanligaste svaret var ”mestadels” med 57 kvinnor respektive 51 män. Fler män än kvinnor har svarat ”ibland” och ”hela tiden” medan fler kvinnor än män har svarat ”aldrig” och ”mer än halva tiden”.

Jag har känt mig pigg och utvilad

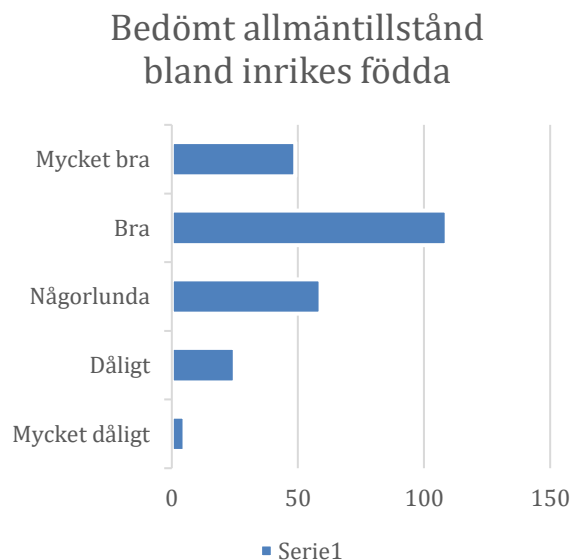
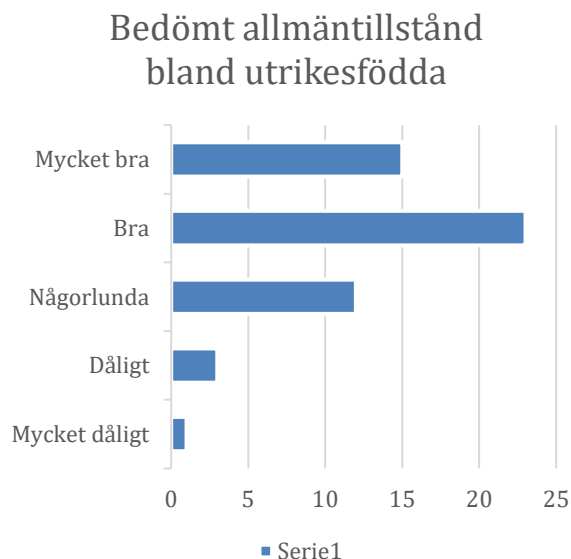
Det vanligaste svaret var ”mestadels” med 54 kvinnor och 53 män. Fler män än kvinnor har svarat ”mer än halva tiden” och ”hela tiden” medan fler kvinnor än män har svarat ”ibland” och ”aldrig”.

Mitt vardagsliv har varit fyllt med sådant som intresserar mig

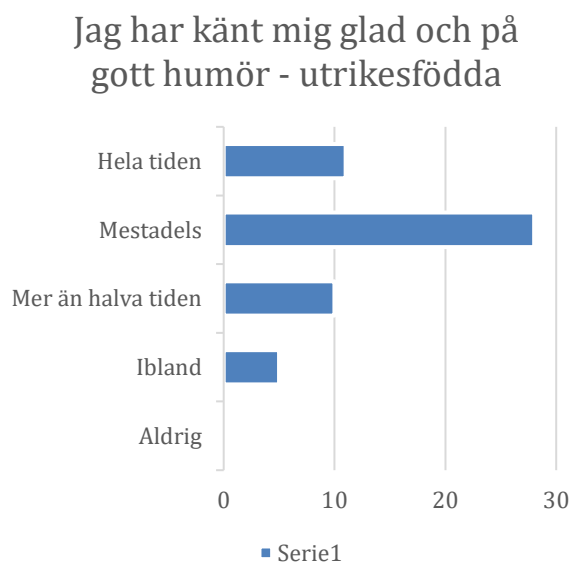

Det vanligaste svaret var ”mestadels” med 65 kvinnor respektive 56 män. Fler män än kvinnor har svarat ”mer än halva tiden” och ”hela tiden” medan fler kvinnor än män har svarat ”ibland” och ”aldrig”.

Bilaga 5 – Enkät svar fördelat på inrikes- och utrikesfödda

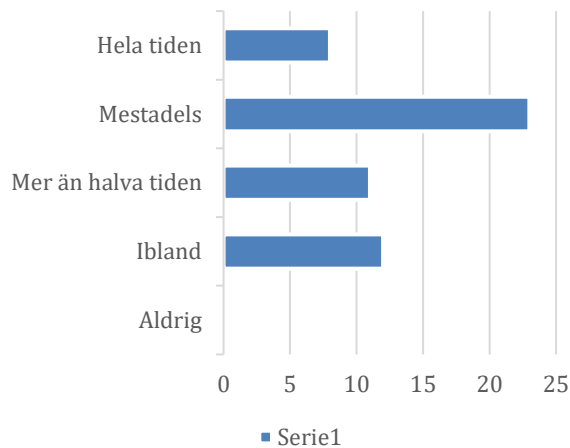

Bland både inrikes- och utrikesfödda svarade den största andelen av deltagarna ”bra”. En större andel utrikesfödda jämfört inrikes födda svarade ”mycket bra” med 28 respektive 20 procent. En större andel inrikes födda jämfört med utrikesfödda svarade ”någorlunda” med 24 respektive 22 procent. En större andel inrikes födda jämfört med utrikesfödda svarade ”dåligt” med 25 respektive 6 procent.

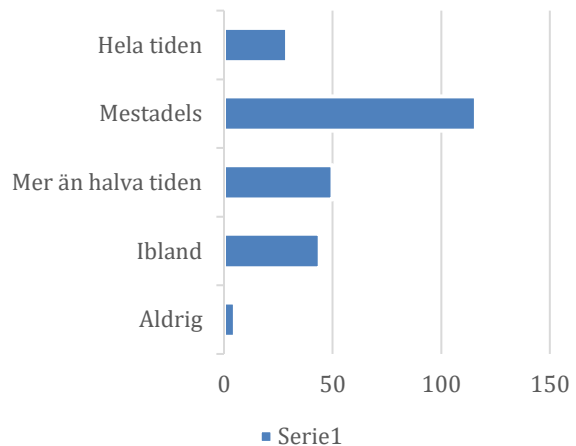

Bland både inrikes- och utrikesfödda svarade den största andelen ”mestadels”. En större andel inrikes födda jämfört med utrikesfödda svarade ”ibland” med 15 respektive 9 procent. En större andel utrikesfödda jämfört med inrikes födda angav svarsalternativet ”hela tiden” med 20 respektive 9 procent.

Jag har känt mig lugn och avslappnad - utrikesfödda

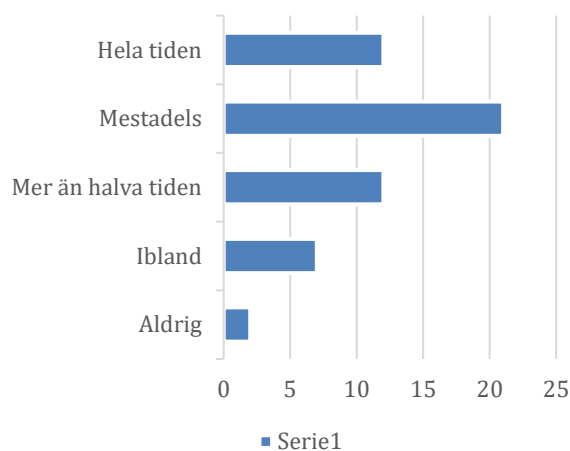

Jag har känt mig lugn och avslappnad - inrikes födda

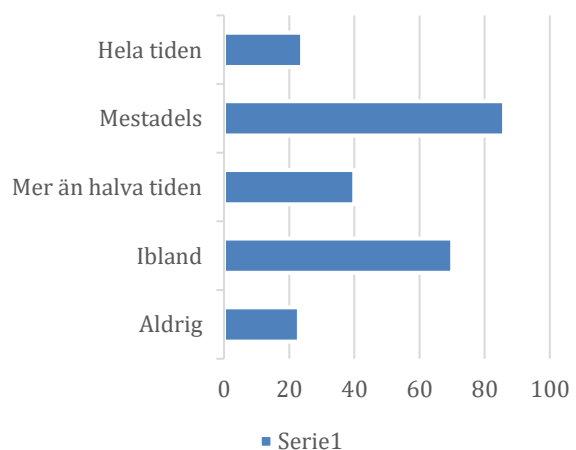

Bland både inrikes- och utrikesfödda svarade den största andelen ”mestadels”. En större andel utrikesfödda jämfört med inrikes födda svarade ”ibland” med 22 respektive 18 procent. 2 procent av de inrikes födda svarade ”aldrig”.

Jag har känt mig aktiv och kraftfull - utrikesfödda

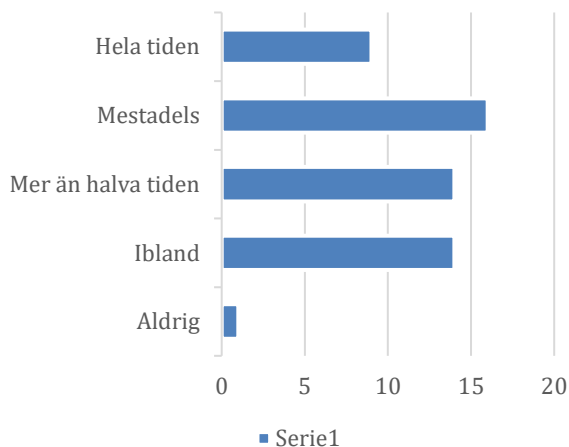

Jag har känt mig aktiv och kraftfull - inrikes födda

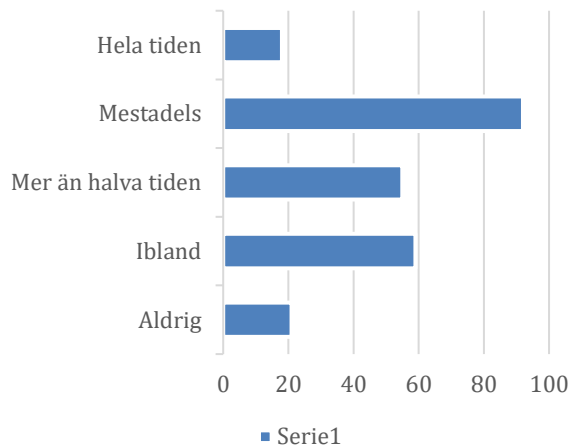

Bland både inrikes- och utrikesfödda svarade den största andelen ”mestadels”. En större andel inrikes födda jämfört med utrikesfödda svarade ”ibland” med 29 respektive 13 procent. Det var även en större andel inrikes födda jämfört med utrikesfödda som svarade ”aldrig” med 9 respektive 4 procent.

Jag har känt mig pigg och utvilad - utrikesfödda

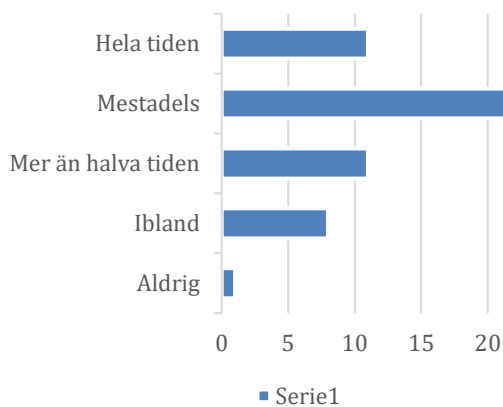

Jag har känt mig pigg och utvilad - inrikes födda

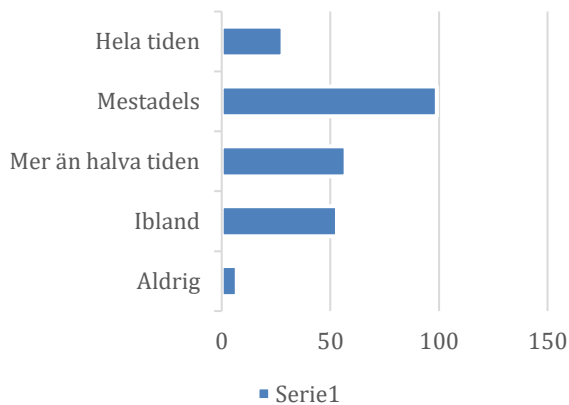

Bland både inrikes- och utrikesfödda svarade den största andelen ”mestadels”. En större andel utrikesfödda jämfört med inrikes födda svarade ”alltid” med 17 respektive 7 procent. En större andel inrikes födda jämfört med utrikesfödda svarade ”aldrig” med 9 respektive 2 procent.

Mitt vardagsliv är fyllt med sådant som intresserar mig - utrikesfödda

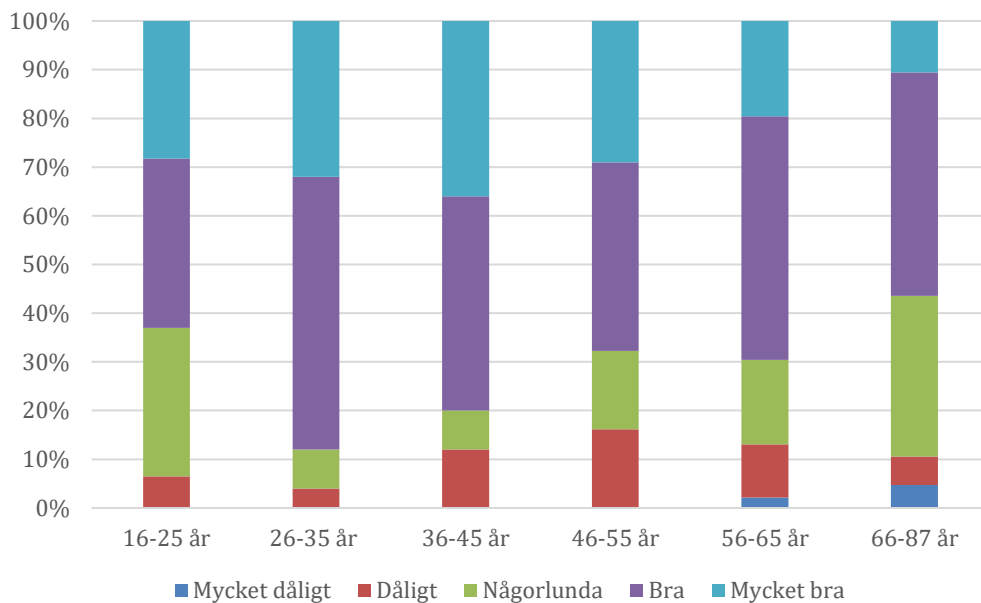
Mitt vardagsliv är fyllt med sådant som intresserar mig - inrikes födda

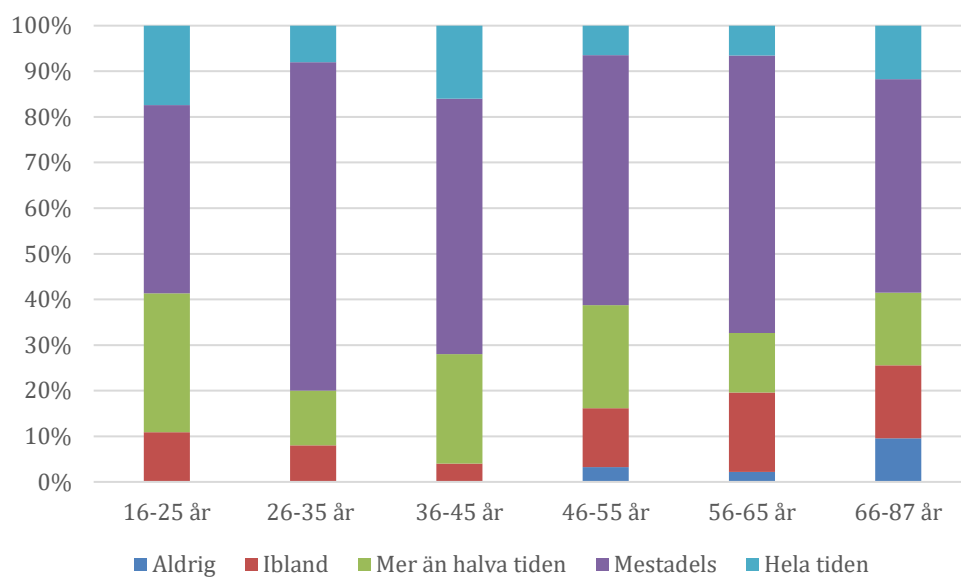
Bland både inrikes- och utrikesfödda svarade den största andelen ”mestadels”.

Bilaga 6 – Enkät svar fördelat på ålderskategorier

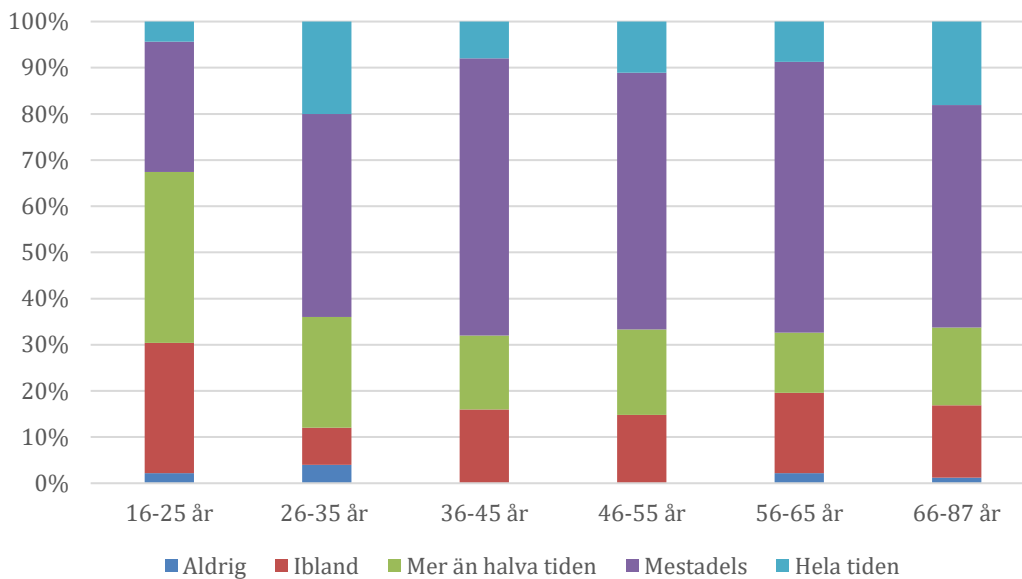
Bedömt allmäntillstånd

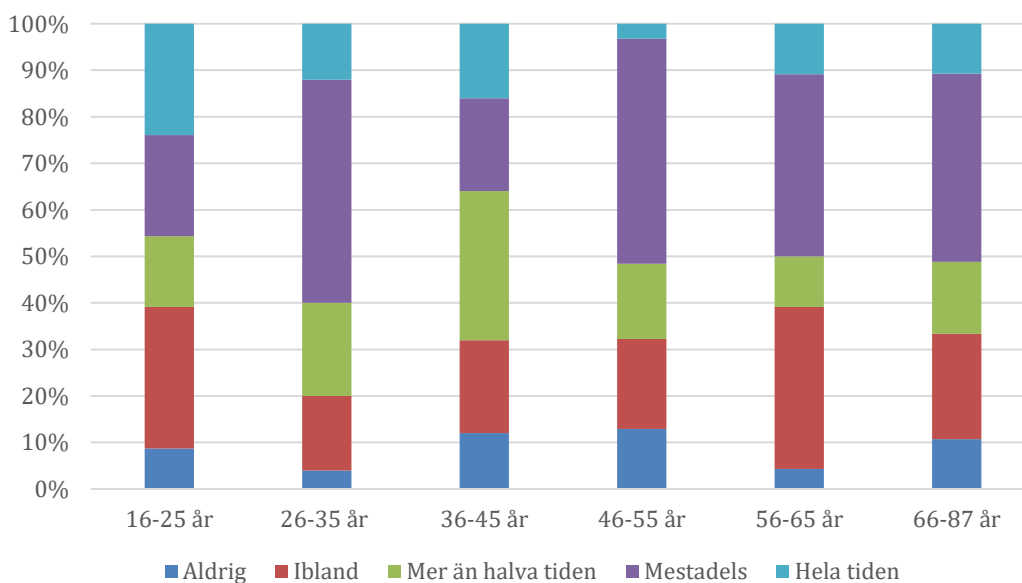
Jag har känt mig glad och på gott humör

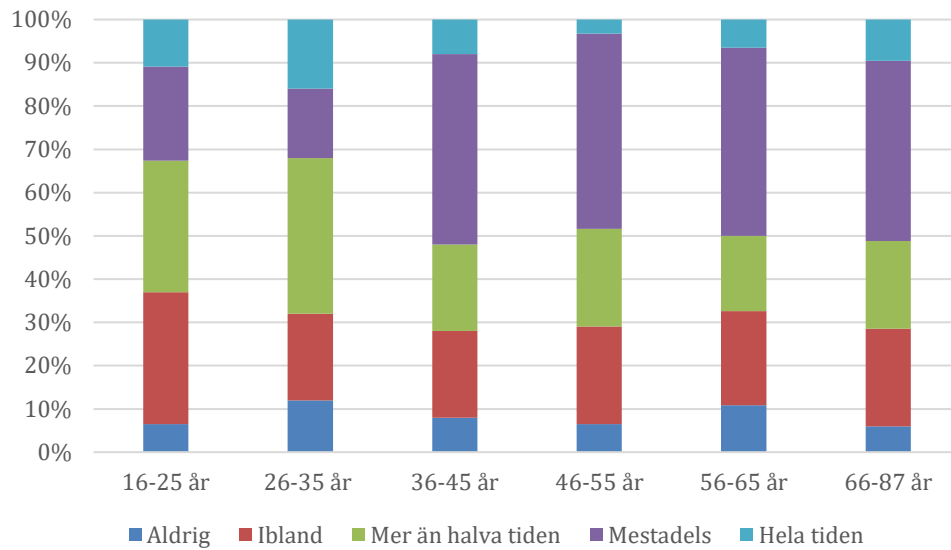
Jag har känt mig lugn och avslappnad

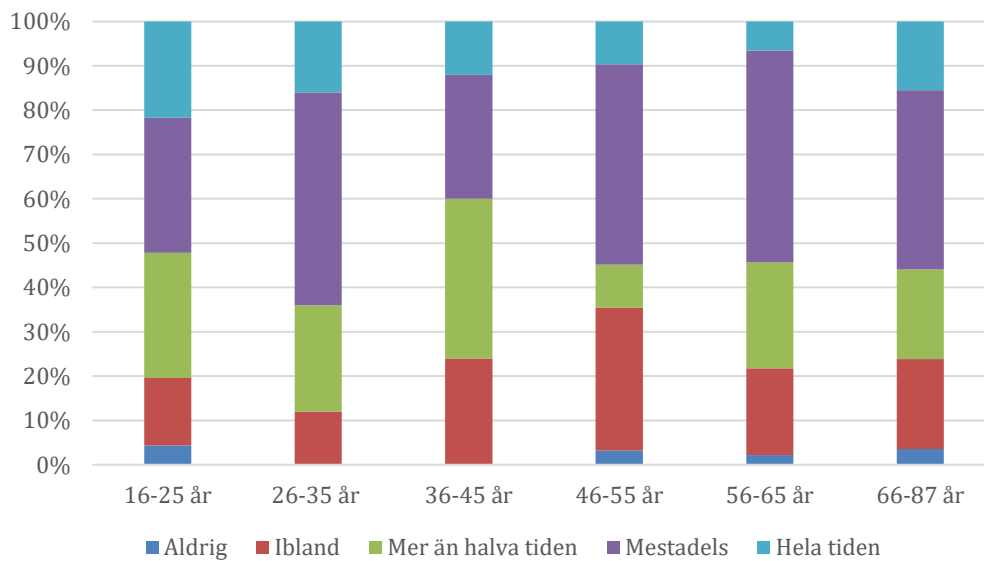
Jag har känt mig aktiv och kraftfull

Jag har känt mig pigg och utvilad

Mitt vardagsliv har varit fyllt med sådant som intresserar mig

Bilaga 7 – Intervjupersoner

Suada Talic – Integrationssamordnare
Jonas Andersson – Kansli- och utvecklingschef
Johanna Sinanovic – Arbetsmarknadskoordinator
Ellinor Berg – Ungdomscoach
Sara Andersson – Verksamhetschef för Försörjningsstöds- och Arbetsmarknadsenheten
Linda Ulriksson – Verksamhetschef individ- och familjeomsorg
Liselotte Andersson – Ansvarig för ensamkommande barn
Kristina Muda – Gruppchef Vuxenenheten IFO
Åsa Karlsson – Sektorschef vård och omsorg
Maria Frisäter – Verksamhetschef hälso- och sjukvårdsorganisationen/myndighetskontoret
Lizzie Örn Sagrelius – Fritidsutvecklare
Therese Källholm – Bibliotekschef
Håkan Forsberg – Kulturchef
Anders Pantzar – Utbildningschef
Zlatko Jankovic – Verksamhetschef förskola & grundskola
Rojyar Khalili – Utbildningsstrateg
Cathrine Jerrhage – Verksamhetschef årskurs 7–9, gymnasiet & vuxenutbildningen
Helena Hellström – Rektor vuxenutbildningen
Tanja Myrskog – Studie- och yrkesvägledare
Isabelle Vikström – Ungdomscoach och strateg
Annica Ottosson – Socialchef/sektorchef social omsorg
Anna Lövheim – Verksamhetsledare Tillväxt Finspång

Bilaga 8 – Intervjumall kommunanställda

1. Hur länge har du jobbat i din nuvarande tjänst?
2. Berätta om din yrkesroll.
3. Hur skulle du beskriva lägesbilden gällande segregation i Finspångs kommun?
4. Vilka utmaningar möter du i din arbetsroll som kan kopplas till segregationen i kommunen?
5. Vilka möjligheter och potentiella lösningar ser du när det kommer till kommunens framtida arbete och organisering i arbetet med att motverka segregationen?
6. Hur ser du på kommunens förmåga att jobba sektorsöverskridande?
7. Hur påverkar politiken ert arbete inom segregationen?
8. Finns det direktiv som möjliggör ett bra arbete mot segregation?
9. Vilka vägar in till samhället skapar delaktighet?
10. För vilka skapar de delaktighet?
11. Hur upplever du föreningslivet i kommunen?
12. Hur upplever du arbetsmarknaden i kommunen?
13. Hur upplever du bostadsutbudet i kommunen?
14. Hur upplever du utbildningen i kommunen?
15. Hur tror du invånare upplever tryggheten i kommunen? Är det något område eller någon plats som sticker ut?
16. Vilka aktörer bör vara involverade i arbetet mot segregation och på vilket sätt?

Tidigare insatser

17. Vilka tidigare insatser som gjorts i kommunen upplever du fungerat väl?
Vad fungerade bra med insatserna?
18. Vilka var delaktiga i insatsen (samverkan/andra förvaltningar)?
19. Kan du identifiera några framgångsfaktorer i insatsen? Helhetsgreppet.
20. Vilka tidigare insatser som gjorts i kommunen upplever du fungerat sämre?
Vad fungerade sämre med insatserna?

Pågående insatser

21. Är ni delaktiga i någon pågående insats för att motverka/minska segregation?
22. Om de är delaktiga i någon pågående insats:
23. (Ställ endast frågor nedan om aspekterna inte kommer upp i frisvar)
24. Vilka resultat och effekter strävar ni mot genom insatsen?
25. Vilka är delaktiga i insatsen (samverkan/andra förvaltningar)?
26. Vilka utmaningar går att identifiera i insatsen som bedrivs?
27. Vilka styrkor går att identifiera i insatsen som bedrivs?

Om de inte är delaktiga i någon pågående insats:

28. Ser du att du i din roll borde vara involverad i arbetet med att minska segregationen?
29. På vilket sätt skulle du knytas till detta arbete?
30. Vilka möjligheter/resurser finns för er att vara delaktiga i insatser för att motverka segregation?
31. Vilka hinder finns för er att vara delaktiga i insatser för att motverka segregation?

Avslutning:

32. Har du något annat som du känner att du vill lägga till utöver det vi pratat om?
33. Känner du till någon annan person som du tycker att vi borde intervjua gällande detta?

Bilaga 9 – Intervjumall Externa aktörer

1. Hur skulle du beskriva lägesbilden gällande segregation i Finspångs kommun?
2. Vilka utmaningar möter du i din arbetsroll som kan kopplas till segregation?
3. Vilka möjligheter och potentiella lösningar ser du när det kommer till ert framtida arbete och organisering i arbetet mot segregation?
4. Hur ser du på organisationens förmåga att samverka med andra aktörer?
5. Finns det riktlinjer inom organisationen som möjliggör ett bra arbete mot segregation?
6. Vilka vägar in till samhället skapar delaktighet enligt dig? För vilka skapar de delaktighet?
7. Hur upplever du föreningslivet i kommunen?
8. Hur upplever du arbetsmarknaden i kommunen?
9. Hur upplever du bostadsutbudet i kommunen?
10. Hur upplever du utbildningen i kommunen?
11. Hur tror du invånare upplever tryggheten i kommunen? (Är det något område eller någon plats som sticker ut?)
12. Vilka aktörer anser du bör vara involverade i arbetet mot segregation och på vilket sätt?

Tidigare insatser

13. Känner du till någon genomförd insats som gjorts för att motverka segregation i Finspång?
14. I så fall: Vilka tidigare insatser som gjorts upplever du fungerat väl och vad fungerade bra med insatserna?
15. Vilka var delaktiga i insatsen (samverkan/andra förvaltningar)?
16. Kan du identifiera några framgångsfaktorer i insatsen? (Helhetsgreppet)
17. Vilka tidigare insatser som gjorts i Finspång upplever du fungerat sämre? Vad fungerade sämre med insatserna?

Pågående insatser

18. Är ni delaktiga i någon pågående insats för att motverka/minska segregation?
19. Om de är delaktiga i någon pågående insats:
20. Vilka resultat och effekter strävar ni mot genom insatsen?
21. Vilka är delaktiga i insatsen (samverkan/andra avdelningar)?
22. Vilka utmaningar går att identifiera i insatsen som bedrivs?
23. Vilka styrkor går att identifiera i insatsen som bedrivs?

Om de inte är delaktiga i någon pågående insats:

24. Ser du att du i din roll borde vara involverad i arbetet med att minska segregationen? I så fall på vilket sätt skulle du knytas till detta arbete?
25. Vilka möjligheter/resurser finns för er att vara delaktiga i insatser för att motverka segregation?

26. Vilka hinder finns för er att vara delaktiga i insatser för att motverka segregation?

Avslutning:

27. Har du något annat som du känner att du vill lägga till utöver det vi pratat om?